

Informació amb Rellevància Prudencial (Pilar III de Basilea)

2015

Informe de Riscos

ÍNDEX

1. PERSPECTIVES I RISCOS DE L'ENTORN.....	6
2. PERFIL DE RISC DEL GRUP.....	16
3. REQUERIMENTS GENERALS D'INFORMACIÓ.....	20
3.1. El marc del Comitè de Basilea.....	20
3.2. Context regulatori	21
3.3. Caixa d'Enginyers i societats que componen el Grup Caixa d'Enginyers	22
3.4. Diferències entre Grup Consolidable a efectes de Solvència i a efectes comptables	23
3.5. Altres informacions de caràcter general	25
4. ESTRUCTURA I ORGANITZACIÓ DE LA GESTIÓ DELS RISCOS.....	26
4.1. Concepte i propòsit del Control Intern.....	26
4.2. Principis	26
4.3. Sistema de Gestió del Risc.....	27
4.4. Marc d'Apetència pel Risc.....	27
4.5. Establiment de Polítiques de Gestió del Risc i Control Intern.....	28
4.6. Govern corporatiu de riscos.....	29
4.6.1. Estructura de la governança	29
4.6.1.1. Consell Rector	29
4.6.1.2. Comissió Executiva	30
4.6.1.3. Comissió d'Auditoria i Riscos.....	30
4.6.1.4. Comissió de Nomenaments i Retribucions	31
4.6.1.5. Alta Direcció.....	31
4.6.2. Comitès de gestió	31
4.7. Estructura de la funció de riscos	32
4.7.1. Model de tres línies de defensa (3LD).....	32
4.7.2. Àrees i departaments responsables.....	35
4.7.2.1. Gestió global del risc	36
4.7.2.2. Compliment Normatiu	37
4.7.2.3. Direcció Financera	38
4.7.2.4. Seguretat	39
4.7.2.5. <i>Back Office</i> Centralitzat.....	40
4.7.2.6. Auditoria Interna.....	40
5. SOLVÈNCIA.....	42
6. RECURSOS PROPIS COMPUTABLES	44
6.1. Resum de les característiques principals dels elements computables	44
6.2. Import dels recursos propis	45
6.3. Conciliació del Capital Comptable i el Capital Regulatori	46

7.	REQUERIMENTS DE RECURSOS PROPIS	48
7.1.	Requeriments de recursos propis per risc de crèdit i contrapart	49
7.2.	Requeriments de recursos propis per risc de posició i liquidació de la cartera de negociació 50	
7.3.	Requeriments de recursos propis per risc de tipus de canvi i de posició en or	50
7.4.	Requeriments de recursos propis per risc operacional	50
7.5.	Requeriments de recursos propis per risc d'ajust de valoració del crèdit	50
7.6.	Procediments aplicats per a l'avaluació de la suficiència del capital intern	51
8.	PRINCIPALS RISCOS	54
8.1.	Risc de Crèdit.....	54
8.1.1.	Definició.....	54
8.1.2.	Política Creditícia.....	54
8.1.3.	Estructura de límits	55
8.1.4.	Mitigació del risc	56
8.1.5.	Exposició per categoria comptable.....	58
8.1.6.	Evolució de la morositat.....	58
8.1.7.	Risc de crèdit i contrapart en les inversions financeres	59
8.1.8.	Risc de concentració de crèdit	60
8.1.9.	Definicions comptables i descripció dels mètodes utilitzats per determinar les correccions per deteriorament.....	61
8.1.10.	Exposició al risc de crèdit.....	65
8.1.11.	Distribució geogràfica i per contrapart de les exposicions	66
8.1.12.	Venciment residual de les exposicions.....	67
8.1.13.	Distribució geogràfica i per contraparts de les posicions deteriorades	68
8.1.13.1.	Exposicions deteriorades per contrapart.....	68
8.1.13.2.	Exposicions deteriorades per àrea geogràfica	69
8.1.14.	Variacions produïdes en l'exercici 2015 en les pèrdues per deteriorament i provisions per a riscos i compromisos contingents per risc de crèdit	69
8.1.15.	Informació sobre el risc de crèdit de contrapart del Grup Consolidable	71
8.1.16.	Operacions amb derivats de crèdit.....	71
8.1.17.	Mètode estàndard	72
8.1.17.1.	Identificació de les agències de qualificació externa utilitzades	72
8.1.17.2.	Descripció del procés d'assignació de qualificacions creditícies d'emissions públiques de valors a actius comparables	72
8.1.17.3.	Efecte en les exposicions al risc de l'aplicació de tècniques de reducció del risc.....	72
8.1.18.	Operacions de titulització	73
8.2.	Risc de mercat	75
8.3.	Risc operacional	77
8.4.	Risc de tipus d'interès	78
8.5.	Risc de liquiditat	79
8.5.1.	LCR i NSFR	80
8.5.2.	Liquiditat disponible.....	81
8.5.3.	Gravamen sobre actius (<i>Asset Encumbrance</i>)	81

8.6.	Palanquejament	83
8.7.	Risc de negoci	84
8.8.	Risc de reputació	86
8.9.	Participacions i instruments de capital	87
8.9.1.	Criteris de classificació, valoració i comptabilització	87
8.9.2.	Informació quantitativa	88
9.	INFORMACIÓ SOBRE REMUNERACIONS	89
9.1.	Política de remuneració i òrgans responsables	89
9.2.	Descripció del col·lectiu identificat, dels prenedors de risc de CIG i del col·lectiu MiFID ..	92
9.3.	Aspectes generals de la Política Retributiva del Grup Caixa d'Enginyers	97
9.4.	Remuneracions dels consellers i empleats del Grup Caixa d'Enginyers per àrees de negoci 105	
9.5.	Remuneracions del Col·lectiu Identificat del Grup Caixa d'Enginyers	107

1. Perspectives i riscos de l'entorn

Les fortes caigudes borsàries que van tenir lloc a l'inici de 2016 reflecteixen el major protagonisme de diversos dels riscos esmentats en l'Informe amb Rellevància Prudencial publicat al maig de 2015, especialment la desacceleració de l'activitat a la Xina, les dificultats de les economies emergents dependents de les matèries primeres i les baixes taxes d'inflació en les economies desenvolupades.

Incertesa sobre la situació a la Xina

Després de sorprendre els inversors amb la devaluació del luan a l'agost de 2015 i intentar activar el mercat borsari amb intervencions poc efectives, el mercat posa en qüestió la capacitat de les autoritats xineses per gestionar el procés de desacceleració de la seva economia.

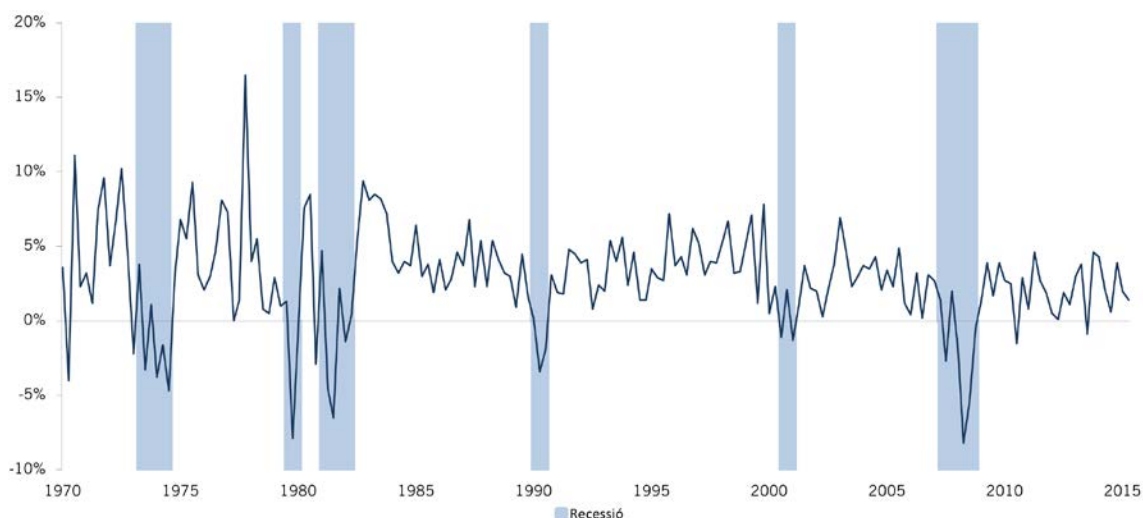
La Xina planteja una dificultat addicional per als analistes i inversors a causa de la singularitat i la complexitat del sistema institucional xinès d'intervenció econòmica. En primer lloc, el mercat borsari xinès es troba encara en un estat incipient i no pot considerar-se un mecanisme de formació de preus amb prou transparència i qualitat per reflectir adequadament les tendències de l'economia xinesa en el seu conjunt. En segon lloc, diversos analistes financers han expressat dubtes sobre les dades del PIB i altres magnituds econòmiques o de consum presentades per les autoritats xineses. La percepció d'opacitat en la informació econòmica genera una falta de confiança en els inversors i més volatilitat en els mercats.

Des de la perspectiva del risc, ens hem de preguntar quin seria l'efecte d'una caiguda dràstica del creixement xinès sobre els mercats financers i les economies occidentals. Val a dir que la Xina encara disposa de marge d'acció per prendre mesures monetàries i d'altre tipus per afrontar un escenari d'aquestes característiques. Xina, tot i ser la segona economia mundial, té un pes raonablement manejable com a mercat per a les exportacions europees i nord-americanes. Les perspectives de creixement dels mercats desenvolupats semblen bones i, probablement, podrien fer front a una reducció de la demanda xinesa. No obstant això, la dificultat de la problemàtica xinesa rau en l'efecte que té en les economies emergents com a importador de matèries primeres, i l'efecte sobre els preus com a primera potència exportadora mundial. Malgrat els esforços realitzats en les economies desenvolupades mitjançant el *Quantitative Easing* per allunyar el risc de deflació, la tendència de devaluació del luan des d'agost de 2015 pot implicar l'exportació de pressions deflacionistes a nivell global.

El risc de fi del cicle expansiu als Estats Units

L'economia dels Estats Units ha mantingut xifres de creixement de prop del 2% durant els darrers cinc anys. Des d'una perspectiva històrica, els cicles expansius als Estats Units duren una mitjana de cinc anys, tot i que des de 1990 la mitjana arriba gairebé als 8 anys. Si bé l'economia dels Estats Units presenta unes bones dades de creixement, es troba en una fase del cicle més aviat madura que incipient. En l'escenari d'un possible cicle recessiu, les eines de què disposaria la Reserva Federal per fer front a aquest cicle poden ser limitades, ja que els tipus d'interès se situen en nivells relativament baixos després dels increments previstos en els pròxims trimestres.

Cicles econòmics als Estats Units (PIB Real trimestral)

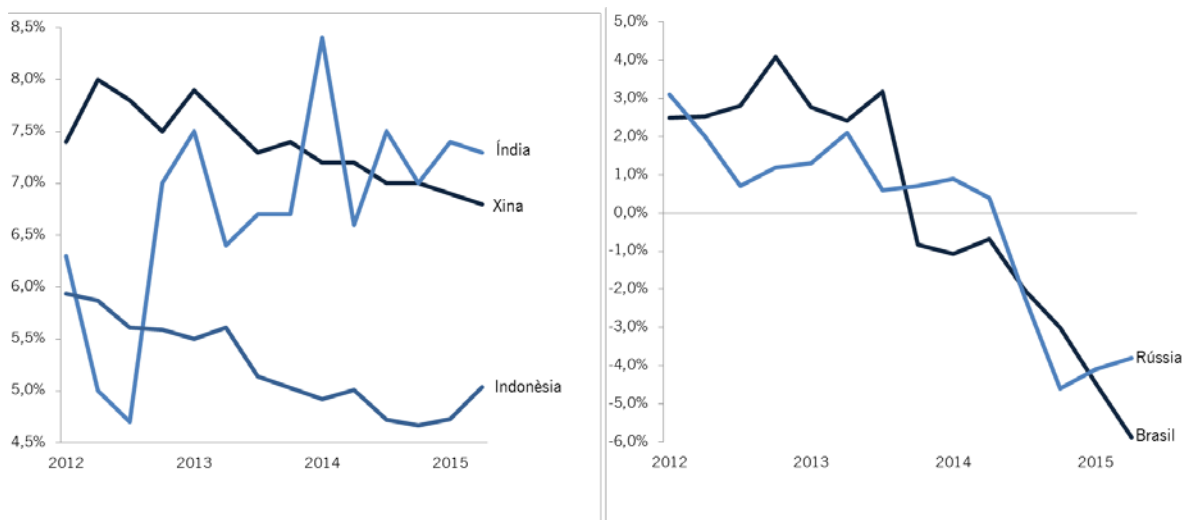
Font: elaboració pròpia. Bloomberg i National Bureau of Economic Research (NBER).

Com a detonants d'un possible procés de recessió, s'apunta a la situació del mercat *high yield*, a l'elevat volum de deute privat i públic de països emergents adquirit als Estats Units i al creixement endèmic de l'economia mundial juntament amb l'apreciació del dòlar. Pel que fa al mercat *high yield*, la caiguda en el preu dels combustibles fòssils ha conduït a un gran nombre d'empreses energètiques a situacions concursals. S'estima que prop del 20% dels bons *high yield* als Estats Units són emesos per empreses del sector de l'energia. La continuïtat del preu del petroli i el gas en nivells mínims implica que les situacions concursals no es poden resoldre per la via de la reestructuració (encara que s'eliminés tot el deute, la continuïtat operativa de l'empresa no seria viable) sinó que és necessària la liquidació d'aquestes empreses. La qüestió que es planteja des de la perspectiva del risc és si aquesta fase de *defaults* corporatius en el sector energètic, que porten als inversors *high yield* a una major aversió al risc, es pot estendre a altres sectors d'activitat.

Alentiment del comerç mundial

El comerç internacional dels països del G20 s'ha contret fins al quart trimestre de 2015 acumulant sis trimestres de caigudes. L'evolució del comerç mundial tendeix a predir l'evolució del producte global. La contracció del comerç internacional es deuria principalment a la caiguda dels preus de les matèries primeres i a la reducció dels preus industrials. S'ha intensificat la pressió sobre els països emergents que s'apuntava en l'informe anterior, especialment en els productors de matèries primeres, i la sortida de capitals iniciada el 2014 ha continuat.

Desacceleració de les economies emergents (PIB Real)

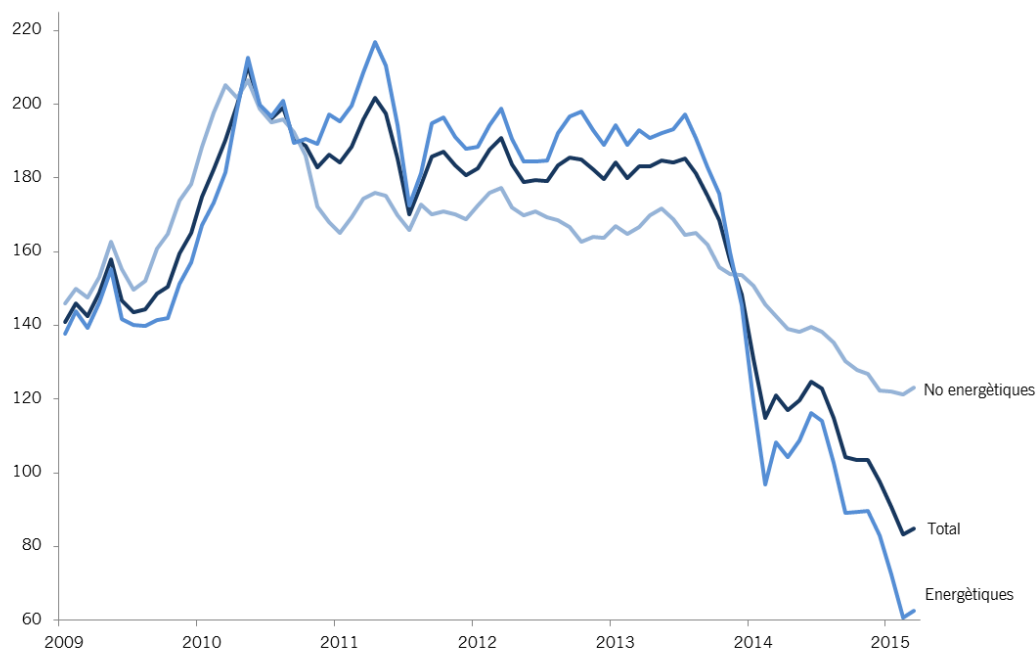

Font: elaboració pròpia. Bloomberg

La pujada dels tipus d'interès per part dels Estats Units consolida la fortalesa del Dòlar, divisa en què cotitzen les principals matèries primeres, provocant danys col·laterals, ja que comporta la reducció del preu de les matèries primeres i deprimeix les economies locals. Això agreuja la caiguda del preu de les matèries primeres més enllà del que es derivaria de la desacceleració de la Xina. A més, en l'última dècada s'ha produït un fort increment del palanquejament de les empreses en països emergents. El ritme al qual es creï el camí cap a la normalització monetària als Estats Units pot ser determinant en l'evolució de les economies emergents.

Caiguda del preu de les matèries primeres

Índex de preus de les matèries primeres de l'FMI, base 2005 = 100

Font: Fons Monetari Internacional

En definitiva, si la caiguda dels preus de les matèries primeres persisteix, suposa un repte per als països exportadors, que es podrien veure obligats a realitzar ajustos i reformes estructurals. Cal que els països exportadors de petroli controlin el fort increment dels seus dèficits públics. Aquesta situació pot complicar-se quan algun dels governs o sistemes bancaris dels països emergents incompleixi les seves obligacions creditícies. Així mateix, les tensions deflacionistes segueixen presents el 2016, recolzades per l'evolució dels preus de les matèries primeres i l'alentiment del creixement mundial.

Divergències entre Europa i els Estats Units

Les principals economies mundials inicien el 2016 en diferents fases del cicle econòmic. A Europa, el Banc Central Europeu segueix lluitant contra la deflació. Al març de 2016 va anunciar l'ampliació, tant en durada com en abast, de les polítiques monetàries expansives. En canvi, la Reserva Federal dels Estats Units ha considerat que la situació econòmica era prou sòlida per iniciar un augment gradual dels tipus d'interès, després de mantenir tipus d'interès extremadament baixos durant set anys. La política monetària dels Estats Units ha permès situar el seu mercat laboral proper a la plena ocupació. No obstant això, els creixements observats en totes dues economies no s'han traduït en expectatives d'inflació superiors.

Expectatives d'inflació a cinc anys

Font: elaboració pròpia. Bloomberg.

Nota: Expectatives d'inflació a cinc anys, per a la inflació mitjana esperada per als pròxims cinc anys.

La diferència de rumb entre la política monetària europea i la de la Reserva Federal té conseqüències importants. A causa de les similituds en els comportaments que se solen observar en els mercats dels Estats Units i d'Europa, és possible que els efectes de les decisions preses per la FED es traslladin als mercats financers del vell continent. A més, l'apreciació del Dòlar enfront de la resta de monedes pot agreujar el dèficit comercial de l'economia dels Estats Units. El pes dels mercats emergents en el comerç nord-americà és substancialment superior al que representa per a l'uropeu. Cal assenyalar que, en cas d'un empitjorament de les condicions econòmiques, les autoritats nord-americanes disposen d'un marge d'actuació més ampli que les europees.

Baixos tipus d'interès

Les pressions deflacionistes juntament amb les mesures d'estímul del Banc Central Europeu han empès els tipus d'interès fins a uns nivells desconeguts fins fa poc. La premissa implícita que radicava en les principals transaccions econòmiques no contemplava, almenys en la pràctica, la possibilitat que existissin tipus d'interès negatius.

L'impacte i l'abast d'aquest nou element encara és incert. La volatilitat s'ha instaurat entre els principals valors del sector financer arran dels dubtes sobre la seva futura rendibilitat. Dins del sector financer, les asseguradores continuen sent objecte d'atenció a causa de la seva elevada sensibilitat davant dels canvis en els tipus d'interès. Una qüestió rellevant és el risc legal, que podria tenir conseqüències importants atesa la varietat i el volum de contractes lligats a l'evolució dels tipus d'interès.

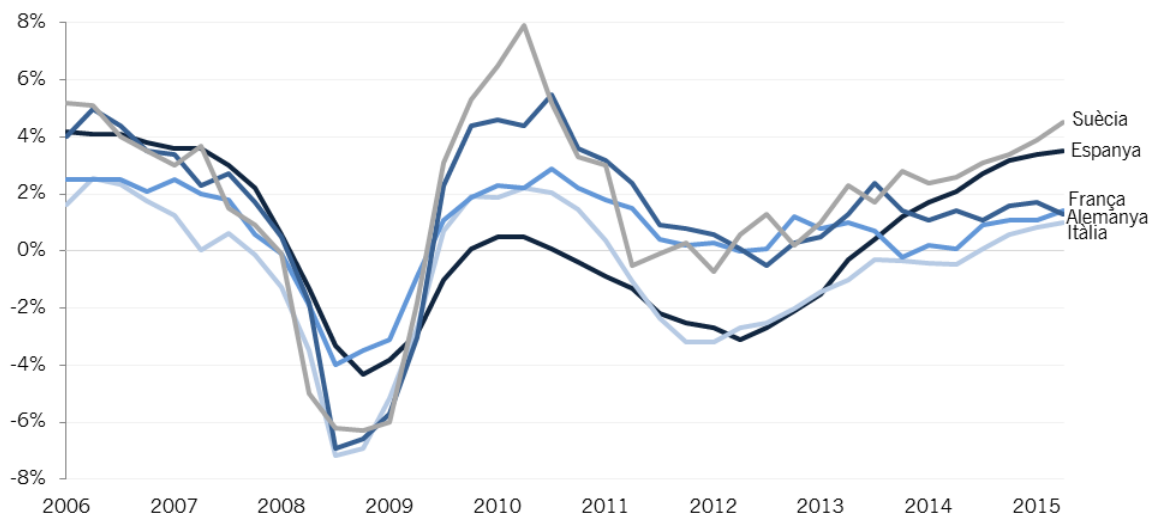
Les dificultats d'accelerar el creixement europeu

L'economia de la zona euro ha crescut durant l'any 2015, continuant el camí cap a la recuperació iniciat a finals del 2013. La demanda interna ha esdevingut l'element clau de la recuperació econòmica, amb el consum com a referent principal. La caiguda del preu del cru ha comportat un increment en termes reals dels ingressos. S'ha dut a terme el principal esforç d'ajust fiscal la qual cosa, juntament amb l'augment de l'activitat econòmica, està permetent que la despesa pública contribueixi al creixement econòmic.

No obstant això, la taxa de creixement de la zona euro no acaba de despuntar i resulta insuficient per mantenir el seu protagonisme en l'economia mundial. Així mateix, la manca de puixança del creixement comporta incerteses futures més grans de les que serien desitjables. En primer lloc, la debilitat de la inversió podria persistir al llarg del 2016. En segon terme, la inflació continua en nivells molt baixos i es preveu que a curt termini segueixi deprimida com a conseqüència del preu de les matèries primeres. La inflació subjacent continua ancorada a prop del 0,8%, lluny encara de l'objectiu del 2% del BCE.

Un dels factors que llasta la capacitat de creixement europeu és la persistència de les divergències entre les diferents economies de la zona euro. Tot i que el discurs d'austeritat ha remès notablement, les economies de la zona euro més endarrerides tenen pendants grans reptes. França i Itàlia afronten un curs complicat, l'economia no agafa tracció i les magnituds principals mostren debilitat, existint diverses veus que demanen reformes estructurals amb l'objectiu de dinamitzar l'economia. Hi ha una divisió en el que es podria anomenar «economia del coneixement» entre els països del nord-oest europeu i la resta, destacant els primers per la seva capacitat d'innovació, gràcies, fonamentalment, a la seva presència en mercats altament competitius, amb clústers empresarials d'alta qualitat, i a un entorn favorable a l'emprenedoria.

Disparitat del PIB Real

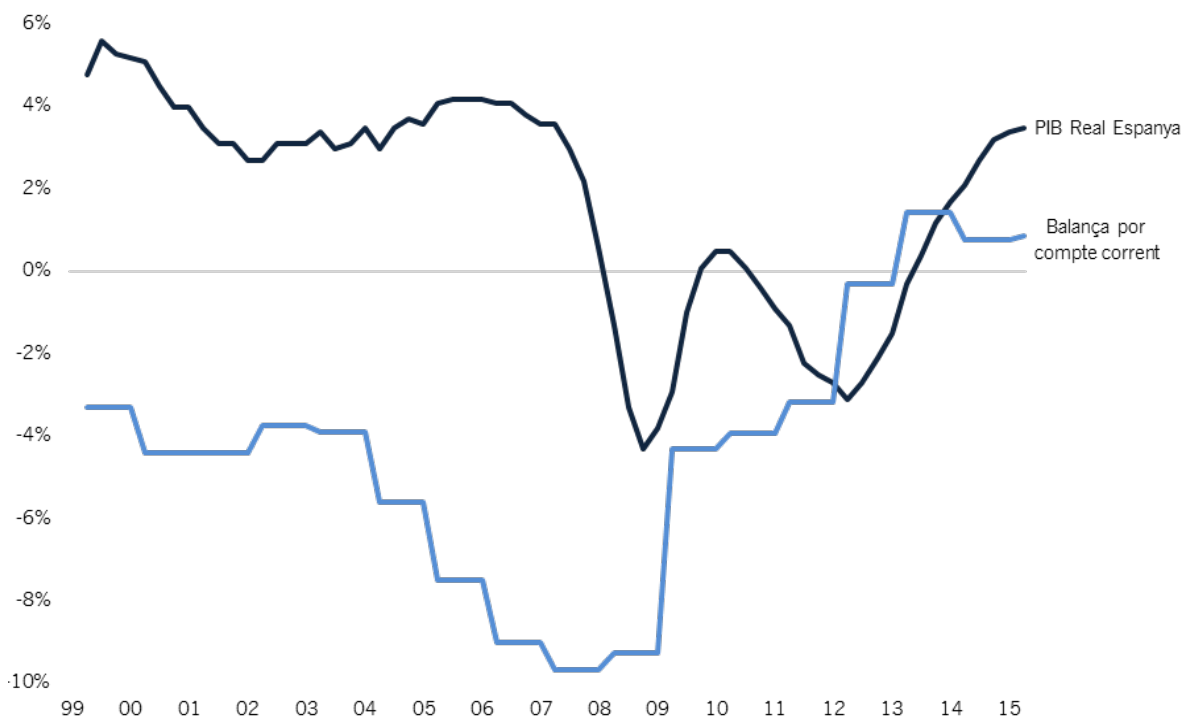
Font: elaboració pròpia. Bloomberg.

Possible frenada de les exportacions espanyoles

Espanya està creixent a taxes superiors a les dels seus socis de la zona euro. La demanda interna i, en concret, el consum són elements que expliquen aquest dinamisme més gran de l'economia espanyola. No obstant això, per al 2016 es preveu que el creixement es moderi com a conseqüència de l'alentiment de l'economia mundial i d'un efecte menor de la depreciació de l'euro. Tot i la fortalesa de la demanda interna i les mesures del Banc Central Europeu, les pressions deflacionistes segueixen presents. La taxa d'inflació espanyola se situa en terreny negatiu i estarà condicionada pels preus de les matèries primeres.

L'augment del consum intern es deu principalment a l'increment dels ingressos reals, a la millora del mercat laboral i a la disminució de l'estalvi. En el passat, el creixement del consum habitualment ha anat acompanyat d'un deteriorament de la balança per compte corrent que condiciona el creixement sostenible. Aquesta dinàmica nociva implica haver de replantejar el model productiu per orientar-lo cap a una competitivitat i una projecció internacional superiors.

Relació inversa entre el PIB i la balança per compte corrent

Font: elaboració pròpia. Bloomberg.

L'augment del consum i, per tant, de les importacions trenca la tendència positiva de la balança per compte corrent. El canvi de tendència pren rellevància a causa del manteniment d'uns nivells de palanquejament encara excessius, raó per la qual una balança per compte corrent positiva és un requisit per mantenir la confiança dels inversors.

Palanquejament encara excessiu a Espanya

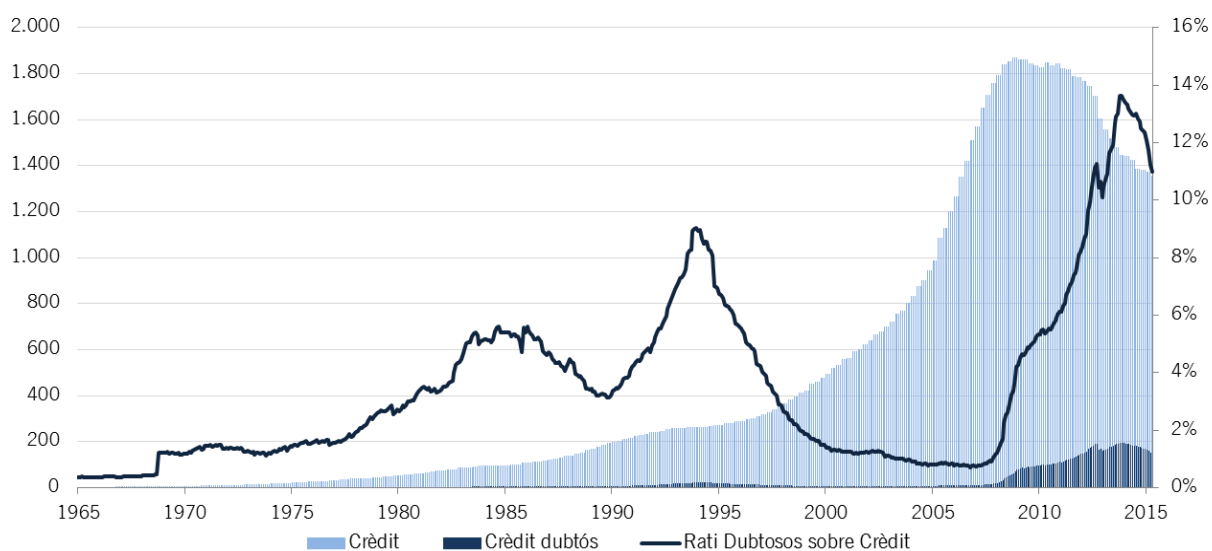
El nivell de palanquejament que té l'economia espanyola, tant en el sector públic com en el privat, s'hauria de reduir per fixar el creixement i afrontar el futur amb més confiança. En el sector privat, les llars mostren certa lentitud en el procés de despalanquejament, la qual cosa és lògica si es considera el pes i la naturalesa del deute hipotecari.

D'altra banda, les empreses en el seu conjunt s'han desendeutat substancialment des del 2013, aportant estabilitat al sistema.

Arran de la crisi econòmica, el sector públic va incrementar en gran mesura el nivell d'endeutament fins a nivells propers al 100% del PIB, havent-se estabilitzat en aquests nivells. La reducció de l'endeutament de les administracions públiques és una tasca que s'ha de dur a terme en períodes de creixement com l'actual, i un bé preuat en un entorn econòmic internacional incert.

Pel que fa a la morositat, tot i que la xifra de morositat del sistema tendeixi a reduir-se, la taxa d'atur continua sent excessiva i comportarà noves entrades en mora de les famílies.

Disminució de l'endeutament

Font: elaboració pròpia. Banc d'Espanya.

Riscos polítics per a l'economia europea

La possibilitat de Brexit

El dijous 23 de juny del 2016 el Regne Unit votarà en referèndum la seva continuïtat a la Unió Europea. El Regne Unit és la segona economia europea i presenta un dinamisme econòmic superior al de les altres grans economies de la Unió. Es tracta, doncs, d'un risc sistèmic de gran magnitud a causa de les possibles conseqüències econòmiques.

Crisi migratòria

Els conflictes resultants de les primaveres àrabs, especialment a Síria, han derivat en una crisi migratòria sense precedents que suposa un repte per a Europa i la seva capacitat de gestió.

La crisi migratòria ha ocasionat un desgast als governants més propensos a l'acollida de refugiats. D'altra banda, s'ha posat de manifest la dificultat de la Unió Europea per prendre decisions en comú, la qual cosa afecta al lliure moviment de persones a la Unió, un dels grans èxits del procés d'integració.

Situació a Grècia

Les tensions entre Grècia i la Unió Europea han minvat, però continua havent-hi un problema d'endeutament excessiu que encara s'ha de resoldre.

La incertesa espanyola

El curs polític espanyol es preveu complex per a l'any 2016. D'una banda, l'aparició de nous actors en l'escenari polític i l'absència de majories clares suposen un repte de cara a la formació d'un govern estable. D'altra banda, les dificultats per promoure les vies de diàleg i entesa necessàries entre el govern de l'Estat i la Generalitat de Catalunya persisteixen.

2. Perfil de risc del Grup

Els canvis en el sector financer que han tingut lloc en els darrers anys han fet palesa la importància crucial que té la gestió adequada dels riscos per a les entitats financeres. Per al Grup Caixa d'Enginyers, la gestió del risc representa un pilar essencial de l'estratègia competitiva, tenint com a objectiu la preservació dels seus nivells de solvència i impulsant, per la seva part, el desenvolupament del negoci.

En un entorn macroeconòmic que planteja reptes importants, en especial per l'escenari de tipus d'interès propers a zero i les debilitats que encara presenta l'activitat econòmica, és important destacar les capacitats que aporta el model de negoci desenvolupat pel Grup Caixa d'Enginyers per sustentar la rendibilitat futura. El Grup Caixa d'Enginyers ha mantingut un creixement estable i constant, prioritzant la qualitat del servei, la diversificació en les fonts d'ingressos i la prudència en l'assumpció de riscos.

El Grup Caixa d'Enginyers ha sortit reforçat de la crisi financera, en gran mesura gràcies al seu perfil de risc i al seu model de negoci, mantenint una bona posició davant de possibles inestabilitats derivades de la situació econòmica, la qual cosa es posa de manifest en les fortaleeses següents:

- **Prudència en la concessió.** El crèdit s'atorga a socis amb una bona capacitat de pagament, permetent, així, mantenir una qualitat excel·lent de l'actiu i uns nivells de morositat significativament per sota de la mitjana del sector.
- **Elevades cobertures.** Caixa d'Enginyers cobreix perfectament les possibles incerteses futures que es puguin derivar de l'activitat creditícia, mantenint a la fi de 2015 una ràtio de cobertura de la morositat del 94,62%.
- **Àmplies garanties.** El percentatge d'operacions amb garantia real sobre el crèdit a la clientela total és un 84,47%, al tancament de l'exercici 2015.
- **Disponibilitat de liquiditat.** Posició de liquiditat molt sòlida, tant immediata com estructural, fruit del perfil socioeconòmic del soci i del model de negoci.
- **Equilibri Actiu-Passiu.** Balanç equilibrat en la gestió del risc de tipus d'interès que permet mantenir la sensibilitat del valor econòmic i del marge financer en nivells baixos.
- **Qualitat de la cartera d'inversions.** Prop de la meitat de les inversions són en Deute Públic, mentre que les titulitzacions hipotecàries originades per Caixa d'Enginyers, amb la millor qualificació creditícia del sector, representen el 47,76% de la cartera.

- **Capacitat de resposta.** En cas de situacions complexes en els mercats financers, es disposa d'àmplies plusvàlues latents en les posicions existents. A més, l'ús d'aquestes plusvàlues no reduiria la ràtio de solvència.
- **Diversificació del negoci.** El Grup Caixa d'Enginyers ha potenciat la diversificació de les seves fonts d'ingressos mitjançant l'increment del pes de la gestió d'actius i del negoci assegurador.
- **Qualitat de servei.** La qualitat de servei és un pilar estratègic essencial de l'Entitat, la qual cosa ha permès al llarg dels anys fidelitzar el soci i estar en una bona posició competitiva en períodes d'estancament econòmic.

Al capítol 8 es presenten els principals riscos als quals està exposada Caixa d'Enginyers, es detallen les magnituds rellevants i es descriu la gestió que l'Entitat ha dut a terme, afavorint així una comprensió completa del perfil de risc del Grup Caixa d'Enginyers.

El Consell Rector de l'Entitat estableix el marc de gestió dels riscos en l'activitat del Grup a través de la definició de polítiques, sistemes i procediments de control intern, i de la supervisió del seu compliment. La coordinació d'aquestes polítiques prudentes i l'ús de mètodes i tècniques de gestió i control homogenis i efectius permeten al Grup Caixa d'Enginyers obtenir resultats de manera recurrent i sostenible i gaudir d'una posició folgada de solvència.

La identificació, el mesurament, la gestió, el control i el seguiment dels riscos inherents a l'activitat del Grup es constitueixen com a objectius fonamentals, sempre dins d'un marc d'optimització de la gestió global dels riscos, comprenent principalment el model de negoci, el risc de crèdit i de contrapart, els riscos estructurals de tipus d'interès i de liquiditat, el risc de mercat, el risc operacional, els riscos de compliment i blanqueig de capitals i el risc de reputació.

El govern corporatiu i la cultura del risc del Grup Caixa d'Enginyers es desenvolupen mitjançant l'aplicació de les millors pràctiques o principis que permeten garantir una gestió eficaç del risc.

El Consell Rector considera que els mecanismes de gestió de riscos del Grup són adequats, estan els sistemes de gestió de riscos d'acord amb el perfil i estratègia del Grup.

Magnituds principals

14,49%

Common Equity Tier 1 Ratio (CET1)

La **Solvència** se situa per sobre dels requeriments legals, mantenint una posició de fortalesa que facilita el creixement futur i aporta confiança al Soci.

921 milions

RWA (Risk-Weighted Assets)

94,62%

Ràtio de Cobertura

El Grup Caixa d'Enginyers cobreix perfectament les possibles incerteses que es poguessin derivar de l'**activitat creditícia**, presentant una ràtio de cobertura més gran que la sectorial i una morositat molt per sota del sector.

3,53%

Ràtio de Morositat

4.983 milions

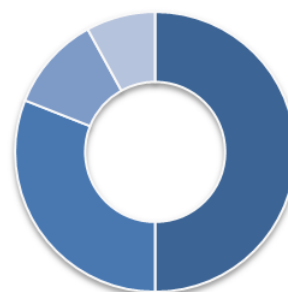
Volum de Negoci

0,49%

ROA

8,61%

ROE

- Gestión de activos y patrimonios
- Inversión Crediticia
- Sector Seguros, Fondos de Pensiones
- Otras operaciones con la clientela

Diversificació

El **Risc de Negoci** es mitiga mitjançant una estratègia de diversificació del negoci, la coordinació de polítiques prudents i l'ús de mètodes i tècniques de gestió i control homogenis i efectius.

Magnituds principals

190 milers

VaR 99% a un dia

238 milers

TailVaR 99% a un dia

El **Risc de Mercat** es manté en nivells prudents.

-3,23%

Sensibilitat del Valor Econòmic

-0,22%

Sensibilitat del Marge

El **Risc de Tipus d'Interès** es manté en nivells baixos.

130%

Ràtio de Liquiditat Estructural

665 milions

Liquiditat disponible a dia

361%

Ràtio de Cobertura de Liquiditat (LCR)

137%

Ràtio de Finançament Estable Neta
(NSFR)

Posició de Liquiditat folgada, fruit de l'estratègia de negoci del Grup, del perfil dels Socis i de la seva elevada fidelitat amb l'Entitat.

3. Requeriments generals d'informació

3.1. El marc del Comitè de Basilea

La regulació bancària elaborada pel comitè de Basilea es basa en tres pilars:

Pilar 1:

Càlcul dels **requisits mínims de capital** per risc de crèdit, per risc de crèdit de contrapart, per risc de mercat i per risc operacional.

Pilar 2:

Procés de **revisió de capital**. S'avalua si es requereix capital addicional per cobrir els requeriments del Pilar 1. Les entitats realitzen una avaluació interna (autoavaluació de Capital).

Pilar 3:

Disciplina de Mercat. Principis de divulgació d'informació de riscos i capital per promoure la transparència i la bona gestió dels riscos.

-
- Requeriments generals d'informació
 - Polítiques i objectius de la gestió dels riscos
 - Solvència
 - Recursos propis computables
 - Requeriments de recursos propis
 - Principals riscos
 - Informació sobre remuneracions

3.2. Context regulatori

La Directiva europea relativa a la solvència de les entitats de crèdit i la seva supervisió (Directiva 2013/36/EU, d'ara endavant CRD IV) i el Reglament que desenvolupa els requisits prudencials de les entitats de crèdit (Reglament 575/2013/EU, en endavant CRR) constitueixen la implementació a nivell europeu de les recomanacions del Comitè de Basilea, conegudes com a Basilea III, d'aplicació des de l'1 de gener del 2014. La Directiva requereix l'adopció per part dels Estats Membres, mentre que el Reglament és directament aplicable. Tots dos documents, juntament amb la transposició nacional de la directiva i els desenvolupaments normatius que els acompanyen, constitueixen el que en endavant se citarà com a normativa de Solvència.

L'adopció nacional d'aquesta nova directiva europea es va abordar mitjançant el RDL 14/2013, pel qual el dret espanyol s'adaptava a la normativa de la Unió Europea en matèria de supervisió i Solvència d'entitats financeres, publicant-se posteriorment la Llei 10/2014, de 26 de juny, sobre Ordenació, Supervisió i Solvència. El Reial Decret 84/2015, de 13 de febrer, desenvolupa la Llei 10/2014, introduint les principals novetats de la CRDIV en matèria de govern corporatiu i política de remuneracions. Així mateix, aporta disposicions addicionals relacionades amb la solvència, aclareix l'aplicació de certs articles de la CRR, i desenvolupa el règim de coixins de capital i les facultats supervisores del Banc d'Espanya.

El Banc d'Espanya, a través de la Circular 2/2014, de 31 de gener, i d'acord amb les facultats conferides per la CRR a les autoritats competents nacionals, va fer ús d'algunes de les opcions regulatòries de caràcter permanent que preveu la CRR, generalment per tal de permetre una continuïtat en el tractament que la normativa espanyola havia donat anteriorment a determinades qüestions abans de l'entrada en vigor d'aquest reglament comunitari. A més, la Circular 2/2016, de 2 de febrer, completa l'adaptació de l'ordenament jurídic espanyol a la CRDIV i la CRR, principalment amb l'exercici d'opcions regulatòries permanents relatives a les administracions públiques, la definició dels coixins de capital, la definició de l'organització interna i la concreció de les obligacions d'informació al mercat.

Amb l'aplicació de Basilea III, les entitats necessiten disposar d'un nivell més alt de capital i de millor qualitat, incrementant-se les deduccions i revisant els requeriments de determinats actius. Els requeriments establerts per les normes anteriors s'incrementen amb l'establiment de coixins de capital «buffers» i de requeriments específics en matèria de liquiditat i palanquejament. L'aplicació dels coixins de capital segueix un calendari d'implantació gradual establert a la CRR essent aplicables per primera vegada l'any 2016.

L'objectiu d'aquest informe és complir amb els requisits d'informació al mercat del Grup Consolidable Caixa d'Enginyers que estableix la part vuitena de la CRR, seguint les directrius del Pilar III de Basilea, i la Circular 2/2016 del Banc d'Espanya.

D'acord amb la Política d'Informació al Mercat aprovada pel Consell Rector de Caixa d'Enginyers celebrat el dia 4 juny 2009¹, aquest informe ha estat elaborat, per al període anual finalitzat el 31 de desembre de 2015, per l'Àrea de Gestió Global del Risc i aprovat pel Consell Rector de Caixa d'Enginyers, prèvia verificació per part del departament d'Auditoria Interna.

Determinada informació requerida per la normativa en vigor, que s'ha d'incloure en aquest informe, es presenta, d'acord amb aquesta normativa, referenciada als comptes anuals consolidats de l'exercici 2015 del Grup Caixa d'Enginyers. A la pàgina web de Caixa d'Enginyers (www.caja-ingenieros.es) i al Registre Mercantil es poden consultar aquests comptes anuals consolidats. Així mateix, aquesta «informació amb rellevància prudencial» es pot consultar a la pàgina web esmentada.

3.3. Caixa d'Enginyers i societats que componen el Grup Caixa d'Enginyers

Caixa de Crèdit dels Enginyers-Caja de Crédito de los Ingenieros, S. Coop. de Crèdit (d'ara endavant, Caixa d'Enginyers o l'Entitat) és una cooperativa de crèdit constituïda el 29 de setembre de 1967 i inscrita al Ministeri de Treball i Seguretat Social amb el número 14.651, clau 1.698 SMT, i al Registre Especial de Cooperatives de Crèdit del Banc d'Espanya amb el número 3.025. Es regeix per la Llei 13/1989, de 26 de maig, modificada parcialment, entre d'altres, per la Llei 20/1990, de 19 de desembre, sobre el règim fiscal de les cooperatives, i desenvolupada pel Reial decret 84/1993, de 22 de gener. També està subjecta a les normes que, amb caràcter general, regulen l'activitat de les entitats de crèdit i, amb caràcter supletori, la Legislació de les Cooperatives.

Caixa d'Enginyers té, a més, participacions en quatre societats, que realitzen activitats complementàries i/o auxiliars a les de l'Entitat Dominant mateixa, amb les quals constitueix el Grup Caixa d'Enginyers i del qual es mostra el detall de les dades principals, a 31 de desembre de 2015, així com l'activitat que desenvolupen, al quadre següent:

¹ El Consell Rector de Caixa d'Enginyers ha aprovat modificacions successives, l'última al Consell Rector celebrat el dia 5 de maig del 2016, per adaptar-los als nous requisits d'informació incorporats a la normativa de Solvència.

Denominació Social	Domicili social	Objecte social	Participació a 31 de desembre de 2015	Milers d'euros		
				Capital Social	Reserves i prima d'emissió	Resultats ^(a)
Caja Ingenieros Gestión, S.G.I.I.C., S.A.U.	Casp 88, 08010 Barcelona	Administració i representació d'institucions d'inversió col·lectiva.	100%	1.800	1.896	341
Caixa Enginyers Vida - Caja Ingenieros Vida, Compañía de Seguros y Reaseguros, S.A.U.	Casp 88, 08010 Barcelona	Pràctica d'assegurances i reassegurances en l'àmbit de vida i en totes les modalitats autoritzades per la legislació vigent. Exercir les activitats preparatòries, complementàries i auxiliars necessàries per a la pràctica de l'assegurança i reassegurança privades o que tinguin com finalitat la inversió dels fons socials i també l'activitat de l'administració de fons de pensions.	100%	9.016	4.588	1.025
Consumidores i Usuarios dels Enginyers, S. Coop. C. Ltda.	Via Laietana 39, 08003 Barcelona	Prestació de serveis i venda d'articles i subministraments per al consum.	Inferior al 0,01% ^(b)	868	415	14
Caja Ingenieros, Operador de Banca-Seguros Vinculado, S.L.U.	Casp 88, 08010 Barcelona	Realització de l'activitat d'agent d'assegurances privats com a operador de Banca-Assegurances Vinculat.	100%	30	1.326	591

(a) L'Entitat manté una participació minoritària a Consumidores i Usuarios dels Enginyers, S. Coop. C. Ltda. No obstant això, els membres del Consell Rector de la societat cooperativa esmentada són, a la vegada, membres del Consell Rector de l'Entitat, la qual cosa significa que es compleixen les condicions que estableix la norma de la Circular 4/2004 perquè la societat sigui considerada una empresa que forma part del Grup Caixa d'Enginyers.

(b) Imports inferiors a mil euros.

Així mateix, Caixa d'Enginyers manté una participació del 10% a Norbolsa, SV, SA. El quadre següent mostra el detall de les dades principals, a 31 de desembre de 2015, i l'activitat que desenvolupa aquesta societat:

Denominació Social	Domicili social	Objecte social	Participació al 31/12/2015	Milers d'euros				
				Patrimoni Net				
				Capital Social	Reserves i prima de	Ajustos de valoració	Resultats	Total
Norbolsa, S.V., S.A.	Plaza Euskadi, 5, 48009 Bilbao	Empresa de Serveis d'Inversió	10%	14.187	6.133	11.939	1.427	33.686

3.4. Diferències entre Grup Consolidable a efectes de Solvència i a efectes comptables

La informació que es presenta en aquest informe correspon al Grup Consolidable d'Entitats de crèdit (en endavant, el Grup Consolidable) l'entitat dominant del qual és Caixa d'Enginyers.

A continuació es resumeixen les principals diferències relatives al perímetre de consolidació i als diferents mètodes de consolidació aplicats entre el Grup Consolidable, definit d'acord amb el que disposa la CRR i per al qual es presenta la informació continguda en aquest informe, i el Grup Econòmic d'Entitats de Crèdit Caixa d'Enginyers, definit d'acord amb el que disposa l'apartat tercer de la norma tercera de la Circular 4/2004, de 22 de desembre, del Banc d'Espanya i les modificacions successives (conjuntament en endavant, la Circular 4/2004):

- En l'elaboració dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2015 del Grup Caixa d'Enginyers, totes les empreses dependents s'han consolidat aplicant el mètode d'integració global, amb independència de si compleixen o no els requisits per a ser considerades com consolidables per la seva activitat, considerant per tant, el Grup Econòmic d'Entitats de Crèdit Caixa d'Enginyers, definit d'acord amb el que disposa l'apartat tercer de la norma tercera de la Circular 4/2004.
- No obstant això, a efectes de l'aplicació dels requisits de solvència, en la informació corresponent al Grup Consolidable només s'han consolidat mitjançant l'aplicació del mètode d'integració global, tal com es defineix aquest mètode de consolidació a la Circular 4/2004, les societats dependents que són, per la seva part, «entitats consolidables per la seva activitat». Per la seva banda, les entitats dependents del Grup «no consolidables per la seva activitat» s'han valorat mitjançant l'aplicació del mètode de la participació, tal com aquest mètode de valoració és definit en la norma quaranta-novena de la Circular 4/2004, aplicant la deducció dels recursos propis quan se supera el llindar d'exempció de la deducció, considerat en termes agregats, d'acord amb la CRR.

A continuació es presenta el detall, a 31 de desembre de 2015, de les societats dependents del Grup Consolidable a les quals s'ha aplicat, a efectes de l'elaboració de la informació consolidada en l'aplicació dels requisits de solvència, el mètode d'integració global:

Raó social
Caja Ingenieros Gestión, S.G.I.I.C., S.A.U.
Consumidors i Usuaris dels Enginyers, S. Coop. C. Ltda.
Caja Ingenieros, Operador de Banca-Seguros Vinculado, S.L.U.

A continuació es presenta el detall de la participació propietat del Grup Consolidable, a 31 de desembre de 2015, pertanyent al seu grup econòmic, tal i com aquest és definit en la Circular 4/2004, el tractament del qual, a efectes de solvència, consisteix en la deducció directa de la participació comptable que supera el llindar d'exempció de la deducció, considerat en termes agregats, d'acord amb el que disposen els articles 48 i 49 de la CRR:

Raó social
Caixa Enginyers Vida - Caja Ingenieros Vida, Compañía de Seguros y Reaseguros, S.A.U.

Per últim, es presenta el detall de la participació propietat del Grup Consolidable, a 31 de desembre de 2015, considerada com a entitat associada, tal i com aquest concepte és definit en la Circular 4/2004, el tractament del qual, a efectes de solvència, consisteix en la deducció directa de la participació comptable que supera el llindar d'exempció de la deducció, considerat en termes agregats, d'acord amb el que disposen els articles 48 i 49 de la CRR:

Raó social
Norbolsa, S.V., S.A.

3.5. Altres informacions de caràcter general

A 31 de desembre de 2015, no hi ha cap impediment de caràcter material, pràctic o jurídic a la transferència immediata de fons propis o al reemborsament de passius entre les entitats dependents del Grup Consolidable i l'Entitat, no havent-hi constància de cap fet que faci pensar que aquests impediments puguin existir en el futur.

A més dels requeriments de recursos propis mínims als quals es troba subjecte el Grup Consolidable, hi ha diverses entitats del Grup Caixa d'Enginyers que es troben subjectes a requeriments de recursos propis a nivell individual. El 31 de desembre de 2015 les entitats esmentades complien amb els requeriments de recursos propis a nivell individual establerts per les diferents normatives que els són d'aplicació.

D'altra banda, l'Entitat compleix, de manera individual, a 31 de desembre de 2015, les obligacions de requeriments de recursos propis mínims per raó de risc de crèdit i de dilució, per risc de contrapart, per risc de posició i liquidació de la cartera de negociació, per risc de canvi i de posició en or² i per risc operacional, i amb els requisits de govern corporatiu intern i els límits a la concentració de grans riscos.

Cal destacar que el Grup Consolidable no fa ús de les exempcions previstes a efectes de Solvència en relació al compliment dels requeriments de recursos propis, per la qual cosa es compleix tant a nivell individual com consolidat.

² Cal destacar que, a 31 de desembre de 2015, el Grup Consolidable no manté posició en or.

4. Estructura i organització de la gestió dels riscos

En aquest capítol es detallen els principis que faciliten una gestió eficaç del risc i el sistema, govern i estructura de la Gestió de Riscos, incloent-hi els mecanismes de Control Intern, administratius i comptables d'acord amb la Circular 2/2016 del Banc d' Espanya.

4.1. Concepte i propòsit del Control Intern

El Grup Caixa d'Enginyers adopta el concepte de Control Intern que el Comitè de Supervisió Bancària de Basilea ha inclòs en el document a consulta relatiu a les orientacions sobre els principis de govern corporatiu per als bancs: «El conjunt de normes i controls que regulen l'estructura operativa i organitzativa d'un banc, incloent-hi els procediments de *reporting* i les funcions de gestió del risc, compliment normatiu i auditoria interna».

D'altra banda, en relació amb el propòsit del Control Intern dins el Grup i en línia amb el que estableix el Committee of Sponsoring Organizations (COSO) i reprès en la guia sobre Control Intern publicada per l'Autoritat Bancària Europea (EBA), el Control Intern en el Grup Caixa d'Enginyers està dissenyat amb l'objectiu de detectar i evitar les possibles desviacions dels objectius, d'obtenir una informació, financera i no financera, fiable, i de complir les lleis i normes que li siguin aplicables.

4.2. Principis

El Sistema de Gestió del Risc requereix per al seu desenvolupament l'aplicació de principis que facilitin una gestió eficaç del risc, considerant-se com a fonamentals els següents:

- **Sostenibilitat.** La missió del Grup Caixa d'Enginyers és aportar als socis valor sostenible, i aquesta sostenibilitat ha de recolzar-se en les polítiques i les bones pràctiques de gestió del risc.
- **Qualitat en la gestió.** El risc és inherent al negoci del Grup Caixa d'Enginyers i per això s'ha d'establir una gestió del risc professionalitzada, robusta i present en tota l'organització.
- **Responsabilitat.** La responsabilitat final de la gestió del risc correspon al Consell Rector. El Director General de Caixa d'Enginyers és responsable de l'execució de la gestió del risc.
- **Seguiment.** El Grup Caixa d'Enginyers ha de definir el llindar de riscos acceptable i dur a terme la supervisió del seu perfil de riscos en relació amb el llindar de riscos definit. Els riscos assumits han d'estar identificats, i hi ha d'haver mecanismes per al seu mesurament i seguiment.

- **Compromís.** La gestió del risc requereix la implicació de tota l'organització. El Grup fomenta la cultura del risc, traslladant els criteris de gestió del risc als diferents nivells de l'organització a través dels mecanismes de comunicació interna, incloent-hi la formació i la normativa.
- **Independència.** La funció que té encomanada la gestió i control dels riscos ha de ser independent de la funció comercial i de les àrees de negoci.

4.3. Sistema de Gestió del Risc

El Grup Caixa d'Enginyers estableix un Sistema de Gestió del Risc que es compon dels següents elements:

- Un sistema de govern i organització de la funció de riscos que compta amb una definició de rols i responsabilitats adequada, un cos de comitès i estructures de delegació, un model de tres línies de defensa, i un sistema de control intern coherent amb la naturalesa i magnitud dels riscos.
- Un Marc d'Apetència pel Risc, integrat en la Política de Gestió del Risc i aprovat pel Consell Rector, que determina els riscos i el nivell d'aquests riscos que el Grup està disposat a assumir per assolir els seus objectius de negoci.
- Un model de gestió que inclou l'autoavaluació i el seguiment integral dels riscos, la planificació dels riscos i la solvència, la comunicació interna i pública, i un cos normatiu que regula la gestió dels riscos.
- Una assignació adequada de recursos humans i tecnològics per a la gestió i supervisió efectiva del model.

4.4. Marc d'Apetència pel Risc

El Marc d'Apetència pel Risc és el marc global a través del qual l'apetència pel risc es fixa, es comunica i es supervisa, per la qual cosa es requereixen polítiques, procediments, sistemes i controls. Defineix explícitament els límits amb què poden operar els gestors de l'Entitat. El Marc d'Apetència pel Risc del Grup Caixa d'Enginyers té les característiques següents:

- Alineament amb la missió, la visió, els valors i els eixos estratègics de Caixa d'Enginyers.
- Alineament amb el Pla Estratègic i de negoci de l'Entitat.

- Cerca d'un perfil de risc mitjà baix.
- Formulació clara, concisa, *forward looking* i gestionable.
- Definició explícita dels límits amb què poden operar els gestors.
- Manteniment d'un excés raonable de capital i liquiditat.

4.5. Establiment de Polítiques de Gestió del Risc i Control Intern

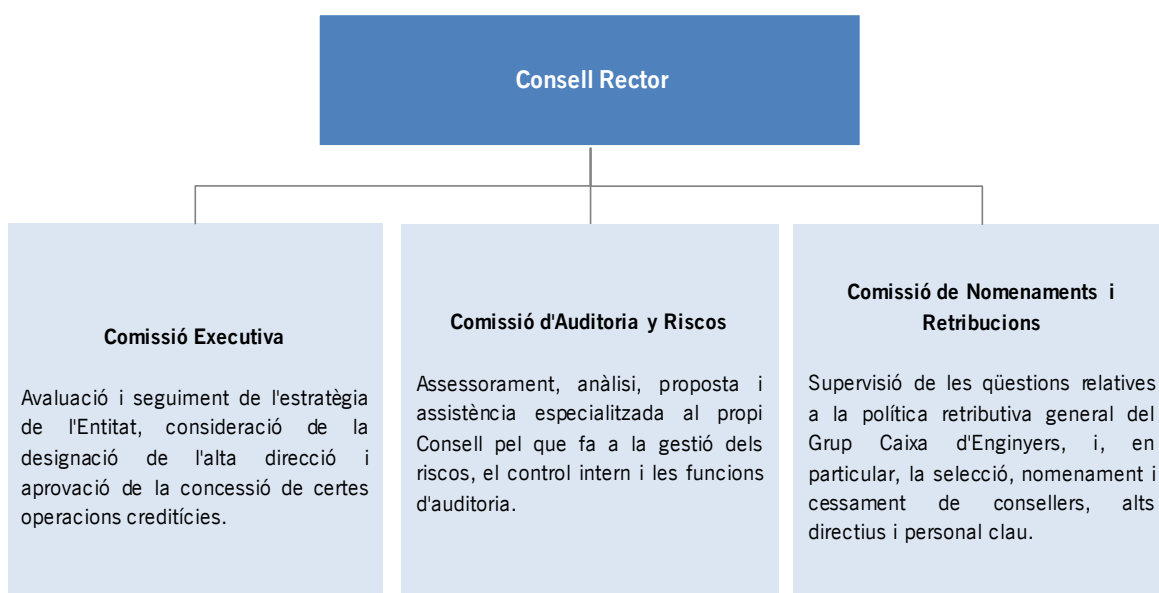
El Consell Rector com a màxim òrgan d'administració de Caixa d'Enginyers ha aprovat les polítiques que garanteixen l'establiment dels mecanismes de control intern, considerant els aspectes fonamentals següents:

- Establiment d'un marc de control intern amb funcions de control independents, amb accés directe al Consell i a les seves Comissions delegades, i assignació clara de responsabilitats.
- Establiment i aprovació per part del Consell de polítiques i procediments per identificar, mesurar, seguir, mitigar i informar dels riscos i les concentracions de riscos associades.
- Establiment d'una funció de control de riscos independent que participi en l'elaboració de l'estratègia de riscos i decisions de gestió de riscos, que garanteixi que els processos de mesurament, avaluació i seguiment de riscos de l'Entitat siguin les adequades, informant periòdicament la Comissió Delegada del Consell Rector.
- Assignació d'un director de riscos amb les facultats i independència de la funció d'assumpció de riscos necessàries i amb responsabilitat exclusiva sobre la funció de control de risc.
- Establiment d'una política de compliment i una funció de compliment permanent, independent i eficaç que informi a la Comissió delegada del Consell Rector.
- Establiment d'una política i d'un procés d'aprovació de productes nous en què participa, entre altres, la funció de control de riscos i de compliment normatiu.
- Anàlisi dels diferents informes de riscos reportats per la direcció de la funció de riscos, que han de ser precisos, exhaustius, clars i usats en la gestió.
- Establiment d'una funció d'auditoria interna eficaç i correctament dimensionada, i independent de la resta de les àrees de l'Entitat, que informi la Comissió delegada del Consell Rector.

- Aplicació del marc de les tres línies de defensa, sent les àrees de negoci i de suport les encarregades en primera instància d'executar i, si escau, d'establir procediments de control adequats.

4.6. Govern corporatiu de riscos

4.6.1. Estructura de la governança

4.6.1.1. Consell Rector

El Consell Rector és l'òrgan col·legiat de govern, gestió i representació de l'Entitat. Es compon de tretze membres titulars, President, Vicepresident, Secretari i deu vocals. Tots els components són consellers independents, i cap d'ells no té la condició de conseller executiu. Dotze dels membres són elegits, d'entre els Socis, per l'Assemblea General, en votació secreta i pel major nombre de vots. El membre restant és un treballador de l'Entitat.

Activitats del Consell Rector

El Consell Rector de Caixa d'Enginyers ha efectuat un seguiment periòdic dels sistemes d'informació i control de riscos, a través de la informació reportada a les comissions delegades pels directius de l'Entitat. Entre altres qüestions relatives a aquestes activitats, destaquen l'anàlisi i revisió de la situació financera, patrimonial i econòmica de l'Entitat, a través de la revisió i anàlisi dels principals indicadors i magnituds en matèria riscos. D'altra banda, ha examinat i, si escau, aprovat, operacions creditícies, i ha supervisat i aprovat, si escau, l'informe d'autoavaluació de capital, l'informe de l'expert extern, l'informe d'autoavaluació del risc en matèria de prevenció del blanqueig de capitals, com també aquest informe. Així mateix, ha revisat les principals activitats i resultats de l'Àrea de Control Intern de l'Entitat. Finalment, destacar les tasques de desenvolupament i aprovació de polítiques i reglaments en matèria de govern corporatiu de l'Entitat, alineades amb les pràctiques acceptades generalment en el sector i amb les exigències regulatòries en la matèria.

Selecció del Consell Rector

La política de selecció i nomenaments aprovada pel Consell Rector preveu l'avaluació de la idoneïtat del candidat, segons certs requisits d'honorabilitat professional i tenint en compte aspectes com la trajectòria, l'experiència i els coneixements, que han de ser tots adequats a les funcions que s'han d'exercir. Aquesta política articula mecanismes perquè el Consell, en el seu conjunt, disposi de les competències adequades per desenvolupar les seves funcions, i dur a terme un bon govern de l'Entitat, atenent la seva escala, mida i complexitat.

4.6.1.2. Comissió Executiva

La Comissió Executiva és un òrgan, constituït en el si del Consell Rector, amb facultats delegades pel Consell de manera temporal o permanent, relacionades amb la direcció i l'administració de l'Entitat, excepte aquelles que per imperatiu legal i/o estatutari resultin indelegables.

La [composició i designació de la Comissió](#) estarà d'acord amb el que estableixen els [Estatuts Socials de l'Entitat](#).

Així mateix, la Comissió es reunirà tantes vegades com siguin necessàries (amb un mínim de 12 vegades a l'any) per al bon funcionament de l'Entitat, i per tractar de forma ordinària o extraordinària els assumptes sobre les qüestions delegades pel Consell, bàsicament en matèria de recursos humans, altes i baixes de socis, i determinades operacions creditícies.

4.6.1.3. Comissió d'Auditoria i Riscos

Aquest òrgan delegat del Consell Rector es constitueix segons l'acord del Consell Rector a l'octubre de 2014, en compliment de la Llei 10/2014 de 26 de juny, d'Ordenació, Supervisió i Solvència d'entitats de crèdit. Les seves funcions principals, recollides en un [Reglament](#) propi de funcionament són les d'assessorament, anàlisi, proposta i assistència especialitzada al Consell mateix dins del seu àmbit d'actuació, especialment en matèries relatives al sistema de govern, compliment i de control intern, informació financera, polítiques i models de gestió i control de riscos, com també competència

i independència de l'auditor de comptes. [La Comissió està formada per cinc membres](#), existent la figura de President i Secretari.

4.6.1.4. Comissió de Nomenaments i Retribucions

Aquest òrgan delegat del Consell Rector es constitueix segons l'acord del Consell Rector a l'octubre de 2014, en compliment de la Llei 10/2014 de 26 de juny, d'Ordenació, Supervisió i Solvència d'entitats de crèdit. Les seves funcions principals, recollides en un [Reglament](#) propi de funcionament, són les de proposar, informar i supervisar les qüestions relatives a la política retributiva general del Grup Caixa d'Enginyers, la selecció, el nomenament i el cessament de consellers, alts directius, personal clau i les funcions de control intern de l'Entitat, i l'assistència especialitzada al Consell mateix dins del seu àmbit d'actuació. [La Comissió està formada per cinc membres](#), existent de President i de Secretari.

4.6.1.5. Alta Direcció

L'Alta Direcció (Direcció General) participa activament en el sistema de control intern de Caixa d'Enginyers, estant constantment informada per part de totes les funcions encarregades de supervisar-ne l'efectivitat. Així mateix, la Direcció General de Caixa d'Enginyers és, per la seva part, el representant de l'Entitat davant del SEPBLAC.

4.6.2. Comitès de gestió

El Grup compta amb un cos de comitès constituïts per a l'adequada gestió del negoci, entre els quals cal destacar, per la seva implicació en la gestió dels riscos i en matèria de Solvència, els següents:

- **Comitè de Direcció:** és l'òrgan encarregat de la direcció executiva del Grup Caixa d'Enginyers i, a aquest efecte, amb facultats generals en matèria d'organització i gestió del Grup i coordinació de les diferents àrees de negoci i altres àrees de suport i control.
- **Comitè de Política Global del Risc:** és el principal comitè a nivell executiu de la gestió del risc. Estableix els principis generals per a mesurar, gestionar i informar dels riscos del Grup. Realitza el seguiment del Marc d'Apetència pel Risc i del Quadre de Comandaments de Risc. Assumeix les responsabilitats pròpies del comitè de gestió d'actius i passius (Comitè ALM), realitzant la gestió activa del risc de tipus d'interès i l'estructura de balanç a partir del seguiment de l'exposició de l'Entitat i la presa de posicions encaminades a gestionar aquesta exposició. Aquest comitè també s'anomena Comitè ALM pel que fa a risc estructural de tipus d'interès i al risc de liquiditat.

- **Comitè de Control Intern:** és l'òrgan responsable de l'adopció de les mesures necessàries per a l'avaluació i la gestió del risc operacional adequades. A través d'aquest Comitè queden vertebrats els tres nivells de responsabilitat en què es basa el model organitzatiu de Risc Operacional de l'Entitat (Funcions de Negoci i Suport, Funció de Risc Operacional i Funció d'Auditoria Interna).
- **Comitè de Política Creditícia:** vetlla pel compliment dels objectius de la Política Creditícia del Grup, analitza l'activitat creditícia de l'Entitat i la relació de la seva evolució amb els elements externs i determina les modificacions en l'aplicació dels elements interns.
- **Comitè de Crèdits:** analitza i, si escau, aprova la concessió, la modificació i la cancel·lació d'operacions el risc de les quals no supera els límits fixats pel Consell Rector.
- **Comitè de Mercats Financers:** és l'òrgan responsable de la coordinació entre el *front*, el *middle* i el *back office*, realitzant el seguiment de les inversions financeres del Grup, la distribució d'instruments financers i la situació de liquiditat.
- **Comitè de Seguretat i Salut:** vetlla pel compliment de les disposicions vigents per a la prevenció dels riscos laborals i de la legislació en matèria de seguretat i higiene, promovent per a això les mesures oportunes.

A més, reporten al Comitè de Direcció: el Comitè Executiu, el Comitè de Negoci, el Comitè de Supervisió i Seguiment d'Immables Adjudicats, el Comitè MiFID-RIC/AM i el Comitè de Prevenció del Blanqueig de Capitals.

El Grup Caixa d'Enginyers, com a grup financer i assegurador, també considera com a integrants de la seva gestió els comitès següents constituïts en la companyia asseguradora Caixa Enginyers Vida:

- **Comissió de Gestió de Riscos:** és responsable de desenvolupar la funció de Gestió de Riscos. El seu objectiu és vetllar per l'eficàcia del Sistema de Gestió de Riscos, establir el perfil de riscos i els límits de tolerància al risc i proposar les principals estratègies i polítiques de gestió de riscos i solvència.

4.7. Estructura de la funció de riscos

4.7.1. Model de tres línies de defensa (3LD)

El Grup Caixa d'Enginyers, en la seva voluntat de mesurar i gestionar de forma òptima, eficaç i eficient els seus riscos, com també d'alinejar-se amb les millors pràctiques generalment acceptades i amb els criteris de supervisió dels organismes als quals està sotmesa la seva activitat, dins del seu model de gestió de riscos i de control intern, té la voluntat d'establir aquest model de les 3LD, d'acord amb el següent:

El model de les tres línies de defensa distingeix tres grups (o línies) que participen en una gestió de riscos efectiva:

- ✓ Les funcions que són **propietàries dels riscos** i els gestionen.
- ✓ Les funcions que **supervisen els riscos**.
- ✓ Les funcions que proporcionen **assegurament independent**. En el cas de Caixa d'Enginyers, aquesta funció l'assumeix íntegrament Auditoria Interna.

Primera Línia de Defensa

Com a primera línia de defensa, les **àrees de negoci i/o operatives** són propietàries dels riscos i els gestionen. La primera línia és responsable de mantenir un control intern efectiu i d'executar procediments de control sobre els riscos. En assumir el model de les 3LD, el Grup promou i avança en l'assignació a la primera línia de defensa de la responsabilitat d'identificar, avaluar, controlar i mitigar els riscos en el seu àmbit d'actuació.

Segona Línia de Defensa

Els òrgans de govern i l'alta direcció estableixen diverses funcions de gestió de riscos i compliment per **ajudar a crear i/o supervisar els controls de la primera línia de defensa**. Les funcions específiques comprenen:

- Una **funció de gestió de riscos**, recolzada en diversos comitès interns multidisciplinaris per al suport al monitoratge i la presa de decisions, que facilita i supervisa la implementació de pràctiques efectives de gestió de riscos per part de la Primera Línia de Defensa i que l'assisteix en la definició de l'objectiu d'exposició al risc, en l'establiment de polítiques i procediments per al seu control, i en la presentació adequada d'informació relacionada amb riscos a tota l'organització (Alta Direcció, òrgans de govern i/o organismes supervisors).
- Una **funció de compliment** per supervisar diversos riscos específics com ara l'incompliment de lleis i regulacions aplicables (*requirements*) i la regulació interna autoimposada (*commitments*), totes dues relacionades, així mateix, amb el risc de conducta. Aquesta funció, recolzada igualment en diversos comitès interns multidisciplinaris de supervisió d'ajuda a la presa de decisions, reporta directament a l'alta direcció i als òrgans de govern, i, en algunes ocasions, directament als organismes supervisors.
- Una **funció de seguretat**, que controla i supervisa els riscos relacionats amb el Sistema de Gestió de la Seguretat Integral en l'àmbit de la seguretat de la informació, incloent-hi el ciberrisc, la seguretat patrimonial, inclosos el sistema de prevenció i detecció del frau (tant intern com extern), com també en l'àmbit de la seguretat laboral.
- Una funció de **control** que supervisa riscos financers i l'**emissió de la informació financera**. Aquesta funció, a Caixa d'Enginyers s'ubica dins de la Direcció Financera, com a suport a

l'Alta Direcció i als òrgans de govern en el control de la confecció i l'emissió d'informació financera i de gestió.

Les responsabilitats de les funcions de la Segona Línia de Defensa són:

- Donar suport en l'elaboració de polítiques pel que fa a la definició de rols, responsabilitats i controls. Això inclou assistir en el desenvolupament de processos i controls per a la gestió de riscos.
- Proporcionar marcs per a la gestió de riscos i identificar canvis en l'apetència pel risc, aprovada pel Consell.
- Proporcionar orientació i formació en processos de gestió de riscos.
- Supervisar la implementació de pràctiques efectives de gestió de riscos per part de la Primera Línia de Defensa.
- Informar i assessorar la Primera Línia de Defensa de novetats i canvis en els escenaris regulatoris i de riscos.
- Supervisar l'adequació i l'efectivitat del control intern, l'exactitud i la integritat de la informació, el compliment de les lleis i regulacions (tant internes com externes) i l'esmena oportuna de deficiències, si escau.

Tercera Línia de Defensa

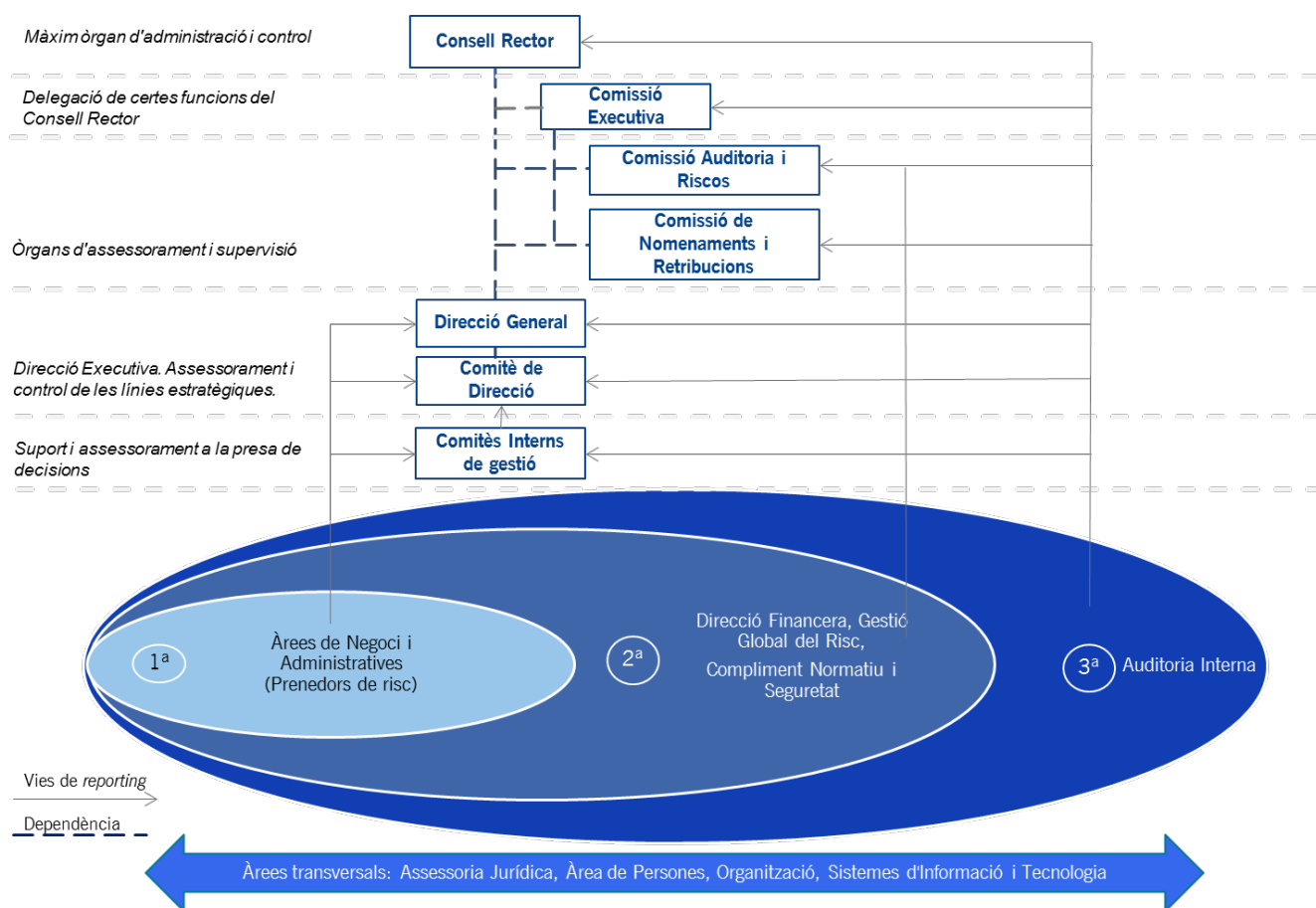
Auditoria Interna proporciona als òrgans de govern i a l'alta direcció un **assegurament compresiu** basat en el nivell d'independència més alt dins de Caixa d'Enginyers.

L'Auditoria Interna proveeix **assegurament sobre l'efectivitat del sistema de control intern i la gestió de riscos**, incloent-hi la manera com la primera i segona línia de defensa assoleixen els seus objectius de gestió de riscos i de control. L'abast d'aquest assegurament, que es reporta als òrgans de govern i a l'alta direcció, cobreix:

- Un rang de processos ampli, incloent-hi l'eficiència i l'efectivitat de les operacions, la salvaguarda d'actius, la fiabilitat i la integritat dels processos d'informe, i el compliment amb lleis, regulacions, polítiques, procediments i contractes.
- Tots els elements dels marcs de gestió de riscos i control intern, que inclouen: ambient de control intern, tots els components del marc de gestió de riscos de l'Entitat (per exemple, identificació de riscos, avaluació de riscos i resposta), informació, comunicació i supervisió.

- L'entitat i grup consolidable en el seu conjunt: àrees de negoci i operatives —incloent-hi processos de negoci, com ara vendes, màrqueting, àrees de *product manager*, operacions i *back office*—, com també funcions de gestió de riscos, compliment, control de la informació financera, seguretat i/o control pressupostari, entre d'altres.

Caixa d'Enginyers estableix i manté una **funció d'auditoria interna independent** amb personal adequat i competent. Les responsabilitats de la funció d'auditoria interna es duen a terme a l'apartat dedicat a la descripció del departament d'Auditoria Interna.

4.7.2. Àrees i departaments responsables

Atesa la seva rellevància en l'estructura i l'organització de la gestió dels riscos, a continuació es descriuen les principals àrees i departaments responsables de les tres línies de defensa:

4.7.2.1. Gestió global del risc

La Direcció de Gestió Global del Risc depèn directament de la Direcció General en l'organigrama de l'Entitat, d'acord amb el principi d'independència de la funció de riscos. Així mateix, reporta directament a la Comissió d'Auditoria i Riscos. Forma part de la segona línia de defensa.

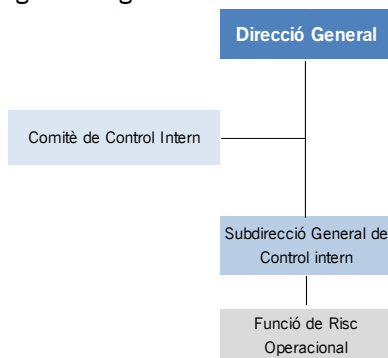
La Direcció de Gestió Global del Risc és la que supervisa de forma integral la gestió del risc del Grup.

Pel que fa a l'organització funcional de la Direcció de Gestió Global del Risc, es mostra en el diagrama següent:

En relació al risc de negoci, el supervisa en primera instància la Direcció Financera, mantenint informada de forma continuada la Direcció de Gestió Global del Risc.

Pel que fa al risc operacional, el supervisa en primera instància la funció de risc operacional, que depèn jeràrquicament de la Subdirecció General de Control Intern, d'acord amb l'estructura organitzativa que es mostra en el diagrama següent:

Cal afegir que la Funció de Risc Operacional informa la Direcció de Gestió Global del Risc de forma continuada, tenint també representació en el Comitè de Control Intern, al qual reporten els diferents Departaments de l'Àrea de Control Intern.

Les principals funcions d'aquesta àrea, d'acord amb les referides anteriorment per a la segona línia de defensa, es poden resumir de la manera següent:

- Proporcionar una visió integral dels riscos del Grup.

- Vetllar per l'adequació dels nivells de risc assumits al perfil de riscos del Grup.
- Identificar els riscos als quals s'exposa el Grup, incloent-hi aquells riscos que es puguin estar desenvolupant, les concentracions de riscos que puguin existir i altres situacions que s'hagin d'examinar.
- Avaluar l'adequació dels recursos propis als requeriments actuals i futurs de les diferents exposicions.
- Verificar el compliment de l'estructura de límits aprovada en les polítiques de risc.
- Definir les polítiques de risc rellevants per a la seva aprovació. Coordinar i promoure l'establiment de polítiques i procediments de risc.
- Anàlisi d'escenaris i *stress testing*, per tal de valorar els impactes d'escenaris futurs i alternatius.
- Coordinar l'Informe d'Autoavaluació de Capital, incloent-hi la Planificació De Capital i la Informació amb Rellevància Prudencial.

4.7.2.2. Compliment Normatiu

El departament de Compliment Normatiu supervisa i assessora el Grup sobre la correcta gestió del risc de conducta i compliment, amb l'abast que es determina en la Política de Compliment Normatiu. A més, supervisa i assessora el Grup sobre la correcta definició i aplicació de codis, normes i criteris de conducta encaminats a prevenir pràctiques empresarials de caràcter il·lícit o contràries als bons usos i pràctiques bancàries, especialment les encaminades a la protecció del client bancari i/o del mercat. Forma part de la segona línia de defensa.

Les principals funcions d'aquest departament, d'acord amb les referides anteriorment per a la segona línia de defensa, es poden resumir de la manera següent:

- Identificar i avaluar periòdicament els riscos de compliment normatiu en les diferents àrees de negoci i contribuir a la seva gestió de forma eficient.
- Establir un programa de supervisió i control actualitzat (s'inclouen, entre altres, la participació i la supervisió en el llançament de productes nous, els mecanismes de protecció a l'inversor, la prevenció del blanqueig de capitals i del finançament del terrorisme, i el compliment de les normes de conducta en l'àmbit del mercat de valors).

- Assegurar-se de l'existència de sistemes d'informació eficaços que confirmin que el personal coneix les obligacions, riscos i responsabilitats derivats de la seva actuació i la normativa aplicable a les funcions que se li assignin.
- Assessorar i sensibilitzar el personal de la importància de l'observança dels procediments que es duen a terme per al compliment de la normativa.
- Participar en el disseny i el control de l'observança de les polítiques i els procediments relacionats amb el sistema retributiu del personal implicat directament en la prestació de serveis d'inversió i auxiliars.
- Assessorar i assistir els òrgans de govern i a l'alta direcció en matèria de compliment normatiu.

De conformitat amb la Directiva de Solvència II, Caixa Enginyers Vida té integrat en el seu sistema de govern la funció clau de compliment normatiu.

4.7.2.3. Direcció Financera

La Direcció Financera reporta directament a la Direcció General. La Direcció Financera gestiona el risc de negoci i informa la Direcció de Gestió Global del Risc sobre l'evolució del risc de negoci.

La funció de planificació financera i el departament de Control de Gestió i Pressupostari, que depenen de la Direcció Financera, integren les funcions de control financer i comptable. Formen part de la segona línia de defensa. Les seves principals funcions, d'acord amb les referides anteriorment per a la segona línia de defensa, es poden resumir de la manera següent:

- Analitzar l'evolució de la normativa comptable i fiscal i guiar les accions que s'han d'emprendre per garantir el compliment de les obligacions comptables i fiscals.
- Analitzar i assessorar les diferents àrees/departaments de l'Entitat / Filials del Grup pel que fa a criteris de comptabilització o a qualsevol casuística que requereixin.
- Controlar el conjunt de relacions de les filials del Grup amb l'Entitat (condicions contractuals entre totes dues, seguiment del compliment de les estipulacions pactades...).
- Assegurar el compliment dels requeriments d'informació garantint la fiabilitat de la informació elaborada.
- Desenvolupar i enfortir un sistema efectiu de controls comptables, fiscals i financers en el Grup.

- Controlar i supervisar la correcció dels principals registres comptables, tenint en compte la normativa vigent.
- Elaborar informes de seguiment que permetin analitzar i detectar qualsevol incidència en l'elaboració dels estats financers i analitzar-ne l'evolució.
- Elaborar la projecció anual del balanç i el compte de resultats i fer el seguiment i l'anàlisi del compliment d'aquestes projeccions.

4.7.2.4. Seguretat

El departament de Seguretat, que depèn de la Subdirecció General de Control Intern, forma part de la segona línia de defensa i du a terme les funcions següents:

- Participar en la definició de l'estratègia i els objectius de Seguretat de l'Entitat, garantint-ne l'alineació amb les directrius estratègiques de l'Entitat.
- Identificar i gestionar els requisits aplicables a la funció de seguretat, tant derivats de l'entorn legal com de les parts interessades.
- Redactar i mantenir polítiques, normatives internes i procediments que permetin complir amb els requisits de seguretat identificats.
- Participar en projectes interns o en la contractació de serveis a tercers per identificar els requisits de seguretat aplicables i validar-ne el compliment.
- Analitzar els riscos de Seguretat que afectin l'activitat de l'Entitat i gestionar-ne el tractament.
- Identificar casos potencials de delictes, males pràctiques o negligències, investigar-los i documentar-los.
- Gestionar el contacte amb les FFCCSE per col·laborar en la seva tasca i per donar-los trasllat d'aquells casos que requereixin la seva intervenció.
- Exercir activitats d'auditoria i control en el seu àmbit de responsabilitat per validar les vulnerabilitats existents i l'eficiència dels controls.
- Gestionar la contractació i la prestació de serveis específics de seguretat.

4.7.2.5. *Back Office* Centralitzat

L'àrea de *Back Office* Centralitzat, que depèn jeràrquicament de la Direcció General, forma part de la primera línia de defensa i du a terme, entre altres, les funcions relatives al control administratiu següents:

- Seguiment i control de les operacions d'actiu, passiu, valors i mitjans de pagament.
- Identificar punts febles en l'operativa i promoure, si escau, propostes de millora.
- Control d'estocs d'efectiu en oficines i caixers automàtics.
- Control de proveïdors, compres i factures que s'han de pagar.

4.7.2.6. Auditoria Interna

El departament d'Auditoria Interna, que en l'organització depèn jeràrquicament de la Subdirecció General de Control Intern i actua amb independència de la resta d'àrees i d'unitats de negoci, vetlla perquè les polítiques, mètodes i procediments siguin adequats, s'implantin efectivament i es revisin regularment. Constitueix la tercera línia de defensa.

Les seves funcions i responsabilitats principals són:

- Actuar en concordança amb les normes internacionals reconegudes per a la pràctica de l'auditoria interna.
- Tenir una línia d'informe activa i efectiva amb els òrgans de govern.
- Proporcionar un nivell d'assegurament òptim sobre l'eficàcia dels processos i controls i sobre el compliment de les polítiques i procediments interns.
- Establir, aplicar i mantenir un pla d'activitats d'auditoria interna, tenint en compte totes les activitats i el sistema de governança.
- Incloure en el pla d'activitats qualsevol treball o projecte especial sol·licitat pels òrgans de govern.
- Emetre accions correctores i/o oportunitats de millora basant-se en el resultat del treball realitzat, de conformitat amb el pla d'auditoria i per als que els responsables de la seva implantació han d'establir plans d'acció de resolució.

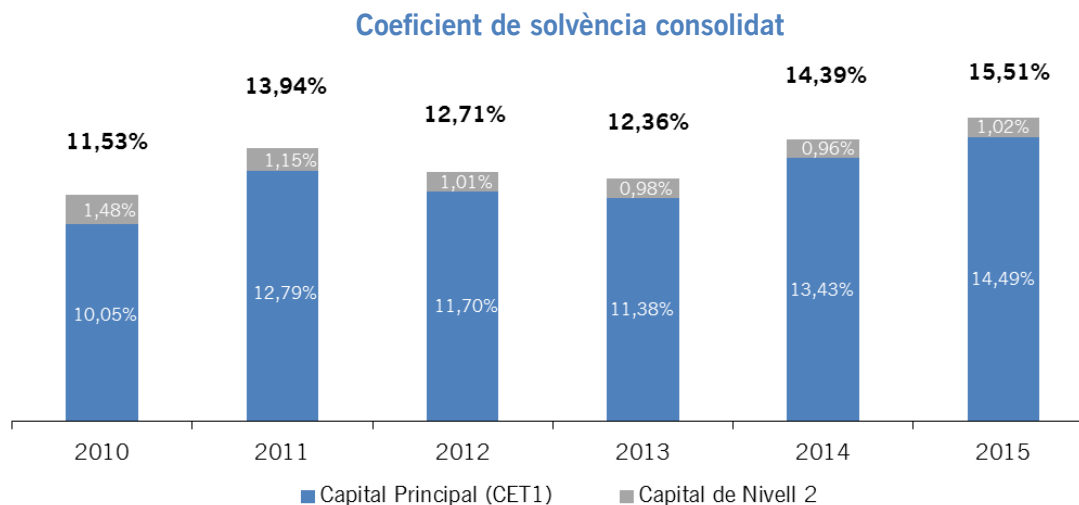
- Establir un procés de seguiment de les recomanacions de les auditories per assegurar que les accions s'hagin implementat eficaçment.
- Informar a un nivell prou elevat per ser capaç d'exercir les seves funcions de manera independent. En particular, reportar de manera periòdica als òrgans de govern sobre el compliment del pla d'activitats, del resultat de les activitats realitzades i dels aspectes més rellevants i significatius detectats.

5. Solvència

La taxa de morositat reduïda, la colateralització elevada del crèdit, la fortalesa de les provisions constituïdes i l'exposició reduïda a altres riscos, juntament amb una estructura adequada de recursos propis, es tradueixen en l'elevat nivell de solvència del Grup.

La ràtio de Capital Total mesura la relació entre els requeriments de capital i els recursos propis i, d'acord amb la CRR i la CRD IV, ha de ser, al tancament del 2015, superior al 8%. Per la seva banda, la ràtio Common Equity Tier 1 (CET1) mesura la relació entre els requeriments de capital i el capital de nivell 1 ordinari, havent-se de situar per sobre del 4,5%. Per la seva part el Banc d'Espanya, en virtut de l'article 68.2.a) de la Llei 10/2014, assigna a les entitats de crèdit una ràtio mínima de Capital de nivell 1 ordinari (CET1).

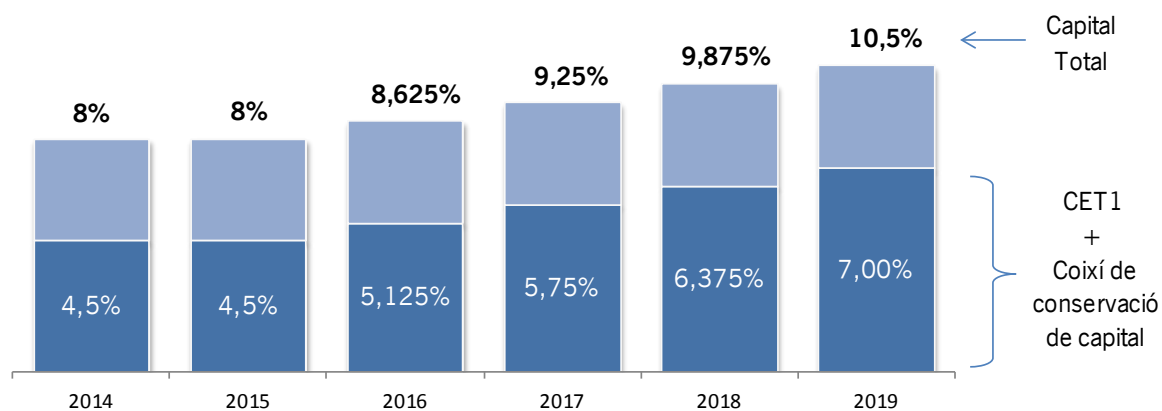
Al tancament de l'exercici 2015, la ràtio de Capital Total se situa al 15,51% i la ràtio CET1 al 14,49% (el 14,57% i el 13,56%, respectivament, sense incloure els resultats assignables a reserves), mantenint-se i tots dos ràtios substancialment per sobre del mínim exigint normativament i per la supervisió.

Les xifres comparatives de l'exercici 2013 van ser reexpressades per l'aplicació primerenca de la CINIIF 21.

Amb l'aplicació de Basilea III, s'exigeix a les entitats que disposin d'un nivell més alt de capital i de millor qualitat, incrementant-se les deduccions i revisant els requeriments de determinats actius. Els requeriments de capital s'incrementen amb l'establiment de coixins de capital «buffers», l'aplicació dels quals segueix un calendari d'implantació gradual establert a la CRR, essent aplicables per primera vegada l'any 2016.

Requeriments de capital

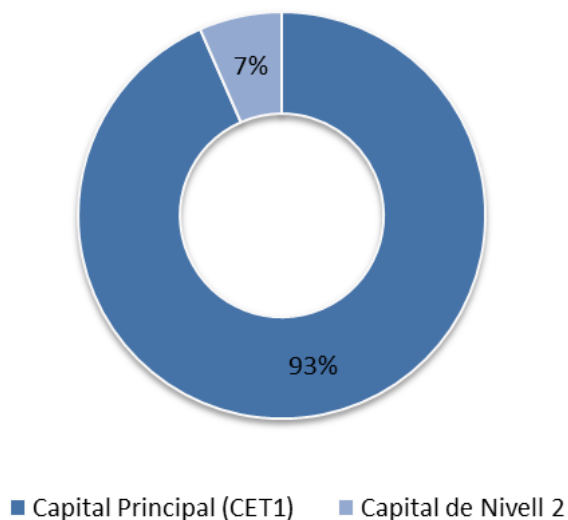

<i>En percentatge</i>	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Capital de nivell 1 ordinari (CET1)	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Coixí de conservació de capital	-	-	0,625	1,25	1,875	2,5
CET1 + coixí de conservació de capital	4,5	4,5	5,125	5,75	6,375	7,0
Ràtio de capital + coixí de conservació de capital	8,0	8,0	8,625	9,25	9,875	10,5

6. Recursos propis computables

Els fons propis del Grup Consolidable estan compostos en més d'un 90% per capital de nivell 1 ordinari, la qual cosa atorga més força a la solvència de Caixa d'Enginyers.

Distribució recursos propis computables

6.1. Resum de les característiques principals dels elements computables

El Grup Consolidable computa com a recursos propis computables els elements definits com a tals, considerant les deduccions corresponents en la normativa de Solvència.

Els recursos propis bàsics o capital de nivell 1 ordinari (CET1) es caracteritzen per ser components dels recursos propis que es poden utilitzar immediatament i sense restricció per a la cobertura de riscos o de pèrdues que es puguin produir, essent registrada la quantia lliure de qualsevol impost previsible en el moment en què es calcula. Aquests elements mostren una estabilitat i una permanència en el temps, a priori, superiors a la dels recursos propis de segona categoria, que s'expliquen en el paràgraf següent. Tal com es detalla en l'apartat 6.2 següent, els recursos propis bàsics del Grup Consolidable, a 31 de desembre de 2015, estan formats per:

- Aportacions dels Socis al capital.
- Reserves efectives i expresses: les generades amb càrrec a beneficis quan el seu saldo sigui creditor i aquells imports que, sense passar pel compte de resultats, s'hagin de comptabilitzar dins del compte de «resta de reserves» d'acord amb el que preveu la Circular 4/2004.

- Interessos minoritaris: participacions representatives dels interessos minoritaris que corresponguin a accions ordinàries de les societats del Grup Consolidable, en la part que estigui efectivament desemborsada i amb els límits establerts per la CRR.
- Resultat net auditat de l'exercici, descomptat l'import previsible de la remuneració dels títols cooperatius.

Els recursos propis bàsics es troben corregits per les deduccions següents, ajustades al calendari d'adaptació gradual: actius intangibles, actius de fons de pensions de prestacions definides i instruments de capital de nivell 1 ordinari d'ens del sector financer (per l'import que supera el llindar d'exempció de la deducció, considerat en termes agregats, d'acord amb el que disposen els articles 48 i 49 de la CRR).

Per la seva banda, es consideren recursos propis de segona categoria o capital de nivell 2 els definits en la part segona capítol IV secció I de la normativa de Solvència, amb els límits i deduccions que estableix la secció segona del mateix capítol. Aquests recursos propis, si bé s'ajusten a la definició de recursos propis establerta en la normativa vigent, es caracteritzen per tenir, a priori, una volatilitat més gran i/o un grau de permanència menor que els elements considerats com a recursos propis bàsics. Tal com es desglossa en l'apartat 6.2 següent, a 31 de desembre de 2015, els recursos propis de segona categoria del Grup Consolidable estan compostos per la cobertura genèrica sobre exposicions al risc d'insolvències determinada d'acord amb la Circular 4/2004 i en la part que no excedeixi el 1,25% dels riscos ponderats segons el mètode estàndard que hagin servit de base per al càlcul de la cobertura.

Cal afegir que el Grup Caixa d'Enginyers s'ha acollit a l'opció de no integrar cap import per les pèrdues i guanys no realitzats que procedeixin de valors representatius de deute emesos per les Administracions centrals comptabilitzats pel seu valor raonable com a actius disponibles per a la venda, establerta en l'apartat 4 de la norma cinquena de la Circular 2/2014, de 31 de gener, del Banc d'Espanya, sobre l'exercici de diverses opcions regulatòries contingudes en la CRR.

6.2. Import dels recursos propis

A continuació es presenta el detall, a 31 de desembre de 2015, dels recursos propis computables del Grup Consolidable, indicant cadascun dels seus components i deduccions:

Concepte	Import
Capital (Fons de dotació)	69.362
Reserves d'exercicis anteriors (inclou reserves de revaloració)	70.106
Menys: Valors propis	-4.140
Resultat de l'exercici atribuït a l'entitat dominant	8.624
Ajustos per valoració computables	3.660
Interessos minoritaris	806
Deduccions (amb ajustos transitoris)	-14.977
Actius intangibles	-4.797
Actius de fons de pensions de prestacions definides	-127
Instruments de capital N1 ordinari del sector financer	-10.053
Capital de Nivell 1 Ordinari (CET1)	133.441
Ajustos per risc de crèdit general pel mètode estàndard	9.327
Capital de Nivell 2	9.327
Capital Total	142.768

En milers d'euros

6.3. Conciliació del Capital Comptable i el Capital Regulatori

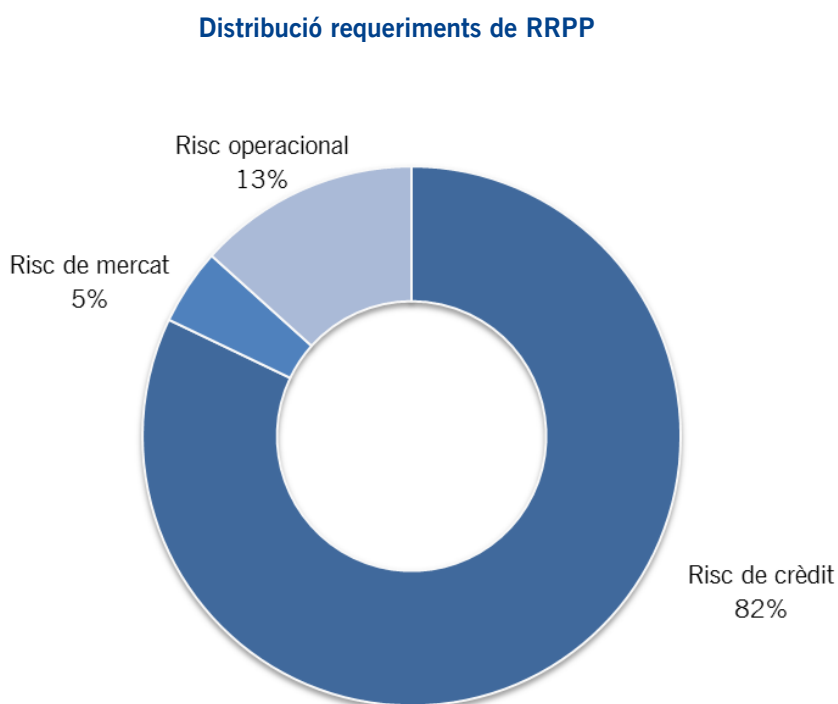
A continuació es presenta el detall, a 31 de desembre de 2015, de la conciliació entre els elements del capital a l'efecte de la normativa de Solvència i els fons propis i elements del balanç dels estats financers auditats del Grup, als efectes de la normativa Comptable:

CONCILIACIÓ				
Concepte	Balanç Comptable	Capital Regulatori	Diferència	Origen
Capital (Fons de dotació)	69.362	69.362	0	
Reserves d'exercicis anteriors (inclou reserves de revaloració)	70.096	70.106	-10	Ajustos i eliminacions per diferències en mètode de consolidació
Menys: Valors propis	-4.256	-4.140	-116	Ajustos i eliminacions per diferències en mètode de consolidació
Resultat de l'exercici atribuït a l'entitat dominant	11.652	8.624	3.028	Retribució del capital als Socis (3.081) i ajustos i eliminacions per diferències en mètode de consolidació (resta)
Total Fons Propis (EEFF)	146.854			
Ajustos per valoració	32.833	32.833	0	
Interessos minoritaris	1.344	806	538	Ajustos transitoris (es computa el 60% en el Capital Regulatori)
Total Patrimoni Net (EEFF)	181.031			
Deducció per Actius Intangibles		-4.797		
Actius Intangibles	11.992	11.992		
Ajust transitori a la deducció		7.195		
Deducció per Actius de fons de pensions de prestacions definides		-127		
Act. de FP de prestacions definides	318	318		
Ajust transitori a la deducció		191		
Deducció per Instruments de capital N1 ordinari del sector financer		-10.053		
Instruments de capital N1 ordinari del sector financer	25.638	25.638		
Import no deduït (art. 48 de la CRR)		15.585		
Total Deduccions		-14.977		
Ajustos per guanys i pèrdues no realitzades (ajustos per valoració no computables com a RRPP bàsics)		-29.173		
Capital de Nivell 1 Ordinari (CET1)		133.441		
Ajustos per risc de crèdit general pel mètode estàndard (cobertura genèrica)		9.327		
Capital de Nivell 2		9.327		
Capital Total		142.768		

En milers d'euros

7. Requeriments de recursos propis

A continuació es mostra la distribució dels requeriments de recursos propis per tipus de risc el 31 de desembre del 2015.

Com es pot apreciar, el risc del Grup que comporta un consum de capital més gran continua sent el de crèdit, seguit pel risc operacional.

Cal destacar que en l'import total de requeriments per risc de crèdit s'inclouen les posicions en titulitzacions.

S'inclou el requeriment per risc d'ajust de valoració del crèdit (CVA, *credit value adjustment*) en els derivats tal com estableix l'article 382 de la CRR, que suposa un pes del 0,13% sobre el total de requeriments de recursos propis mínims.

7.1. Requeriments de recursos propis per risc de crèdit i contrapart

A continuació es presenta l'import dels requeriments de recursos propis mínims del Grup Consolidable per raó del risc de crèdit (incloses les posicions en titulitzacions), a 31 de desembre de 2015, calculat, per a cadascuna de les categories d'exposició detallades en l'article 112 de la CRR a les quals s'ha aplicat el mètode estàndard, com un 8% de les exposicions ponderades per risc:

Categoria de risc	Requeriments de recursos propis
Administracions Centrals i Bancs Centrals	211
Administracions Regionals i Autoritats Locals	2
Entitats Sector Públic i altres Institucions Públiques	240
Bancs Multilaterals de Desenvolupament	-
Organitzacions Internacionals	-
Entitats de Crèdit	1.088
Empreses	4.021
Minoristes	7.240
Exposicions Garantides amb Immobles	35.878
Exposicions en Situació de Mora	1.933
Exposicions d'Alt Risc	-
Bons Garantits	411
Exposicions en Renda Variable	218
Exposicions enfront d'Institucions d'Inversió Col·lectiva	982
Altres Exposicions	8.162
Total requeriments per risc de crèdit calculats pel mètode estàndard	60.386

En milers d'euros

Així mateix, els requeriments corresponents al risc de contrapart ja es troben inclosos dins del desglossament anterior, essent l'import de l'exposició per risc de contrapart molt poc significatiu respecte a l'exposició total per risc de crèdit consolidable.

Cal esmentar la Llei 14/2013 de 27 de setembre de suport a emprenedors i a la seva internacionalització, a través de la qual s'assumeix plenament la definició de PIME establerta en la Recomanació 2003/361/CE, acostant per tant la definició de PIME a la vigent en l'àmbit europeu, i s'aplica un factor corrector de 0,7619 dels requisits de recursos propis per risc de crèdit de petites i mitjanes empreses que compleixin el que preveu l'article 501.2 de la CRR. Per al Grup Consolidable, l'aplicació d'aquest factor corrector ha suposat, a 31 de desembre de 2015, una correcció dels requeriments de recursos propis mínims del Grup Consolidable de 2.510 milers d'euros (inclosa en el quadre anterior).

7.2. Requeriments de recursos propis per risc de posició i liquidació de la cartera de negociació

En referència al risc de liquidació de la cartera de negociació, atès que, a 31 de desembre de 2015, no hi ha operacions que romanguin sense liquidar amb posterioritat a la data de liquidació acordada i tenint en compte el que disposa l'article 378 de la CRR, els requeriments de recursos propis per aquest risc es consideren nuls.

Per la seva banda, l'import dels requeriments de recursos propis mínims del Grup Consolidable per risc de preu de la cartera de negociació, a 31 de desembre de 2015, puja a 2.570 milers d'euros.

Cal indicar que, a efectes del càlcul dels requeriments de recursos propis associats a la cartera de negociació, el Grup Consolidable considera com a tals les posicions en instruments financers i matèries primeres que es mantenen amb la intenció de negociar o que serveixen de cobertura als elements d'aquesta cartera, tal com s'indica a la CRR. No obstant això, a 31 de desembre de 2015, no hi ha diferències entre la cartera de negociació a efectes de recursos propis i la cartera de negociació a efectes comptables.

Finalment, cal afegir que, a efectes de gestió del risc, per a les posicions en la cartera de negociació es fan servir les mateixes eines de mesura i els mateixos paràmetres que per a la resta de les inversions en mercats financers (valor en risc, durada, sensibilitat, etc.).

7.3. Requeriments de recursos propis per risc de tipus de canvi i de posició en or

D'acord amb el que estableix l'article 351 de la CRR, els requeriments de recursos propis per risc de tipus de canvi i or segons el mètode estàndard es calculen multiplicant pel 8% la suma de les posicions globals netes en divises, or i divises instrumentals, sense tenir en compte el seu signe. A 31 de desembre de 2015, els requeriments per al Grup Consolidable corresponents pugen a 788 milers d'euros.

7.4. Requeriments de recursos propis per risc operacional

A 31 de desembre de 2015, els requeriments de recursos propis mínims per risc operacional del Grup Consolidable pugen a 9.809 milers d'euros. Aquests requeriments s'han calculat seguint el mètode de l'indicador bàsic, segons es defineix a l'article 315 de la CRR. No es considera que hi hagi aspectes rellevants que puguin comportar una assignació de capital addicional.

7.5. Requeriments de recursos propis per risc d'ajust de valoració del crèdit

S'entén el *Credit Valuation Adjustment* (CVA) com l'ajust addicional que s'afegeix al preu lliure de risc dels derivats d'actiu, que reflecteix el risc de crèdit amb la contrapartida.

A 31 de desembre de 2015, els requeriments de recursos propis mínims per risc d'ajust de valoració del crèdit pugen a 96 milers d'euros. El càlcul d'aquests requeriments s'ha realitzat segons el que estableix l'article 384 de la CRR, multiplicant pel 8% la suma d'exposició actual més l'exposició potencial futura.

7.6. Procediments aplicats per a l'avaluació de la suficiència del capital intern

Per complir amb els requeriments del Pilar II de Basilea el Grup Consolidable, d'acord amb les directrius marcades pel Banc d'Espanya a la Guia del Procés d'Autoavaluació del Capital de les Entitats de Crèdit, de 25 juny de 2008³, (en endavant, Guia PAC) aplica una sèrie de procediments d'identificació, mesurament i agregació de riscos, que li permeten definir i mantenir un nivell de recursos propis (l'«objectiu de recursos propis») d'acord amb els riscos inherents a la seva activitat, amb l'entorn econòmic en el qual opera, amb la gestió i el control que realitza d'aquests riscos, amb els sistemes de govern de què disposa, amb el seu Pla Estratègic de negoci i amb les seves possibilitats reals d'obtenció de recursos propis addicionals; és a dir, realitza una avaluació del capital intern, tant en el moment actual com en el futur, projectat en funció de la seva planificació.

En l'avaluació del seu capital intern en el moment actual, el Grup Consolidable aplica els procediments següents relacionats amb cadascun dels seus riscos:

- Avaluació de les necessitats de capital per risc de crèdit: per avaluar les necessitats de capital per risc de crèdit s'ha aplicat el mètode estàndard establert en la normativa de Solvència. Els requeriments de recursos propis mínims associats a aquest risc pugen, a 31 de desembre de 2015, a 60.386 milers d'euros (vegeu el detall corresponent en l'apartat 7.1 anterior).
- Avaluació de les necessitats de capital per risc de concentració de crèdit: per avaluar les necessitats de capital per risc de concentració de crèdit s'ha aplicat l'opció simplificada, calculant per la qual cosa els índexs de concentració sectorial i individual segons el que estableix la Guia PAC. A 31 de desembre de 2015, els requeriments de recursos propis mínims per risc de concentració de crèdit del Grup Consolidables són nuls.

³ Segons la redacció donada per acords de la Comissió Executiva del Banc d'Espanya de 18.03.09, 26.01.11, 26.10.12 i 20.02.14.

- Avaluació de les necessitats de capital per risc de mercat: per avaluar les necessitats de capital per risc de mercat s'ha utilitzat el mètode estàndard establert en la normativa de Solvència. A 31 de desembre de 2015, els requeriments de recursos propis mínims per risc de mercat pugen a 3.358 milers d'euros, tal com s'indica en els apartats 7.2 i 7.3 anteriors.
- Avaluació de les necessitats de capital per risc operacional: per avaluar les necessitats de capital derivades d'aquest risc s'ha aplicat el mètode de l'indicador bàsic establert en la normativa de Solvència. A 31 de desembre de 2015, els requeriments de recursos propis mínims per risc operacional del Grup Consolidable son de 9.809 milers d'euros, tal com s'indica en l'apartat 7.4 anterior.
- Avaluació de les necessitats de capital per risc de tipus d'interès estructural de balanç: per avaluar les necessitats de capital associades a aquest risc s'ha aplicat l'opció simplificada, segons es defineix a la Guia PAC. D'acord amb el càlcul esmentat, a 31 de desembre de 2015, no és procedent fer cap assignació addicional de capital per aquest risc.
- Avaluació de les necessitats de capital per risc de liquiditat: una vegada s'han analitzat la política de liquiditat, els sistemes de control de la liquiditat i els plans de contingència, que posen de manifest que el Grup Consolidable manté una liquiditat adequada i que fa un control seva posició de liquiditat i les seves estratègies de finançament de forma continuada, no s'estimen, a 31 de desembre de 2015, necessitats de capital addicionals per cobrir aquest risc.
- Avaluació de les necessitats de capital per altres riscos: les necessitats de capital associades a altres riscos diferents dels anteriors s'han estimat seguint l'opció simplificada que, tal com es descriu a la Guia PAC, consisteix en l'assignació d'un 5% dels requeriments de recursos propis totals del Grup Consolidable estimats en funció del que disposa la normativa de Solvència i que s'exposen en els apartats 7.1 a 7.4 anteriors. A 31 de desembre de 2015, les necessitats de capital per a altres riscos pugen a 3.682 milers d'euros.

El capital total necessari del Grup Consolidable s'ha estimat mitjançant l'agregació de les necessitats de capital associades a cada un dels riscos indicats.

Per dur a terme una planificació adequada de les necessitats de capital futures del Grup Consolidable, s'han realitzat les projeccions corresponents de beneficis i de la seva assignació a reserves i al Fons d'Educació i Promoció, com també de consums de capital derivats dels creixements de l'activitat estimats.

A més, per completar la planificació de solvència introduïda en el paràgraf anterior, el Grup Consolidable realitza projeccions tant de recursos propis com de necessitats de capital en diversos escenaris adversos, que s'han definit tenint en compte les exigències de tensió extrema establertes a la Guia PAC. Els resultats dels exercicis d'estrès realitzats posen de manifest la solidesa del Grup Consolidable en situacions de tensió extrema, mantenint, en tot moment, unes ràtios de capital que compleixen els requisits de Basilea III.

8. Principals Riscos

8.1. Risc de Crèdit

8.1.1. Definició

El **risc de crèdit** correspon a les pèrdues que patiria el Grup en cas que el deutor no complís amb les seves obligacions contractuals, ja sigui un Soci o altres contraparts. És a dir, és el risc corresponent a l'incompliment de pagament, per part del client, de les seves operacions de crèdit, préstec o aval, pel que fa als productes financers tradicionals, o bé per part de la contrapart o l'emissor d'altres actius financers, com els corresponents a la cartera de renda fixa. És un risc inherent a l'exercici de l'activitat creditícia.

8.1.2. Política Creditícia

Caixa d'Enginyers ha establert polítiques, mètodes i procediments que cal aplicar en la concessió, l'estudi i la documentació de les operacions de risc i el càlcul dels imports necessaris per cobrir el risc de crèdit.

Els Socis a qui potencialment es pugui concedir crèdit són persones físiques o jurídiques que tenen les característiques de solvència econòmica establertes per Caixa d'Enginyers.

En la concessió i seguiment de les operacions, es prenen en especial consideració els aspectes fonamentals de risc següents:

- La decisió de risc s'ha de basar en la capacitat de devolució.
- La presa de la decisió de risc s'ha de fer de forma conjunta, i això s'instrumenta a través de les facultats de concessió.
- L'anàlisi de la sol·licitud ha de poder desestimar amb promptitud les operacions poc viables i adquirir un coneixement profund de les operacions que s'han de plantejar, orientant correctament les que puguin ser viables.
- La finalitat de les garanties és cobrir les contingències imprevistes. No s'han de prendre decisions de risc bastant-se merament en les garanties.
- Les inversions han de comptar amb una aportació de recursos propis del sol·licitant. S'evitarà finançar el sòl.

- La informació facilitada per part del Soci ha de passar per un procés de comprovació i verificació.
- El tipus d'operació sol·licitada ha de ser coherent amb la finalitat (terminis, naturalesa, etc.), i la finalitat ha de ser coherent amb el funcionament real del negoci i la pràctica del sector.
- El seguiment de riscos s'ha d'orientar cap a l'anàlisi del Soci, desenvolupant els processos i eines que permetin tenir una visió completa i realitzar el seguiment global de l'acreditat.
- La remuneració obtinguda amb l'operació o el seu marge han de ser adequats al risc assumit, i s'han de dur a terme els processos i eines que permetin avaluar-lo.
- Les operacions han d'evitar l'excés de concentració individual, col·lectiva i sectorial, establint mecanismes o sistemes de límits que preservin la diversificació de la cartera.

8.1.3. Estructura de límits

L'Entitat considera l'establiment d'una estructura de límits com un element essencial en el control de riscos. L'establiment de límits agilitza l'activitat creditícia i redueix el risc potencial. L'estructura de límits aplicada a l'activitat creditícia està d'acord amb el marc d'apetència i tolerància pel risc aprovat pel Consell Rector.

Pel que fa als límits per acreditat, l'Entitat estableix límits en la concessió de préstecs, crèdits i avals, basant-se en estimacions de la severitat esperada en cas d'incompliment, ja que, en cas d'incompliment, la pèrdua no serà necessàriament el total de l'exposició.

L'estructura de límits incorpora així mateix:

- Límit màxim de concentració per soci o grup empresarial.
- Límits a l'exposició agregada en grans operacions.
- Límits a la concentració sectorial.
- Límits per pèrdua esperada.

L'anàlisi de la solvència dels Socis i totes les operacions de crèdit dels productes financers tradicionals són duts a terme i autoritzats pel Comitè de Crèdits de Caixa d'Enginyers, llevat d'aquelles operacions que superin uns límits sobre facultats i, per tant, requereixin l'autorització específica de la Comissió Executiva de Caixa d'Enginyers. Per la seva part, la Comissió Executiva de Caixa d'Enginyers eleva al Consell Rector, a nivell informatiu, tota l'activitat creditícia aprovada per Caixa d'Enginyers.

8.1.4. Mitigació del risc

En funció del tipus de l'operació gestionada i de les seves característiques, i de l'anàlisi de la solvència del titular, es demana l'aportació de garanties per assegurar la recuperació del deute, les quals poden ser:

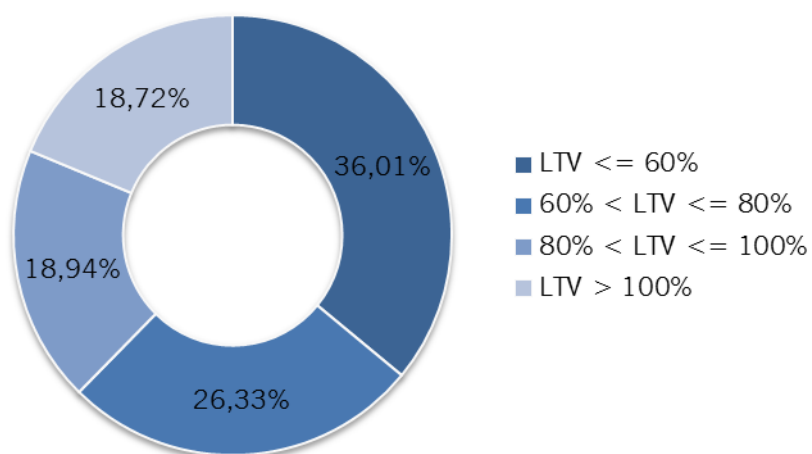
- Garanties personals basades en la pròpia solvència del sol·licitant i la seva capacitat de generació d'ingressos econòmics en relació amb el calendari d'amortització de l'operació demanada.
- Avals facilitats per terceres persones relacionades amb el sol·licitant, la solvència econòmica de les quals es puguin utilitzar per reforçar la garantia personal del sol·licitant.
- Garanties reals, sobre béns de qualsevol tipus de propietat del sol·licitant. Per concedir operacions amb aquestes garanties, serà imprescindible realitzar prèviament verificacions sobre la titularitat real i el valor econòmic dels béns aportats com a garantia. S'aplica un procés de valoració de les garanties immobiliàries adequat i independent, amb l'objectiu de verificar que no hi hagi defectes, limitacions de domini o qualsevol eventualitat que pogués perjudicar, posteriorment, el desenvolupament de l'operació creditícia.

Així mateix, es poden emprar garanties aportades per organismes públics (per exemple, fons estructurals europeus) per al finançament empresarial.

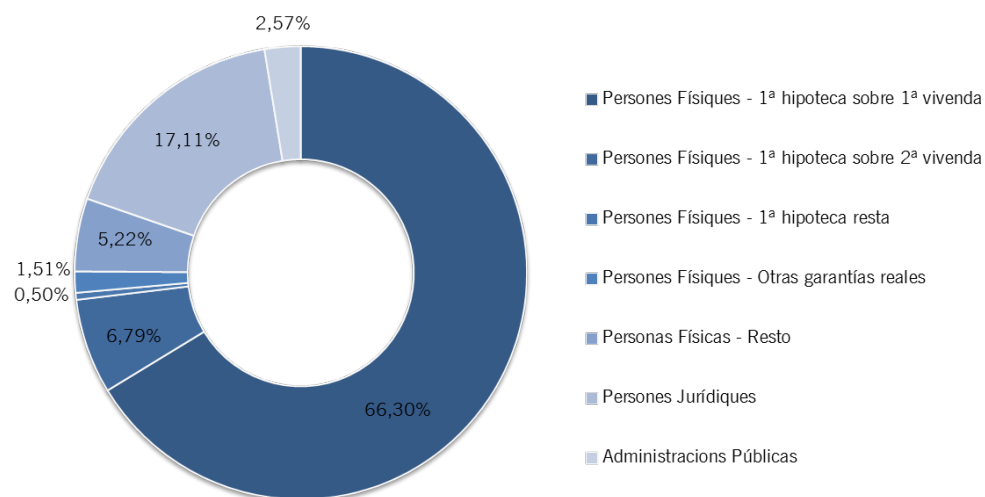
S'ha d'assenyalar que l'elevada colateralització de tota la cartera creditícia del Grup contribueix a millorar les ràtios de gestió. El percentatge d'operacions amb garantia real representa un 84,47% del crèdit a la clientela total al tancament de l'exercici 2015, mantenint així els nivells històrics elevats de garanties reals.

Seguint la línia de diversificació i colateralització en la concessió de préstecs amb garantia hipotecària característica de l'Entitat, cal destacar que, durant l'exercici 2015, s'han concedit 560 operacions (537 durant l'exercici 2014) per un import mitjà de 159 milers d'euros (140 milers d'euros el 2014) i amb un *Loan to Value* mitjà del 59,41% (un 64,17% el 2014).

Distribució *Loan to Value* (LTV)

Distribució crèdit a la clientela per tipus de garantia i prestatari

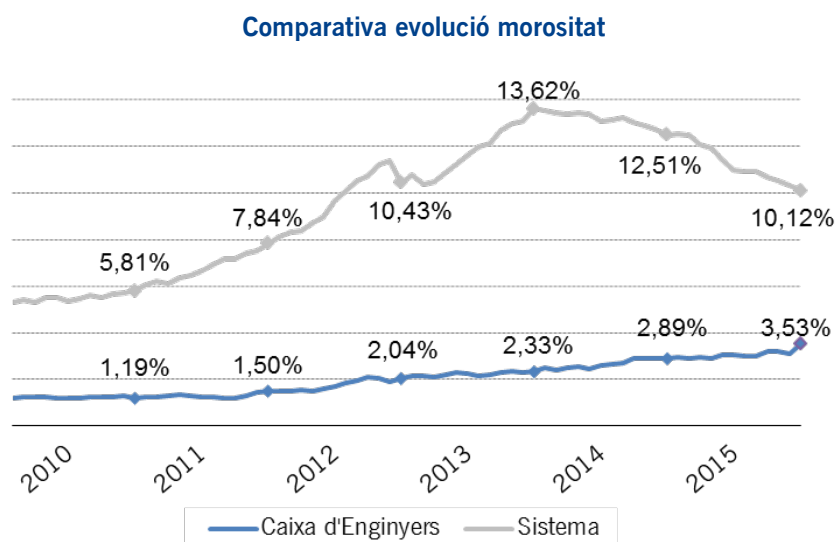
8.1.5. Exposició per categoria comptable

Seguidament, s'inclou la classificació de les exposicions totals al risc de crèdit assumides pel grup, a 31 de desembre de 2015, tenint en compte les diferents categories de risc regulades a la Circular 4/2004 del Banc d'Espanya:

Categoria de Risc	Import de Risc (en milers d'euros)	Import de Risc (%)
Sense risc apreciable	683.544	34,04%
Risc baix	745.335	37,11%
Risc mitjà baix	277.319	13,81%
Risc mitjà	242.095	12,06%
Risc mitjà alt	35.017	1,74%
Risc alt	24.857	1,24%
Total	2.008.167	100,00%

8.1.6. Evolució de la morositat

A 31 de desembre de 2015, la taxa de morositat de Caixa d'Enginyers se situa al 3,53%, de manera que continua substancialment per sota del nivell de morositat mantingut pel sector, situat en el 10,12% a 31 desembre 2015.

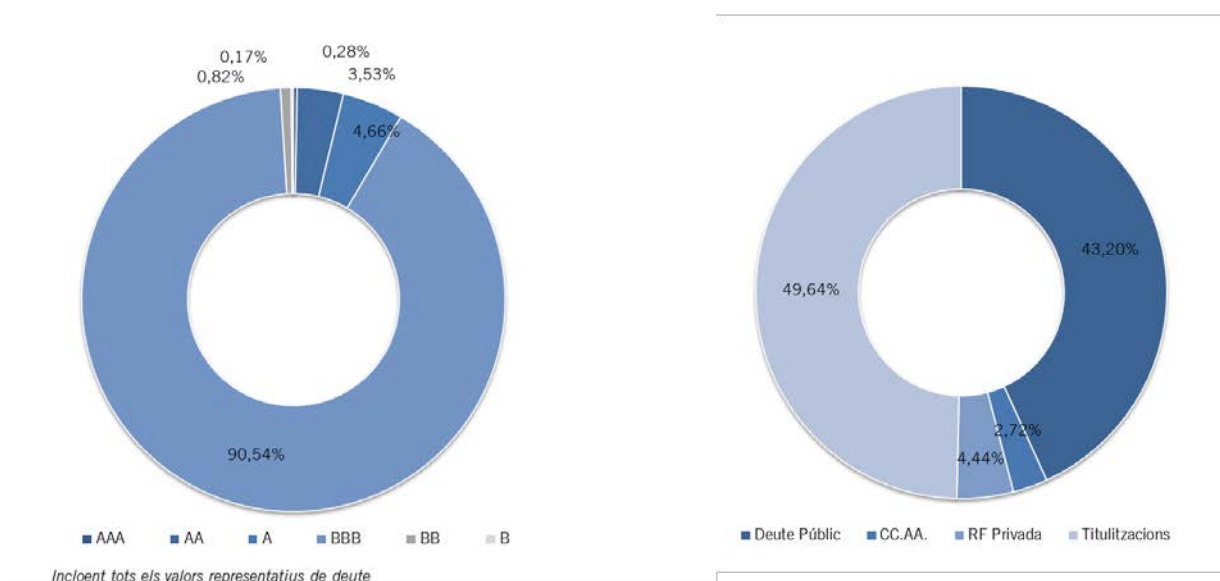

8.1.7. Risc de crèdit i contrapart en les inversions financeres

El Grup té una Política d'Inversions Financeres en què s'estableix un sistema de límits, d'acord amb el seu perfil de riscos, el compliment del qual es revisa permanentment i permet evitar concentracions de risc de crèdit. La major part de les inversions en cartera es troba en actius amb bona qualificació creditícia i, sobretot, prop de la meitat de les inversions són en Deute Públic espanyol, mentre que les titulitzacions hipotecàries originades per Caixa d'Enginyers representen el 47,76% de la cartera.

A continuació, es presenta la distribució de la cartera d'inversions financeres, a 31 de desembre de 2015, en funció dels diferents nivells de ràting i de la tipologia de deute:

Distribució de la cartera d'inversions

El risc de crèdit inclou el **risc de contrapart**, que és el risc que les contrapartides incorrin en incompliments amb el Grup, abans de la liquidació definitiva de les operacions amb instruments derivats, de les operacions amb compromís de recompra, de les operacions de préstec de valors, de les operacions amb liquidació diferida i de les operacions de finançament de les garanties.

Caixa d'Enginyers revisa el compliment dels límits de contrapart en el Mercat Interbancari, les operacions simultànies i les operacions amb derivats. El seguiment i el compliment de l'estructura de límits permeten evitar concentracions de risc que puguin afectar els recursos propis del Grup.

Cal destacar que el risc de contrapart assumit pel Grup és molt poc significatiu en relació al risc de crèdit total.

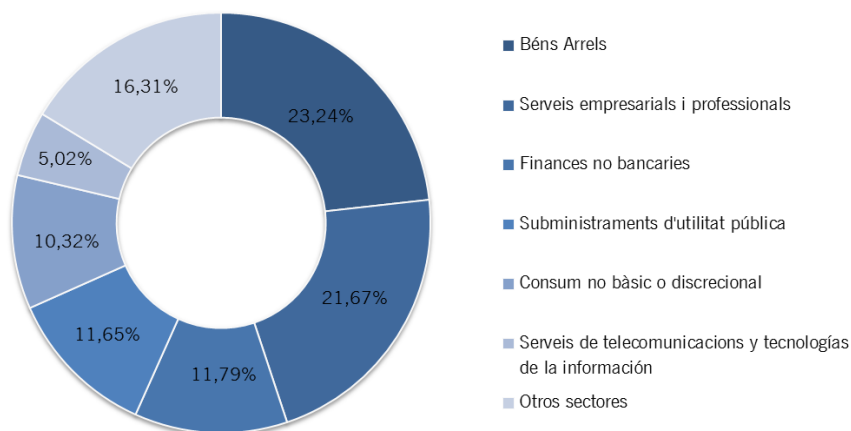
8.1.8. Risc de concentració de crèdit

El risc de concentració de crèdit està associat a la possibilitat que es produeixin pèrdues significatives com a conseqüència de la concentració de risc en un grup reduït d'acreditats, en un conjunt d'acreditats de comportament similar o en actius financers especialment correlacionats.

Amb l'objectiu de limitar la concentració sectorial, Caixa d'Enginyers ha adoptat, d'una banda, una política de concessió de crèdit prudent, la qual cosa dóna com a resultat una cartera d'inversió creditícia molt diversificada i, d'altra banda, una política d'inversions financeres a nivell de Grup en què s'estableixen límits prudents a la suma de les inversions en cada sector econòmic.

La distribució de l'exposició al risc de crèdit presenta un nivell adequat de diversificació sectorial.

Concentració Sectorial

Els altres sectors, de manera individual, no arriben al 5% de l'exposició total.

Adicionalment, aquestes polítiques de concessió de crèdit i d'inversions financeres estableixen uns límits d'import i de jerarquia en la presa de decisions de concessió que permeten controlar la concentració individual o de grup empresarial.

D'acord amb la CRR, tots els riscos que una entitat contregui amb una mateixa contrapart, física, jurídica o grup econòmic, es consideraran grans riscos quan el seu valor agregat superi el 10% dels recursos propis del Grup, exceptuant les exposicions amb governs i bancs centrals pertanyents a l'OCDE. A 31 de desembre de 2015, d'acord amb aquesta definició, no hi ha exposicions agregades que superin el 10% dels recursos propis del Grup.

Pel que fa a les carteres de renda fixa del Grup, estan ben diversificades, estant distribuïdes en 56 grups emissors de bona qualitat creditícia.

8.1.9. Definicions comptables i descripció dels mètodes utilitzats per determinar les correccions per deteriorament

Un actiu financer es considera deteriorat i, per tant, se'n corregeix el valor comptable per reflectir l'efecte del deteriorament, quan hi ha una evidència objectiva que s'han produït esdeveniments que donen lloc al següent:

- En el cas d'instruments de deute, entesos com els crèdits i els valors representatius de deute, quan després del seu reconeixement inicial tingui lloc un esdeveniment o es produeixi un efecte combinat de diversos esdeveniments que suposi un impacte negatiu en els fluxos d'efectiu futurs.
- En el cas d'instruments de capital, quan després del seu reconeixement inicial tingui lloc un esdeveniment o es produeixi l'efecte combinat de diversos esdeveniments que suposi que no es podrà recuperar el valor comptable.

Com a criteri general, la correcció del valor comptable dels instruments financers per causa del seu deteriorament s'efectua amb càrrec al compte de pèrdues i guanys consolidat del període en què es manifesta aquest deteriorament i les recuperacions de les pèrdues per deteriorament prèviament registrades, si es produeixen, es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys consolidat del període en què el deteriorament s'elimina o es redueix.

Si es considera que la recuperació de qualsevol import registrat és remota, aquest import s'elimina del balanç de situació consolidat, sense perjudici de les actuacions que puguin dur a terme les entitats consolidades per intentar aconseguir-ne el cobrament fins que no s'hagin extingit definitivament els seus drets, sigui per prescripció, condonació o altres causes.

A continuació, es descriuen els mètodes que utilitza el Grup Caixa d'Enginyers per a la determinació de les provisions per deteriorament per raó de risc de crèdit en cadascuna de les diferents categories d'instruments financers i els mètodes que utilitza en el càlcul de les provisions constituïdes sobre riscos i compromisos contingents associades a aquests riscos.

- **Instruments de deute valorats al cost amortitzat:** L'import de les pèrdues per deteriorament experimentades per aquests instruments coincideix amb la diferència positiva entre els respectius valors comptables i els valors actuals dels seus fluxos d'efectiu futurs previstos.

En cas d'instruments de deute cotitzats es pot utilitzar, com a substitut del valor actual dels fluxos d'efectiu futurs, el seu valor de mercat, sempre que sigui prou fiable per considerar-lo representatiu del valor que pogués recuperar el Grup.

Pel que fa específicament a les pèrdues per deteriorament que tenen la causa en la materialització del risc d'insolvència de qui està obligat al pagament (risc de crèdit), un instrument de deute pateix deteriorament per insolvència:

- o Quan s'evidencia un enviliment de la capacitat de pagament de qui està obligat a pagar, tant si ho fa palès la seva morositat o altres raons.
- o Per causa de la materialització del «risc-país», entenent com a tal el risc que concorre en els deutors residents en un país per circumstàncies diferents del risc comercial habitual.

En funció del risc d'insolvència imputable al client o a l'operació, els instruments es classifiquen en alguna de les categories següents: Risc normal, Risc subestàndard, Risc dubtós (per raó de la morositat del client o per altres raons) i Risc fallit.

El procés d'avaluació de les possibles pèrdues per deteriorament d'aquests actius es duu a terme de la manera següent:

- o Individualment: el càlcul de les pèrdues per deteriorament de totes les operacions de quantia significativa d'actius qualificats com a dubtosos per raons de la morositat del client es realitza de forma individualitzada, tenint en compte l'antiguitat dels imports impagats, les garanties aportades i la situació econòmica del client i els garants. També s'analitzen i s'estimen de forma individual les pèrdues per deteriorament de les operacions qualificades com a dubtoses per raons diferents de la morositat del client.
- o Col·lectivament: el càlcul de les pèrdues per deteriorament de la resta d'operacions qualificades com a dubtoses per raons de morositat del client es realitza de forma col·lectiva i el seu import es determina en funció de l'antiguitat de les quotes impagades i de les garanties amb què compten les operacions. També es determinen de forma col·lectiva les pèrdues per deteriorament dels actius classificats com a risc subestàndard.

Adicionalment a les cobertures específiques per deteriorament indicades anteriorment, el Grup cobreix les pèrdues inherents incorregudes dels instruments de deute no valorats

pel seu valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys consolidat i dels riscos contingents classificats com a risc normal mitjançant una cobertura col·lectiva.

En aquest sentit, el Banc d'Espanya determina, en l'Annex IX de la Circular 4/2004, els mètodes, paràmetres i imports que s'han d'utilitzar per a cobrir les pèrdues per deteriorament inherents incorregudes en els instruments de deute i riscos contingents.

- **Instruments de deute classificats com a disponibles per a la venda:** La pèrdua per deteriorament dels valors representatius de deute inclosos a la cartera d'«Actius financers disponibles per a la venda» equival, si escau, a la diferència positiva entre el cost mitjà d'adquisició (net de qualsevol amortització de principal) i el valor de recuperació, una vegada deduïda qualsevol pèrdua per deteriorament reconeguda prèviament en el compte de pèrdues i guanys consolidat.

El valor de mercat dels instruments de deute cotitzats es considera una estimació raonable del valor actual dels seus fluxos d'efectiu futurs, no constituent la disminució del valor raonable per sota del cost d'adquisició una evidència de deteriorament per ella mateixa.

En el cas de les pèrdues per deteriorament sorgides per motiu de la insolvència de l'emissor dels títols de deute classificats com a disponibles per a la venda, el procediment que segueix el Grup per calcular les dites pèrdues coincideix amb el criteri explicat anteriorment per als instruments de deute valorats al cost amortitzat.

Concretament, entre els esdeveniments principals que poden constituir una evidència de deteriorament hi ha els següents:

- o Que l'emissor presenti dificultats financeres significatives o que sigui declarat (o sigui probable que sigui declarat) en concurs.
 - o Que s'hagin produït incompliments contractuals, com ara l'impagament de principal o d'interessos.
 - o Que s'hagin atorgat finançaments o reestructuracions a l'emissor a causa de dificultats financeres, llevat que hi hagi una certesa raonable que el client pot fer front al seu pagament en el calendari previst o que s'aportin garanties addicionals a les existents inicialment.
- **Instruments de capital classificats com a disponibles per a la venda:** La pèrdua per deteriorament dels instruments de capital inclosos a la cartera d'«Actius financers disponibles per a la venda» equival, si escau, a la diferència positiva entre el cost mitjà d'adquisició (net de qualsevol amortització de principal) i el valor raonable, una vegada deduïda qualsevol pèrdua

per deteriorament reconeguda en exercicis anteriors en el compte de pèrdues i guanys consolidat; la disminució del valor raonable per sota del cost d'adquisició no constitueix una evidència de deteriorament per ella mateixa.

El Grup considera que hi ha indicis de deteriorament de valor dels instruments de patrimoni no cotitzats classificats com a actius financers disponibles per a la venda a partir de la comparació del cost mitjà d'adquisició de l'instrument amb el valor raonable determinat sobre la base de les millors estimacions en funció de la informació disponible.

Així mateix, entre els esdeveniments principals que poden constituir una evidència de deteriorament per als instruments de capital hi ha els següents:

- o Que l'emissor presenti dificultats financeres significatives o que sigui declarat (o sigui probable que sigui declarat) en concurs.
 - o Que s'hagin produït canvis significatius en l'entorn tecnològic, de mercat, econòmic o legal de l'emissor que puguin afectar de manera adversa a la recuperació de la inversió.
 - o Que el valor raonable de l'actiu experimenti un descens significatiu i prolongat per sota del seu valor comptable. En aquest sentit, en els instruments que cotitzin en mercats actius, l'evidència objectiva es fonamenta davant una caiguda d'un 40% de la cotització respecte el seu cost mitjà d'adquisició i durant un període continuat d'un any i mig.
- **Instruments de capital valorats al cost:** Les pèrdues per deteriorament dels instruments de capital valorats al cost d'adquisició equivalen a la diferència entre el seu valor comptable i el valor actual dels fluxos de caixa futurs esperats, actualitzats al tipus de rendibilitat de mercat per a altres valors similars.
- **Garanties financeres:** El risc de crèdit a què estan exposades les garanties financeres es registra en el capítol «Riscos contingents» dels comptes d'ordre consolidats. Les garanties financeres s'analitzen periòdicament per tal de determinar el risc de crèdit a què estan exposades i, si escau, estimar les necessitats de constituir la provisió corresponent, que es determina mitjançant l'aplicació de criteris similars als establerts per quantificar les pèrdues per deteriorament experimentades pels instruments de deute valorats al seu cost amortitzat que s'han explicat anteriorment.

8.1.10. Exposició al risc de crèdit

D'acord amb la CRR, pel que fa als requeriments de recursos propis per risc de crèdit, s'entén per exposició qualsevol partida d'actiu i qualsevol partida inclosa en els comptes d'ordre del Grup que incorpori risc de crèdit i que no hagi estat deduïda de recursos propis. S'inclouen, principalment, partides de crèdit a la clientela amb els corresponents saldos disponibles, avals i garanties, valors representatius de deute i instruments de capital, caixa i dipòsits en bancs centrals i entitats de crèdit, cessió i adquisició temporal d'actius, derivats financers i immobilitzat material.

A continuació es presenta el saldo d'exposició original i provisions a 31 desembre 2015 determinades d'acord amb el mètode estàndard establert a la CRR.

Categoria d'Exposició	Exposició Original*	Provisions**	Exposició neta
Administracions Centrals i Bancs Centrals	489.638	-	489.638
Administracions Regionals i Autoritats Locals	32.548	-	32.548
Entitats Sector Públic i altres Institucions Públiques	87.616	-	87.616
Bancs Multilaterals de Desenvolupament	-	-	-
Organitzacions Internacionals	-	-	-
Institucions	45.268	-	45.268
Empreses	57.348	-422	56.926
Minoristes	235.440	-203	235.237
Exposicions Garantides amb Immobles	1.248.402	-3.394	1.245.008
Exposicions en Situació de Mora	54.472	-31.584	22.888
Exposicions d'Alt Risc	-	-	-
Bons Garantits	15.468	-	15.468
Exposicions en Renda Variable	2.727	-	2.727
Exposicions enfront d'Institucions d'Inversió Col·lectiva	12.270	-	12.270
Altres Exposicions	79.661	-	79.661
Total Risc de Crèdit	2.360.858	-35.603	2.325.255

En milers d'euros

* Exposició bruta d'ajustos de valor

** Provisions específiques i subestàndard

En el quadre següent es detalla el valor mitjà de l'exposició per risc de crèdit durant l'exercici 2015:

Categoria d'Exposició	Exposició Original* mitjana del període
Administracions Centrals i Bancs Centrals	551.242
Administracions Regionals i Autoritats Locals	41.404
Entitats Sector Públic i altres Institucions Públiques	106.558

Categoria d'Exposició	Exposició Original* mitjana del període
Bancs Multilaterals de Desenvolupament	-
Organitzacions Internacionals	-
Institucions	66.532
Empreses	55.492
Minoristes	228.797
Exposicions Garantides amb Immobles	1.251.578
Exposicions en Situació de Mora	49.746
Exposicions d'Alt Risc	-
Bons Garantits	15.459
Exposicions en Renda Variable	2.603
Exposicions enfront d'Institucions d'Inversió Col·lectiva	12.396
Altres Exposicions	66.276
Total Risc de Crèdit	2.448.083

En milers d'euros

* Exposició mitjana bruta d'ajustos de valor

8.1.11. Distribució geogràfica i per contrapart de les exposicions

A continuació es presenta el detall, a 31 de desembre de 2015, de les exposicions al risc de crèdit del Grup Consolidable, a les quals s'ha aplicat el mètode estàndard establert a la CRR per estimar els requeriments de recursos propis per risc de crèdit i dilució, desglossades per àrees geogràfiques:

Àrea geogràfica	Exposició original*
Espanya	2.319.022
Resta de països de la Unió Europea	27.138
Resta d'Europa	1.038
Estats Units	9.346
Resta d'Amèrica	1.254
Resta del món	3.060
Total Risc de Crèdit	2.360.858

En milers d'euros

* Exposició bruta d'ajustos de valor

Per la seva banda, a continuació es presenta la distribució per classe de contrapart, a 31 de desembre de 2015:

Categoria d'Exposició	Exposició Original*
Administracions Centrals i Bancs Centrals	489.638
Administracions Regionals i Autoritats Locals	32.548
Entitats Sector Públic i altres Institucions Públiques	87.616
Bancs Multilaterals de Desenvolupament	-
Organitzacions Internacionals	-
Institucions	45.268
Empreses	57.348
Minoristes. Dels quals:	
- Persones físiques	85.097
- Petites i mitjanes empreses	150.343
Exposicions garantides per béns immobles. De les quals:	
- Persones físiques	1.155.112
- Petites i mitjanes empreses	93.290
Exposicions en Situació de Mora	54.472
Exposicions d'Alt Risc	-
Bons Garantits	15.468
Exposicions en Renda Variable	2.727
Exposicions enfront d'Institucions d'Inversió Col·lectiva	12.270
Altres Exposicions	79.661
Total Risc de Crèdit	2.360.858

En milers d'euros

* Exposició bruta d'ajustos de valor

8.1.12. Venciment residual de les exposicions

A continuació es presenta la distribució per termini de venciment residual, a 31 de desembre de 2015, de les exposicions al risc de crèdit del Grup Consolidable, determinats d'acord amb el mètode estàndard establert a la CRR:

Categoria d'Exposició	Termini de venciment residual a 31 desembre 2015						
	A la vista	Fins a 3 mesos	Entre 3 mesos i un any	Entre 1 i 5 anys	Més de cinc anys	Sense venc.	Total
Adm. Centrals i Bancs Centrals	18.371	-	35.192	362.599	52.476	21.000	489.638

Categoria d'Exposició	Termini de venciment residual a 31 desembre 2015						
	A la vista	Fins a 3 mesos	Entre 3 mesos i un any	Entre 1 i 5 anys	Més de cinc anys	Sense venc.	Total
Adm. Regionals i Aut. Locals	-	-	-	26.556	5.968	24	32.548
Entitats Sector Públic i altres Instit. Púb.	-	-	12.488	72.128	-	3.000	87.616
Bancs Multilaterals de Desenvolupament	-	-	-	-	-	-	-
Organitzacions Internacionals	-	-	-	-	-	-	-
Institucions	313	8.701	1.919	6.531	983	26.821	45.268
Empreses	52	2.085	5.796	35.756	5.122	8.537	57.348
Minoristes	11.490	27.784	19.665	46.304	39.349	90.848	235.440
Exposicions Garantides amb Immobles	95	113	1.384	33.281	1.213.529	-	1.248.402
Exposicions en Situació de Mora	-	-	-	-	-	54.472	54.472
Exposicions d'Alt Risc	-	-	-	-	-	-	-
Bons Garantits	-	2.069	-	13.399	-	-	15.468
Exposicions en Renda Variable	-	-	-	-	-	2.727	2.727
Exposicions enfront d'Instit. d'Inv. Col·lectiva	-	-	-	-	-	12.270	12.270
Altres Exposicions	-	-	-	-	-	79.661	79.661
Total Risc de Crèdit	30.321	40.752	76.444	596.554	1.317.427	299.360	2.360.858

En milers d'euros

Exposició bruta d'ajustos de valor

8.1.13. Distribució geogràfica i per contraparts de les posicions deteriorades

8.1.13.1. Exposicions deteriorades per contrapart

A continuació es presenta el valor de les exposicions deteriorades i de les que es troben en situació de mora, a 31 de desembre de 2015, desglossades per tipus de contrapart i determinades d'acord amb el mètode estàndard establert a la CRR, juntament amb l'import de les pèrdues per deteriorament i de les provisions per a riscos i compromisos contingents constituïdes a partir seu a aquesta data:

Categoria d'Exposició	Exposicions en situació de mora	Risc subestàndard i exposicions deteriorades	Correcció de valor per deteriorament i provisions per a riscos i compromisos contingents
Empreses	1.682	2.240	1.552
Minoristes	11.570	1.589	7.988
Exposicions garantides per béns immobles	41.220	22.121	26.063
Exposicions en Renda Variable*	-	282	-
Total	54.472	26.232	35.603

En milers d'euros

* Exposició en Instruments de Capital corregida amb càrrec al compte de pèrdues i guanys, tal com s'indica a la secció quarta norma vint-i-novena de la Circular 4/2004.

8.1.13.2. Exposicions deteriorades per àrea geogràfica

Per la seva banda, a continuació es presenta el valor de les exposicions deteriorades i de les que es troben en situació de mora, a 31 de desembre de 2015, desglossades per àrees geogràfiques, juntament amb l'import de les pèrdues per deteriorament i de les provisions per a riscos i compromisos contingents constituïdes a partir seu a aquesta data:

Àrea geogràfica	Exposicions en situació de mora	Risc subestàndard i exposicions deteriorades*	Correcció de valor per deteriorament i provisions per a riscos i compromisos contingents
Espanya	53.384	26.113	35.148
Resta d'Europa	277	8	224
Estats Units i la resta del món	811	111	231
Total	54.472	26.232	35.603

En milers d'euros

* Exposició en Instruments de Capital corregida amb càrrec al compte de pèrdues i guanys, tal com s'indica a la secció quarta norma vint-i-novena de la Circular 4/2004.

8.1.14. Variacions produïdes en l'exercici 2015 en les pèrdues per deteriorament i provisions per a riscos i compromisos contingents per risc de crèdit

Les variacions que s'han produït durant l'exercici 2015 en les pèrdues per deteriorament per risc de crèdit comptabilitzades pel Grup Caixa d'Enginyers i en les provisions per a riscos i compromisos contingents per risc de crèdit s'ajusten al que disposa la Circular 4/2004, tant en el tipus de pèrdues i provisions constituïdes com en la metodologia utilitzada per calcular-les (vegeu l'apartat 8.1.2 anterior).

Adicionalment, es presenta el detall de les variacions produïdes en l'exercici 2015 en les correccions de valor per deteriorament d'actius i en les provisions per a riscos i compromisos contingents per raó de risc de crèdit.

Concepte	Correcció de valor per deteriorament d'actius financers	Provisions per a riscos i compromisos contingents	Total
Saldo a l'inici de l'exercici 2015	49.503	110	49.393
Dotacions netes amb càrrec a resultats	16.391	55	16.336
Recuperació d'imports dotats en exerc. anteriors	-10.760	-77	-10.683
Utilitzacions	-5.453	-	-5.453
Saldo al tancament de l'exercici 2015	49.681	88	49.593

En milers d'euros

Finalment es detalla la informació relativa als actius financers donats de baixa del balanç de situació a causa del seu deteriorament.

Saldo d'actius financers la recuperació dels quals es considera remota a l'inici de l'exercici	11.844
Addicions	5.971
Càrrec a correccions de valor deteriorament d'actius	5.453
Càrrec directe al compte de pèrdues i guanys	204
Productes vençuts i no cobrats	314
Altres conceptes	-
Recuperacions/Baixes	-4.101
Per cobrament en efectiu	-124
Per cobrament en efectiu de productes vençuts i no cobrats	-9
Per condonació	-660
Per adjudicació d'actiu material	-3.218
Per altres conceptes	-90
Saldo d'actius financers la recuperació dels quals es considera remota al final de l'exercici	13.714

8.1.15. Informació sobre el risc de crèdit de contrapart del Grup Consolidable

Es considera risc de crèdit de contrapart el risc de crèdit en què incorre el Grup Consolidable en les operacions que realitza amb instruments financers derivats i en les operacions amb compromisos de recompra, de préstecs de valors o de matèries primeres, en les operacions de liquidació diferida i en les operacions de finançament de garanties.

Cal destacar que el risc de contrapart assumit pel Grup és molt poc significatiu en relació al risc de crèdit total.

A continuació es presenta el detall de l'exposició creditícia del Grup Consolidable al risc de contrapart, a 31 de desembre de 2015, estimada com l'import de l'exposició creditícia del Grup Consolidable pels instruments financers enumerats en el paràgraf anterior, neta de l'efecte dels corresponents acords de compensació contractual i de les garanties rebudes de les contraparts de les operacions:

Informació sobre el Risc de Crèdit de Contrapart del Grup Consolidable	
Valor raonable positiu dels contractes	421
Exposició creditícia després de la compensació	6.461
Menys: Efecte de les garanties rebudes	-
Exposició creditícia en derivats després de la compensació i de les garanties	6.461

En milers d'euros

El valor de l'exposició al risc de crèdit de contrapart s'ha calculat, d'acord amb el que estableix l'article 274 de la CRR, aplicant el mètode de valoració a preus de mercat.

En el context de mercat actual, els derivats es contracten sota diferents contractes marc, essent els més generalitzats els desenvolupats per la International Swaps and Derivatives Association (ISDA) i, per al mercat espanyol, el Contracte Marc d'Operacions Financeres (CMOF). Gran part de les operacions de derivats en cartera s'han efectuat sota aquests contractes marc. Addicionalment, és una pràctica habitual en les noves operacions incloure annexos d'acord de col·lateral denominats *Credit Support Annex* (CSA), limitant-se l'exposició davant d'una eventual fallida de la contrapartida.

8.1.16. Operacions amb derivats de crèdit

A 31 de desembre de 2015, el Grup Consolidable no té operacions de derivats de crèdit.

8.1.17. Mètode estàndard

8.1.17.1. Identificació de les agències de qualificació externa utilitzades

A 31 de desembre de 2015, el Grup Consolidable utilitza qualificacions de les agències de qualificació externa (ECAI) elegibles, concretament Standard & Poor's, Moody's Investors Service i Fitch Ratings, no havent-se produït canvis durant l'exercici.

Les exposicions per a les quals s'utilitzen les qualificacions de cada ECAI són les corresponents a la cartera majorista.

En aquells casos en què per a una contrapart hi hagi qualificacions de diferents ECAI, el Grup segueix el procediment establert en l'article 138 de la CRR, en què es detalla l'ordre de prelació que s'ha d'utilitzar en l'assignació de qualificacions.

D'una banda, quan es disposi de dues avaluacions creditícies de l'ECAI designades que corresponguin a dues ponderacions diferents, s'aplicarà a l'exposició la ponderació de risc més elevada. En canvi, quan hi hagi més de dues qualificacions creditícies per a una mateixa exposició, s'utilitzaran les dues qualificacions que produeixin les ponderacions de risc més baixes. Si totes dues ponderacions coincideixen, s'aplicarà aquesta ponderació; si no coincideixen, s'aplicarà la més alta de les dues.

8.1.17.2. Descripció del procés d'assignació de qualificacions creditícies d'emissions públiques de valors a actius comparables

A 31 de desembre de 2015, el Grup Consolidable no ha realitzat l'assignació de qualificacions creditícies d'emissions públiques de valors a actius comparables.

8.1.17.3. Efecte en les exposicions al risc de l'aplicació de tècniques de reducció del risc

En el càlcul del capital necessari per risc de crèdit, a 31 de desembre de 2015, el Grup Consolidable ha aplicat únicament tècniques de reducció del risc en el cas d'exposicions que comptin amb garanties dineràries o pignoratives sobre valors de Deute Públic espanyol i de Comunitats Autònomes. L'impacte d'aquestes tècniques de reducció del risc no és significatiu, havent-se aplicat una reducció en els requeriments de capital calculats de 9.548 milers d'euros, sobre una base d'exposició al risc de crèdit (net d'ajustos de valor i provisions i excloent l'exposició en titulitzacions inversores) de 2.302.799 milers d'euros.

8.1.18. Operacions de titulització

L'Entitat realitza operacions de titulització d'actius, bàsicament com a mecanisme d'obtenció de liquiditat a curt termini mitjançant la mobilització de part de la seva cartera d'inversió creditícia i que permet homogeneïtzar actius heterogenis de la seva cartera d'actius a efectes de realitzar-ne una gestió més eficient davant de tercers o davant del mercat, ja sigui mitjançant-ne la venda directa o mitjançant-ne la cessió temporal o la utilització com a col·lateral.

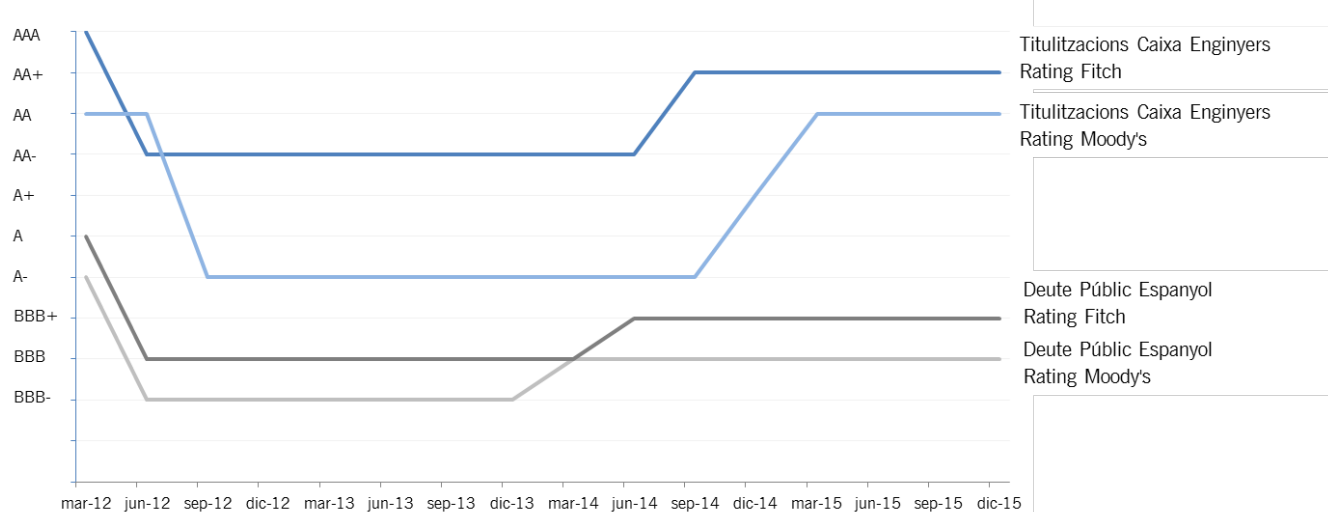
L'Entitat ha participat en la creació de cinc operacions de titulització multicedents d'actius hipotecaris, quatre de les quals segueixen vives a 31 de desembre del 2015. Amb caràcter general, l'Entitat presta, en aquestes operacions, cobertura d'una part del risc de crèdit associat a les emissions realitzades pels fons de titulització d'actius mitjançant l'adquisició de determinats trams subordinats d'aquestes emissions («trams de primeres pèrdues»), emesos pels fons de titulització.

En aquests cinc programes de titulització hipotecària multicedents, en els quals l'Entitat va participar en el passat, va aportar, en el seu conjunt, préstecs hipotecaris per un import inicial de 341 milions d'euros, essent l'import pendent d'amortització d'aquests préstecs per a les quatre titulitzacions vives, a 31 de desembre de 2015, de 58.656 milers d'euros.

Adicionalment, l'Entitat ha realitzat, com a cedent única, dos programes de titulització d'actius hipotecaris, el fons Caixa Enginyers TDA 1, Fons de Titulització d'Actius, i el fons Caixa Enginyers AyT 2, Fons de Titulització d'Actius, en els exercicis 2009 i 2012, respectivament. L'import inicial dels préstecs hipotecaris titulitzats en el conjunt de les dues emissions esmentades va pujar a 720 milions d'euros, essent l'import pendent d'amortització d'aquests préstecs, a 31 de desembre de 2015, de 523.637 milers d'euros.

A continuació es mostra l'evolució dels ràtings que corresponen al tram prioritari de les titulitzacions de Caixa d'Enginyers.

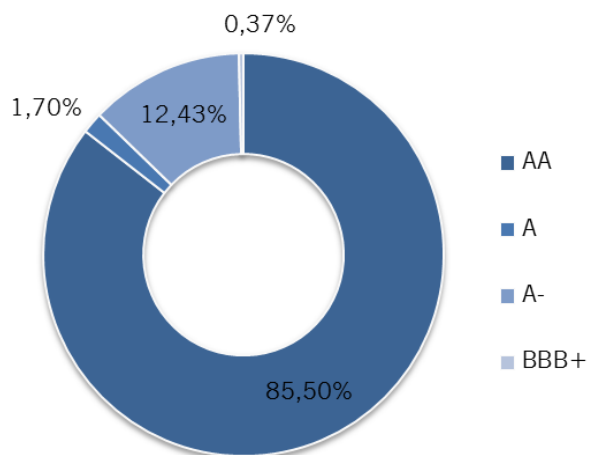
Evolució del ràting de les titulitzacions de Caixa d'Enginyers

Nota: Tram prioritari de la titulització de Caixa d'Enginyers AyT 2

A continuació es mostra la distribució per ràting, a 31 de desembre de 2015, dels bons emesos pels programes de titulització esmentats, que l'Entitat manté en cartera, havent aplicat la metodologia d'assignació de ràting, definida en l'apartat anterior, essent la menor qualificació per a les titulitzacions que disposen d'una o dues avaluacions creditícies de diferents agències de ràting.

Distribució per ràting dels programes de titulització

La gestió dels fons de titulització esmentats és duta a terme per Titulización de Activos, S.G.F.T., SA, i per Ahorro y Titulización, S.G.F.T., SA, i l'Entitat manté la gestió de les operacions titulitzades amb posterioritat a la seva transferència als fons de titulització corresponents.

La totalitat de les operacions de titulització realitzades pel Grup Caixa d'Enginyers es consideren operacions de titulització tradicionals, no havent realitzat operacions de titulització sintètica.

El Grup Caixa d'Enginyers calcula els seus propis requeriments de recursos acollint-se a l'opció d'incloure únicament les exposicions titulitzades en el càlcul de les exposicions ponderades per risc, com si no s'hagués titulitzat, segons el que disposa el segon paràgraf de l'apartat 2 de l'article 245 de la CRR.

A continuació es presenta un detall de les posicions mantingudes en operacions de titulització inversores, a 31 de desembre de 2015, a les que s'aplica, als efectes del càlcul dels seus propis requeriments de recursos per risc de crèdit, el tractament que disposa l'article 405 de la CRR:

Classificació		Import Exposició
Entitat originadora: exposicions totals		-
Entitat inversora: exposicions totals		22.457
Desglossament de les posicions vives per nivell de qualitat creditícia a l'inici	Nivell de qualitat creditícia 1	13.434
	Nivell de qualitat creditícia 2	6.037
	Nivell de qualitat creditícia 3	2.986
	Nivell de qualitat creditícia 4	-
	Nivells restants i sense qualificar	-

En milers d'euros

8.2. Risc de mercat

El risc de mercat és el risc associat a la possibilitat d'experimentar pèrdues en les posicions de la cartera de negociació motivades per moviments adversos en les variables de mercat.

Per a la gestió del risc de mercat de les, a més de les mesures de duració, convexitat i sensibilitat, s'aplica com a sistema de mesurament el Valor en Risc (conegut per la sigla anglesa VaR), un mètode de càlcul que permet determinar la pèrdua màxima esperada d'acord amb una probabilitat i un horitzó temporal. Complementàriament a la mesura del VaR, es calcula el VaR Condicional, estadístic que mesura la pèrdua mitjana que es produiria en els casos en què se supera el nivell de VaR, i el ComponentVaR, que mesura la contribució d'una subcartera al VaR total de la cartera.

El Grup Caixa d'Enginyers, seguint criteris de prudència, ha establert en la seva política d'inversions financeres uns límits màxims en els nivells de VaR assumits.

Rendibilitat per unitat de risc i sensibilitat en la cartera de renda fixa				
Cartera	Durada	TIR	TIR/Durada	Sensibilitat a $\pm 1\%$
Negociació	6,82	1,82%	0,27%	2.033

Cartera de Negociació			
Tipus d'Actiu	VaR	VaR Condicional	Component VaR
Total	7,18%	9,01%	7,18%
Renda Fixa	1,35%	1,70%	0,02%
Renda Variable	7,28%	9,14%	7,16%
Suma de VaR i TailVaR	8,63%	10,84%	
Efecte diversificació	1,45%	1,83%	

VaR calculat amb un interval de confiança del 95% i horitzó temporal d'un dia. Resultats anualitzats.

A 31 de desembre de 2015, el Grup Consolidable, tal com s'indica en els apartats 7.2 i 7.3 anteriors, està subjecte a requeriments de recursos propis associats a la cartera de negociació per un import de 2.570 milers d'euros i associats al risc de tipus de canvi per un import de 788 milers d'euros.

Cal indicar que, a efectes del càlcul dels requeriments de recursos propis associats a la cartera de negociació, el Grup Consolidable considera com a tals les posicions en instruments financers i matèries primeres que es mantenen amb la intenció de negociar o que serveixen de cobertura als elements d'aquesta cartera.

A continuació es presenta el detall dels requeriments per risc de mercat, tots calculats aplicant el mètode estàndard:

Tipus de risc	Import dels requeriments de recursos propis
Risc de posició a la cartera de renda fixa	1.914
Risc de posició en accions i participacions	656
Risc de posició en matèries primeres	-
Risc de liquidació	-
Risc de tipus de canvi	788
Import a 31 desembre de 2015	3.358

En milers d'euros

8.3. Risc operacional

El risc operacional es defineix com tots els esdeveniments que puguin causar pèrdues com a conseqüència de processos interns inadequats, errors humans, funcionament incorrecte dels sistemes d'informació o esdeveniments externs. Aquest risc és inherent a l'operativa diària de qualsevol entitat, per la qual cosa el seu control ha de ser objecte de consideració en tots els àmbits.

Aquesta definició inclou el risc legal, però exclou el risc estratègic i el risc d'imatge o de reputació.

El risc legal inclou, entre d'altres, la possibilitat de ser sancionat, multat o obligat a pagar danys punitius com a resultat d'accions del supervisor o d'acords privats entre les parts.

El model organitzatiu adoptat pel Grup Caixa d'Enginyers i definit i implantat durant l'exercici 2012 es basa en tres pilars o nivells de responsabilitat independents:

- Funcions de Negoci i Suport: són responsables d'identificar, avaluar, gestionar, controlar i informar els riscos operacionals de la seva activitat.
- Funció de Risc Operacional: És l'encarregada de definir la metodologia i les solucions per a la identificació, el mesurament, el control i la gestió del risc operacional correctes del Grup i, addicionalment, de controlar-ne el correcte desplegament. Dóna suport a les Funcions de Negoci i Suport i consolida la informació sobre els riscos operacionals de tot el Grup per a informar la Direcció de Gestió Global del Risc i els comitès de gestió de riscos implicats.
- Funció d'Auditoria Interna: en relació amb el risc operacional, és l'Àrea responsable de revisar el compliment del model d'identificació, mesurament, control i gestió del risc operacional establert.

La Funció de Risc Operacional analitza, informa i assessora les Funcions de Negoci i Suport sobre la millor forma d'avaluar el risc operacional.

La gestió diària del risc operacional recau en les diferents àrees i departaments de l'Entitat, que mantenen línies de comunicació amb la Funció de Risc Operacional. Aquesta funció treballa amb elles en l'obtenció d'informació i la implantació d'accions, si escau, per a la gestió del risc. Per a una correcta interacció entre la Funció de Risc Operacional i les àrees i funcions esmentades, s'ha definit el càrrec d'Expert de Procés en les àrees i departaments esmentats.

Addicionalment, cal destacar que l'Entitat té contractada una pòlissa d'assegurança integral bancària que dóna cobertura, essencialment, a les pèrdues que hi puguin haver com a resultat d'esdeveniments relacionats amb riscos operacionals (fraud informàtic, infidelitat d'empleats, etc.).

La metodologia aplicada pel Grup Consolidable per al càlcul de requeriments de recursos propis per risc operacional, tal com s'indica en l'apartat 7.4 anterior, és la corresponent al mètode de l'indicador bàsic descrit en l'article 315 de la CRR, és a dir, s'ha aplicat un coeficient de ponderació del 15% a la mitjana del producte dels ingressos rellevants del compte de pèrdues i guanys dels tres últims exercicis financers complets, quan siguin positius, donant com a resultat uns requeriments de recursos propis per risc operacional de 9.809 milers d'euros.

8.4. Risc de tipus d'interès

El risc de tipus d'interès estructural és la possibilitat de patir pèrdues a causa de l'impacte potencial de canvis en els tipus d'interès sobre els beneficis de l'Entitat o sobre el valor net dels seus actius. S'exclou el risc de tipus d'interès de la cartera de negociació.

Caixa d'Enginyers disposa de l'eina de gestió d'Actius i Passius Focus d'ALM, implantada en l'exercici 2014, per a l'avaluació de la seva exposició al risc de tipus d'interès, que permet analitzar, a nivell estàtic, els *gaps* de venciment o repreciaió entre actius i passius, la sensibilitat o el valor econòmic i, a nivell dinàmic, la simulació del marge financer i el valor econòmic futur i les seves sensibilitats a variacions de tipus d'interès.

Per realitzar la distribució per venciment o repreciaió, els actius i passius del balanç es distribueixen per intervals, en funció del seu venciment o termini de repreciaió. En el cas dels actius i passius amb tipus d'interès flotant, d'acord amb la pràctica habitual en la gestió de riscos, s'assignen els principals, juntament amb els fluxos d'interès que correspongui, a la banda temporal en la qual tingui lloc la propera revisió del tipus d'interès i després d'aquesta data s'informen exclusivament els fluxos d'interès lligats a l'*spread*, conforme al calendari d'amortització de l'operació. Pel que fa als passius sense venciment definit (dipòsits a la vista), se'ls assigna un venciment basant-se en anàlisis estadístiques de dades històriques de l'Entitat, establint una durada nul·la per a un 10% dels passius esmentats, que es consideren volàtils, i una durada màxima ponderada per al global dels saldos restants de 4 anys.

Cal indicar que no es realitzen mesuraments separats del risc de tipus d'interès per a les posicions mantingudes en cada divisa, ja que les posicions mantingudes en divises diferents de l'euro no són significatives.

La mesura i l'anàlisi d'aquest risc per part de l'Entitat es realitzen mensualment i es tracten en el Comitè ALM avaluant el següent:

- Les previsions econòmiques nacionals i internacionals.
- Les previsions de tipus d'interès i diferencials.
- Les desigualtats en l'estructura del balanç.
- L'evolució dels actius i els passius sensibles.

- L'evolució del marge d'interès de l'Entitat.
- El cost actualitzat del finançament per a Caixa d'Enginyers, tenint en compte tant el finançament minorista com la majorista.
- La previsió de les necessitats de finançament.
- La posició de liquiditat de Caixa d'Enginyers.
- La distribució de venciments de les inversions en cartera de l'Entitat.
- La sensibilitat del valor econòmic del balanç a risc estructural de tipus d'interès.
- La sensibilitat del marge d'interès, a un i dos anys vista, al risc estructural de tipus d'interès.
- Altres simulacions ad hoc.

A partir de les anàlisis anteriors, el Grup Caixa d'Enginyers adopta les mesures necessàries que garanteixin una gestió òptima d'aquest risc.

A 31 de desembre de 2015, la sensibilitat del valor econòmic de l'Entitat a un moviment paral·lel de la corba de tipus d'interès de -200 punts bàsics se situa en un -3,23%. La simulació del marge financer a un any considerant el manteniment de l'estructura de balanç mostra una sensibilitat a moviments paral·lels de les corbes de tipus d'interès de -200 punts bàsics del -0,22%. En cas que els tipus d'interès en algun termini de la corba de tipus resultin inferiors al nivell de 200 p. b., s'apliquen descensos de menor quantia, als efectes que després de l'aplicació del canvi estandarditzat a la baixa els tipus d'interès resultants no siguin negatius.

Les xifres assenyalades posen de manifest que un moviment advers potencial en les corbes de tipus d'interès suposaria un impacte reduït tant en el valor econòmic com en el marge financer de l'Entitat.

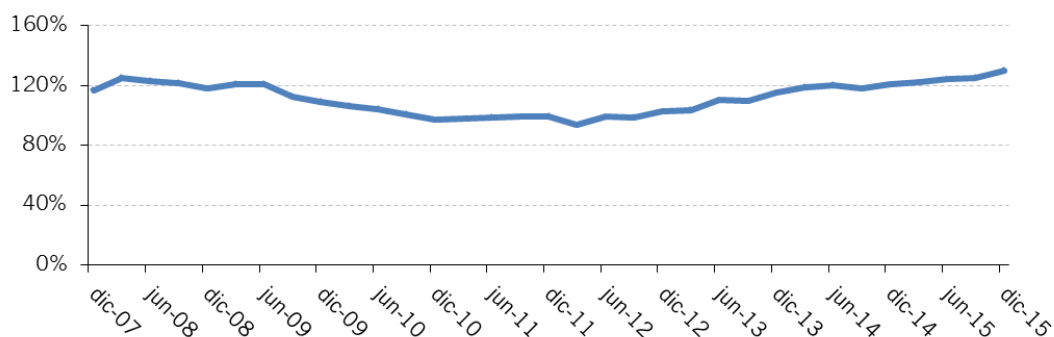
8.5. Risc de liquiditat

Per risc de liquiditat s'entén la possible pèrdua en una situació en què sigui impossible aconseguir, a preus raonables, fons per fer front puntualment a les obligacions de pagament, tant pel reintegrament de recursos o la utilització de recursos disponibles en operacions de crèdit per part de clients, o bé per la liquidació d'operacions de mercat.

L'objectiu de les polítiques de gestió de la liquiditat del Grup és assegurar els fons necessaris per cobrir les necessitats del negoci, diversificant les fonts de finançament i minimitzant-ne el cost. El Grup, a través de l'entitat matriu, supervisa la seva posició de liquiditat i les seves estratègies de finançament de manera contínua. Addicionalment, disposa d'un pla de contingències de liquiditat que permet gestionar els possibles esdeveniments inesperats, condicions econòmiques o de mercat i altres situacions fora del control directe de Caixa d'Enginyers que podrien causar dificultats de liquiditat a curt o a llarg termini.

Cal destacar la favorable ràtio de liquiditat estructural (definida com el quocient entre els dipòsits i el crèdit de la clientela) mantinguda històricament pel Grup Caixa d'Enginyers que, a 31 de desembre de 2015, se situa en el 130,03%.

Evolució de la ràtio de liquiditat estructural

La folgada situació de liquiditat mantinguda pel Grup Caixa d'Enginyers, a més de formar part de l'estratègia de negoci del Grup, es deu al perfil de Socis amb què treballa i a la seva elevada fidelitat amb l'Entitat com a conseqüència del model Societari, ja que aquests Socis en són propietaris.

Adicionalment, l'estructura del balanç de Caixa d'Enginyers li ha permès generar coixins de liquiditat considerables per afrontar possibles contingències no previsibles.

8.5.1. LCR i NSFR

A partir de l'informe periòdic al Banc Central Europeu dels estats COREP es realitza el seguiment de la ràtio de cobertura de liquiditat i de la ràtio de finançament net estable de Caixa d'Enginyers (LCR i NSFR, respectivament, per les sigles en anglès).

L'objectiu de la LCR és mesurar el grau de cobertura de les necessitats de liquiditat d'una entitat en un període d'estrès de liquiditat de 30 dies, mitjançant els actius líquids d'alta qualitat. Per això la regulació determina quins actius líquids es consideren d'alta qualitat i quins són els percentatges de sortides de passiu en els pròxims 30 dies.

$$\text{LCR} = \frac{\text{Actius Líquids d'Alta Qualitat}}{\text{Net de Cash Flows en 30 dies}} \geq \begin{matrix} 60\% \text{ en 2015} \\ 100\% \text{ en 2019} \end{matrix}$$

on

$$\text{Net de Cash Flows en 30 dies} = \text{Sortides} - \text{Entrades}$$

Per la seva banda, la NSFR permet conèixer la capacitat de resistència en un any, mesurant la proporció dels fons de finançament estable sobre els actius que requereixen finançament i perseguint l'estabilitat a llarg termini en el finançament mitjançant un més bon *matching* en els venciments entre actiu i passiu. L'objectiu de Basilea III és començar a introduir el límit de NSFR el 2018, però en la CRR de moment no s'explicita.

$$\text{NSFR} = \frac{\text{Nivel Disponible de Financiación Estable}}{\text{Nivel Requerido de Financiación Estable}} \geq 100\%$$

Totes dues ràtios s'han mantingut en nivells elevats durant l'exercici. Concretament, a 31 de desembre 2015 la ràtio LCR estimada se situa en un 361% i la ràtio NSFR estimada en un 137%.

8.5.2. Liquiditat disponible

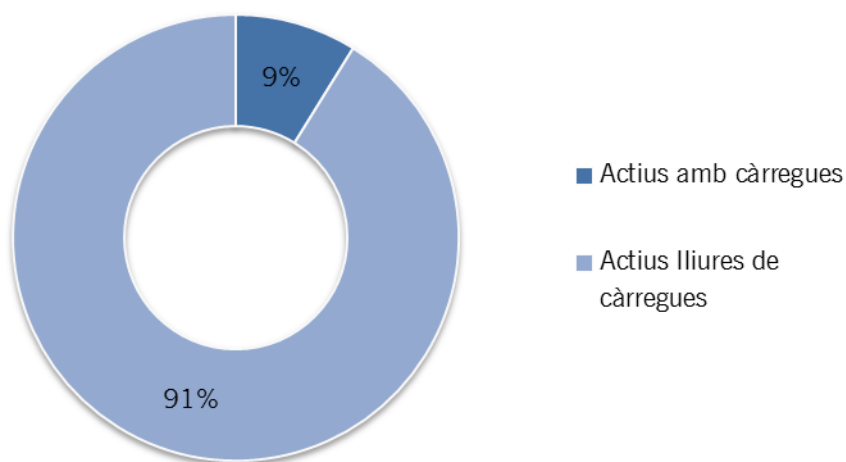
La xifra interna de *Tresoreria Disponible Valor Avui*, definida com el saldo en compte corrent del Banc d'Espanya, el saldo associat a la possibilitat de venda en simultànies o amb pacte de recompra, la part no disposada de la pòlissa al Banc d'Espanya i l'import dels actius cedibles a facilitats diàries del Banc Central Europeu, se situa en aproximadament 665 milions d'euros al tancament de l'exercici 2015, representant el 29,90% de l'actiu de l'Entitat. Hi actius addicionals que permeten obtenir liquiditat amb data valor futura.

L'elevat volum de liquiditat disponible posa de manifest la capacitat de l'Entitat per fer front a possibles situacions inesperades d'estrès de liquiditat.

8.5.3. Gravamen sobre actius (*Asset Encumbrance*)

Segons la normativa establerta per l'Autoritat Bancària Europea, es consideren actius compromesos tots els que s'hagin aportat com a garantia o col·lateral en operacions per obtenir liquiditat i els actius associats a passius per un motiu diferent del finançament.

Distribució d'Actius

Els actius compromesos a 31 de desembre de 2015 s'eleva a 198 milions d'euros, estant lliures de càrregues el 91%. Els passius financers associats als actius gravats ascendeixen, al tancament del 2015, a 169 milions d'euros.

Actius	Actius amb càrregues	Actius lliures de càrregues
Crèdits i Préstecs	97.455	1.378.363
Instruments de capital	-	15.280
Valors representatius de deute	100.226	566.986
Resta d'actius	-	81.332
Total	197.681	2.041.961

En milers d'euros

Els actius compromesos corresponen a préstecs titulitzats i a valors representatius de deute lliurats en operacions de cessió temporal d'actius, així com als col·laterals pignorats utilitzats en determinades operacions de finançament amb bancs centrals. També s'inclouen com a actius compromesos tot tipus de col·lateral lliurat per garantir l'operativa de derivats.

No hi ha garanties rebudes compromeses a la data de referència.

8.6. Palanquejament

Basilea III introdueix el Ràtio de Palanquejament o *Leverage Ràtio* com una mesura que no es basa en mètriques de risc, complementària al capital, que intenta garantir la solidesa i fortalesa financera de les entitats evitant un endeutament excessiu. El Comitè de Basilea proposa un límit mínim per aquesta ràtio situat al 3% que s'ha de complir el 2018.

$$\text{Ratio de Palanquejament} = \frac{\text{Recursos Propis Tier 1}}{\text{Actius a Balanç i Altres Fora de Balanç}} \geq 3\% \text{ en 2018}$$

A continuació es mostra el detall dels elements que conformen la ràtio de palanquejament del Grup Consolidable a tancament de l'exercici 2015, segons la definició transitòria, situant-se la ràtio en aquesta data en un 5,66% (5,30% sense incloure els resultats l'exercici assignables a reserves), àmpliament per sobre del mínim proposat pel Comitè de Basilea.

Capital de Nivell 1	133.441
Actius en Balanç i Altres Fora de Balanç	2.356.097
Derivats: valor de mercat	421
Derivats: recàrrec - Mètode de valoració a preus de mercat	6.039
Línies de crèdit no utilitzades que es puguin cancel·lar incondicionalment en qualsevol moment sense previ avís	7.146
Altres partides fora de balanç	88.205
Altres actius	2.185.940
Import que s'ha d'afegir per l'article 429 del CRR	116.636
Ajustos reglamentaris	-48.290

En milers d'euros

La ràtio de palanquejament es calcula almenys trimestralment duent a terme una avaluació i un seguiment d'aquesta mesura per garantir que el palanquejament es manté lluny dels nivells mínims, sense minar la rendibilitat de l'Entitat. De manera periòdica, s'informa de les estimacions i l'evolució de la ràtio de palanquejament el Consell Rector de l'Entitat, com també la Direcció General i el Comitè de Política Global del Risc.

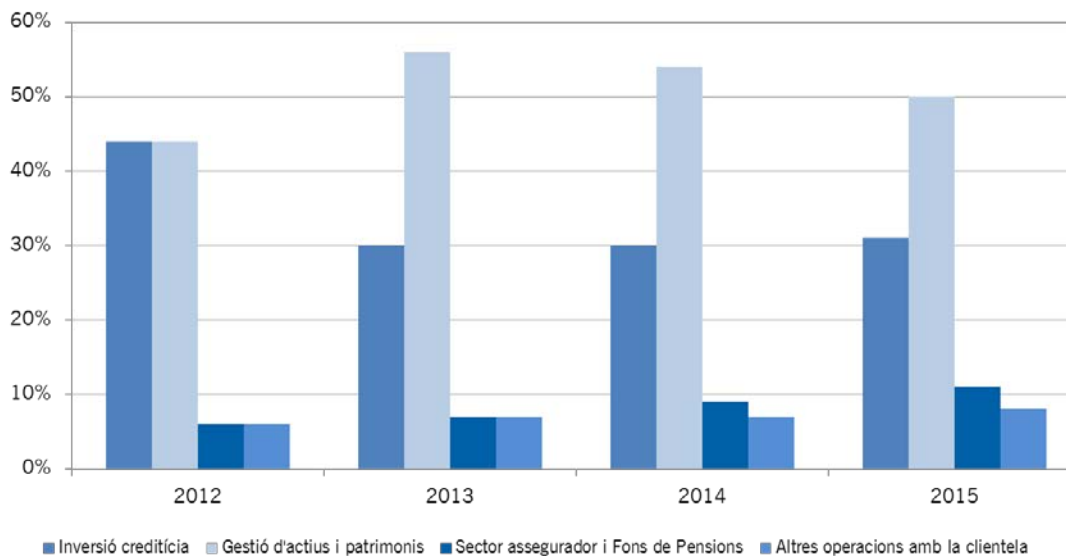
8.7. Risc de negoci

S'entén per risc de negoci la possibilitat de patir pèrdues com a conseqüència de la presa de decisions estratègiques o de l'ocurrència de factors adversos hipotètics (interns o externs), afectant negativament el desenvolupament normal del negoci, la capacitat del Grup per assolir els objectius de rendibilitat o la solvència. El Grup Caixa d'Enginyers impulsa des de fa més d'una dècada la diversificació del negoci, que s'estructura en quatre grans àrees d'activitat, que són:

- La inversió creditícia.
- Les activitats de gestió d'actius i patrimonis.
- Les relacionades amb les assegurances i els fons de pensions.
- Altres operacions amb la clientela.

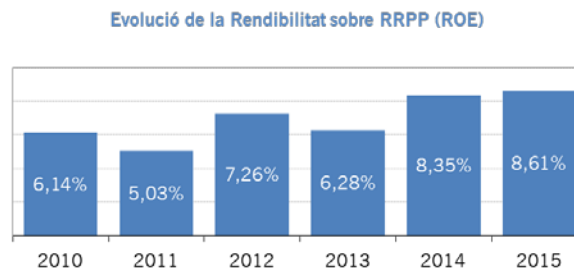
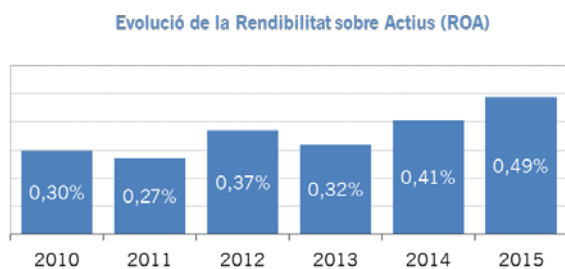
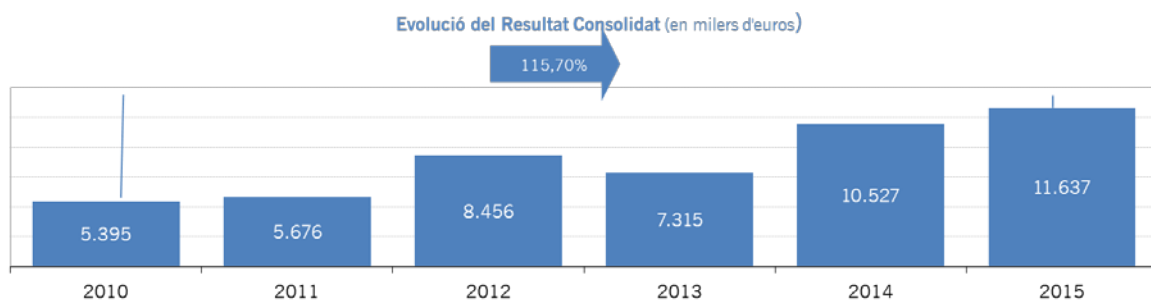
Aquestes àrees d'activitat es configuren com a elements de diversificació de l'oferta de serveis als Socis i dels ingressos que hi estan relacionats. Tot seguit es mostra l'evolució de l'aportació relativa de les àrees de negoci esmentades durant els darrers exercicis:

Evolució de l'aportació relativa de les àrees de negoci del Grup

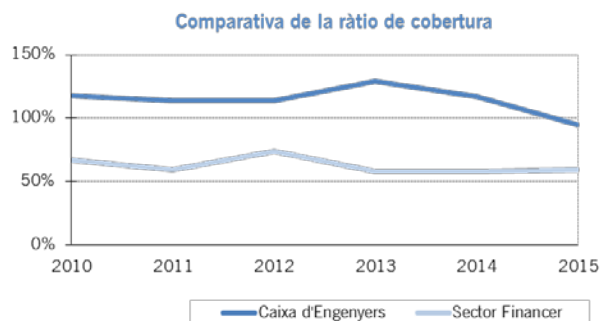
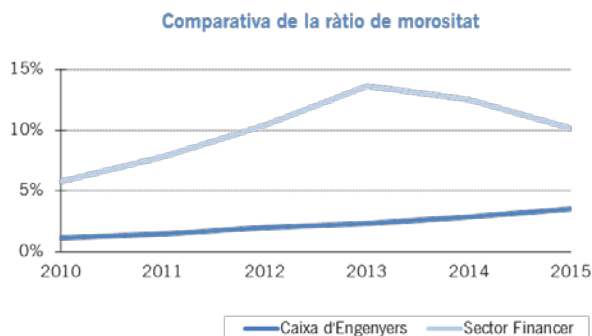

Tal com es pot observar al gràfic adjunt, l'aportació relativa dels negocis de gestió d'actius i patrimonis, el perfil dels quals és més estable pel que fa a la ciclicitat, continua sent elevada, tot i que amb una lleugera disminució del seu pes relatiu en aquest últim exercici, a causa, bàsicament, de l'evolució negativa dels mercats. Per la seva banda, les activitats relacionades amb les assegurances i els fons de pensió han seguit una evolució ascendent del seu pes específic. Finalment, cal destacar el manteniment de l'aportació relativa de les activitats d'inversió creditícia.

Històricament, el Grup Caixa d'Enginyers ha mantingut una tendència de creixement i rendibilitat, amb increments estables i equilibrats dels resultats i de les masses patrimonials, com també una bona qualitat del seu actiu i uns nivells de morositat i cobertura significativament millors que la mitjana sectorial.

(1) En l'exercici 2013 s'inclou una despesa de 2.317 milers d'euros corresponents a l'impacte del canvi de criteri comptable en el registre del Fons de Garantia de Dipòsits.

Les magnituds i ràtios que es mostren en els quadres adjunts mostren la solidesa i la recurrència en l'obtenció de resultats del Grup Caixa d'Enginyers i la fortalesa competitiva del Grup en el seu entorn. La sostenibilitat del benefici, la rendibilitat creixent del capital (ROE) i dels actius (ROA), i unes ràtios de morositat i de cobertura ajustades són una mostra clara de la capacitat del Grup Caixa d'Enginyers per fer front a necessitats de dotacions per deterioraments d'actius sense que afecti de manera transcendent en la seva solvència.

8.8. Risc de reputació

El Grup Caixa d'Enginyers entén per risc de reputació el dany que comporta per al Grup una informació o una publicitat negativa pel que fa a les seves pràctiques de negoci, sigui certa o no, i que pugui afectar la base de clients, els costos de litigació o els ingressos. Està associat a les repercussions que poden suposar per al Grup el seu descrèdit o la seva desconfiança davant la seva clientela actual i potencial.

El risc de reputació està vinculat especialment a la funció de compliment, atesa la forta afectació a la reputació que implica la possibilitat de rebre sancions, econòmiques o no, o de ser objecte d'un altre tipus de mesures disciplinàries per part d'organismes supervisors. Així mateix, inclou el risc de conducta, que intenta mesurar i gestionar els riscos de perjudicis que es causin als socis i a la integritat del mercat.

Així mateix, és molt important la gestió adequada dels aspectes següents:

- **Comercialització de productes financers complexos.** L'Entitat disposa de polítiques específiques per al disseny i el llançament de nous productes.
- **Actuacions relacionades amb el blanqueig de capitals.** L'Entitat compta amb una Política de Prevenció del Blanqueig de Capitals i del Finançament del Terrorisme, aprovada pel Consell Rector, i que inclou mesures encaminades a prevenir o detectar i comunicar operacions sospitoses d'estar relacionades amb el blanqueig de capitals i/o el finançament del terrorisme.
- **Transparència amb la clientela pel que fa a l'operativa bancària.** L'Entitat disposa d'un Servei d'Atenció Al Soci/Client al qual els usuaris de serveis bancaris de l'Entitat poden dirigir les seves queixes i/o reclamacions, amb la independència necessària per emetre la seva resolució i amb un reglament de funcionament en què es descriuen les funcions i responsabilitats d'aquest organisme. Així mateix, compta amb la figura del Defensor del Client, extern a l'Entitat mateixa, a qui els usuaris de serveis bancaris de l'Entitat també poden dirigir les seves queixes i/o reclamacions. D'altra banda, l'Entitat manté un nombre reduït de queixes i/o reclamacions davant d'organismes oficials i supervisors.

La Fundació Caixa d'Enginyers publica anualment la Memòria Social, que recull les diferents actuacions i iniciatives de responsabilitat social que s'han impulsat durant l'any.

8.9. Participacions i instruments de capital

8.9.1. Criteris de classificació, valoració i comptabilització

En les Notes 2.1 i 2.2 de la Memòria Consolidada que integra els comptes anuals consolidats de l'exercici 2015 del Grup Caixa d'Enginyers, inclosa en el capítol onzè de l'Informe Anual publicat a la web de l'Entitat, s'inclou una descripció de les carteres en què es classifiquen les participacions i els instruments de capital propietat del Grup Caixa d'Enginyers, juntament amb els criteris comptables de registre i valoració que s'apliquen a cadascuna. En aquestes Notes també s'indiquen els models i assumpcions aplicats per a la determinació del valor dels instruments inclosos en cada cartera. Durant l'exercici 2015, no s'ha produït cap canvi que afecti de manera significativa les pràctiques i hipòtesis utilitzades pel Grup Caixa d'Enginyers en la valoració de les seves participacions i instruments de capital.

El Grup Caixa d'Enginyers té participacions i instruments de capital amb objectius diferents. En aquest sentit, posseeix participacions en entitats en les quals intervé, en més o menys mesura, en la gestió i els processos de presa de decisions, amb què persegueix la consecució d'objectius que s'integren en l'estratègia i els objectius del Grup Caixa d'Enginyers en el seu conjunt i/o que suposen una part molt significativa o rellevant de l'activitat, de la gestió de riscos o dels resultats del Grup Caixa d'Enginyers i/o en què hi ha una intenció de mantenir una relació de permanència en el seu accionariat («participacions estratègiques»). Així mateix, també té participacions en altres entitats amb objectius diferents, que consisteixen bàsicament a maximitzar els resultats que s'obtinguin a través de la gestió de les posicions en aquestes entitats, de manera coordinada amb els objectius i les estratègies de gestió de riscos del Grup Caixa d'Enginyers («carteres mantingudes amb ànim de venda»).

Amb caràcter general, les participacions i els instruments de capital que posseeix el Grup Caixa d'Enginyers amb finalitats estratègiques es troben classificats comptablement en l'epígraf *Entitats del grup* o *Entitats associades* del balanç públic, mentre que les participacions que es posseeixen amb ànim de venda i que no formen part de la cartera de negociació estan classificades en la cartera d'actius financers disponibles per a la venda, concretament en l'epígraf *Instruments de capital* del balanç públic.

8.9.2. Informació quantitativa

En les Notes 1, 2 i 7 de la Memòria Consolidada que integra els comptes anuals consolidats de l'exercici 2015 del Grup Caixa d'Enginyers, inclosa en el capítol onzè de l'Informe Anual publicat a la web de l'Entitat, s'inclou tota la informació econòmica relativa a les participacions i els instruments de capital propietat del Grup Caixa d'Enginyers, excepte les que corresponen a la cartera de negociació.

9. Informació sobre remuneracions

Segons estableix l'article 85 de la Llei 10/2014 sobre Ordenació, Supervisió i Solvència de les entitats de crèdit, les entitats han de divulgar i actualitzar amb una periodicitat com a mínim anual la informació relativa a les seves polítiques i pràctiques de remuneració que es detalla en la part vuitena de la CRR.

Adicionalment, cal destacar les publicacions següents realitzades l'any 2014 i el 2016 en l'àmbit regulatori en matèria de remuneracions:

- El Reglament Delegat (UE) 604/2014 de la Comissió, sobre criteris qualitius i els criteris quantitius adequats per a determinar les categories de personal les activitats professionals de les quals tenen una incidència important en el perfil de risc.
- Les directrius sobre polítiques i pràctiques de remuneració publicades per l'Autoritat Europea de Valors i Mercats (en endavant «ESMA»).
- La Circular 2/2016 del Banc d'Espanya, a les entitats de crèdit, sobre supervisió i solvència, que completa l'adaptació de l'ordenament jurídic espanyol a la Directiva 2013/36/UE i al Reglament (UE) 575/2013.

9.1. Política de remuneració i òrgans responsables

La Política de remuneració del Grup Caixa d'Enginyers s'ha definit tenint en compte el marc regulatori sobre remuneracions.

El Consell Rector de Caixa d'Enginyers és el màxim òrgan decisor i garant en l'aplicació de la Política Retributiva del Grup Caixa d'Enginyers. No obstant això, el Consell Rector delega la Comissió Executiva de Caixa d'Enginyers la seva aprovació. Aquest òrgan té la responsabilitat de comprovar amb una periodicitat com a mínim anual el grau de compliment de la política retributiva.

Pel que fa a l'anàlisi d'aquest grau de compliment, està delegat a la Comissió de Nomenaments i Retribucions, les principals funcions del qual són proposar, informar i supervisar les qüestions relatives a la Política Retributiva del Grup Caixa d'Enginyers, la selecció, el nomenament i el cessament d'Alts Directius, personal clau i funcions de control intern, que inclou la seva avaluació inicial i periòdica pel que fa als criteris d'idoneïtat regulats per la legislació vigent, a més de prestar assistència especialitzada al Consell Rector mateix, a la seva Comissió Executiva i als Consells d'Administració de les Filials del Grup Caixa d'Enginyers (que coneixeran i vetllaran perquè en la Política Retributiva es recullin els criteris i normes d'aplicació adequats a la seva estructura, mida i

perfil de risc) dins del seu àmbit d'actuació.

Quant a la valoració de la idoneïtat, és la Comissió Executiva la que resol sobre la idoneïtat o no del personal subjecte (Consellers i Personal Clau), havent de ser ratificat pel Consell Rector. La política de selecció i nomenaments aprovada pel Consell Rector preveu l'avaluació de la idoneïtat del candidat, segons certs requisits d'honorabilitat professional i tenint en compte aspectes com la trajectòria, l'experiència i els coneixements, havent de ser tots adequats a les funcions que s'han d'exercir. Aquesta política articula mecanismes perquè el Consell Rector, en el seu conjunt, disposi de les competències adequades per desenvolupar les seves funcions, i dur a terme un bon govern de l'Entitat, tenint en compte la seva escala, mida i complexitat. Els procediments de selecció dels membres del Consell afavoreixen la diversitat d'experiències i de coneixements i no es veu afectat per biaixos que puguin implicar cap discriminació.

A continuació detallem les funcions principals de la Comissió de Nomenaments i Retribucions:

- Revisar la vigència de la Política Retributiva: a proposta de l'Alta Direcció, amb l'assessorament de la Direcció de Persones, ha de revisar que la política s'ajusta a la normativa legal vigent i a la realitat del Grup Caixa d'Enginyers pel que fa a línies de negoci, gestió de riscos i àmbit d'aplicació, que es poden veure afectats per qualsevol canvi rellevant dins l'estructura organitzativa de l'entitat o per un canvi significatiu en el seu perfil de risc i havent de revisar, si s'escau, els criteris de remuneració del Col·lectiu Identificat.
- Definir el Col·lectiu Identificat: analitza els canvis en l'estructura retributiva que afectin aquest col·lectiu, verificant la seva coherència amb la Política, les polítiques internes en matèria de solvència i gestió del risc, i revisa la seva adequació al marc normatiu prudencial.
- Realitzar una avaluació anual i independent: servint-se de l'informe anual que realitza la funció d'auditoria interna, ha d'avaluar la correcta aplicació de la Política.

La Comissió de Nomenaments i Retribucions ha estat constituïda en el si del Consell Rector de Caixa d'Enginyers en la sessió de l'octubre del 2014, en què va quedar també aprovat el Reglament Intern mateix, la primera reunió del qual va ser el febrer del 2015.

Per assegurar el compliment de la normativa pel que fa a les Directrius d'ESMA i tot allò relacionat amb l'àmbit MiFID, la Comissió de Nomenaments i Retribucions es serveix de la revisió realitzada per la funció de Compliment Normatiu, que ha d'analitzar, amb caràcter previ a la presentació davant de la Comissió, les propostes retributives presentades per l'Alta Direcció, amb l'assessorament de l'Àrea de Persones, relatives al col·lectiu MiFID.

Els Òrgans de Control que participen en el disseny, l'aplicació, el seguiment i la supervisió de la Política Retributiva i del Sistema de Remuneració del Grup Caixa d'Enginyers són:

- Àrea de Persones: dissenya el Sistema de Remuneració, tenint en compte els principis i els criteris recollits en la Política Retributiva, a més del seguiment i l'aplicació.
- Compliment Normatiu: supervisa que la remuneració dels professionals que poden exercir un efecte significatiu en un servei d'inversió o d'auxiliar prestat al Soci (àmbit MiFID) s'ajusti a la normativa i a la legislació aplicable.
- Gestió Global del Risc: controla que no se sobrepassi el nivell de risc tolerat i aprovat pel Grup Caixa d'Enginyers pel que fa a la definició de les polítiques de gestió del risc.
- Auditoria Interna: comprova periòdicament el disseny, l'aplicació i els efectes de la Política Retributiva i que s'executi d'acord amb allò definit i aprovat pels òrgans de govern del Grup Caixa d'Enginyers. Revisa l'exactitud de la informació reflectida en els informes públics, incloent-hi les dades retributives.

A més dels controls interns anteriors, personal extern independent comprova, amb la periodicitat adequada, la veracitat de la informació recollida en els informes públics.

L'Àrea de Persones ha comptat amb la col·laboració de la consultora Towers Watson durant els anys 2012 i 2013 per realitzar diversos estudis de mercat i anàlisi per adaptar el disseny de la retribució del Col·lectiu Identificat als nous requeriments legals, com també de l'assessorament del bufet Cuatrecasas, Gonçalves Pereira durant els exercicis 2014 i 2015.

La Comissió de Nomenaments i Retribucions està formada per un mínim de tres i un màxim de cinc membres, que han de tenir la condició de consellers no executius i ser designats pel Consell Rector a proposta del President. A 31 desembre 2015 la Comissió està composta pels membres següents:

- . Sr. José Oriol Sala Arlandis (President).
- . Sr. Enric Homs Martínez (Secretari).
- . Sr. Manuel Bertran Mariné (Vocal).
- . Sr. Pedro A. Hernández del Santo (Vocal).
- . Sra. Montserrat Salleras Costal (Consellera laboral).

Cal afegir que l'exercici del càrrec de membre de la Comissió de Nomenaments i Retribucions i la Comissió Executiva no dóna dret a cap retribució, si bé els seus membres han de ser compensats per les despeses que els origini la seva funció; a més, podran ser compensats per l'assistència a les reunions i per la realització de qualsevol altra activitat o funció pròpia del seu càrrec mitjançant el pagament de dietes que seran fixades per l'Assemblea General.

A l'Assemblea General Ordinària, celebrada el 21 de maig del 2015, es va aprovar mantenir la dieta de 1.000 euros dels Consellers de l'entitat, per les seves actuacions col·lectives o individuals, per cada assistència a les reunions del Consell Rector de la societat cooperativa i a les reunions de la Comissió Executiva, de la Comissió d'Auditoria i Riscos i de la Comissió de Nomenaments i Retribucions, així com per la realització de qualsevol altra activitat o funció pròpia dels seus càrrecs. Tot això amb vigència a partir de l'1 de gener del 2015. En aquesta reunió també es va aprovar, en compliment de la Llei 31/2014 de 31 de desembre, segons estableix el títol 217 (Remuneració dels administradors), apartat 3, la limitació de l'import global que es pot percebre anualment al màxim de l'1% del Marge Brut anual de l'entitat, suposant aquesta referència un impacte reduït en l'estructura de costos de l'entitat i està referenciat a la consecució del Marge Brut.

9.2. Descripció del col·lectiu identificat, dels prenedors de risc de CIG i del col·lectiu MiFID

Per a la determinació del Col·lectiu Identificat en el Grup Caixa d'Enginyers s'han tingut en compte els criteris que recull l'article 32.1 de la Llei 10/2014 d'Ordenació, Supervisió i Solvència d'Entitats de Crèdit, que són:

«[...] les categories de personal les activitats professionals de les quals incideixin de manera significativa en el perfil de risc de l'entitat, el seu grup, societat matriu o filials, [...] en una mesura d'acord amb la seva grandària, la seva organització interna i la naturalesa, l'abast i la complexitat de les seves activitats. En particular, aquests principis s'han d'aplicar als alts directius, als empleats que assumeixen riscos, als que exerceixen funcions de control i a tot treballador que rebí una remuneració global que l'inclogui en el mateix barem de remuneració que el dels alts directius i els empleats que assumeixen riscos, les activitats professionals dels quals incideixen de manera important en el seu perfil de risc.»

Així doncs, els diversos grups d'empleats inclosos en l'anomenat Col·lectiu Identificat són els següents:

- Alta Direcció.
- Prenedors de risc.
- Responsables de les funcions de Control.
- Empleats que compleixin amb els requisits quantitatius segons l'art. 4 del Reglament Delegat UE 604/2014.

La Comissió Executiva en la sessió de 19/02/15 i 17/07/15 va procedir a l'actualització de la Política Retributiva en què es recull una llista no nominativa del Col·lectiu Identificat, que es presenta a continuació, amb la identificació dels riscos que es s'han considerat més rellevants en les respectives funcions i, si escau, els criteris qualitatius i quantitius que els siguin aplicables. Aquesta llista haurà de ser mantinguda i proposta a revisió, amb periodicitat mínima anual, per part de la Comissió de Nomenaments i Retribucions, a proposta de l'Alta Direcció i amb l'assessorament de l'Àrea de Persones:

Tipologia	Càrrec	Principals Riscos						Entitat	Motiu pel qual està subjecte
		Crèdit [1]	Mercat	Balanç	Liquiditat	Operacional	Negoci		
Alta Direcció	Direcció General de Caixa d'Enginyers	✓	✓	✓	✓	✓	✓	CE	Incidència en el perfil de risc i contracte de feina d'Alta Direcció
	Direcció General de Caixa d'Enginyers Gestió	✓				✓	✓	CEG	
	Direcció General de Caixa d'Enginyers Vida i Pensions	✓	✓	✓	✓	✓	✓	CEV	
Prenedors de risc	<i>Subdirecció General Comercial</i>	✓				✓	✓	CE	<i>Incidència en el perfil de risc i Criteri qualitatiu. Responsable d'una unitat de negoci important per al GCE, les atribucions, competències, funcions i responsabilitats del qual se centren en àmbits de rellevància per a l'activitat del Grup: mercats de capitals, crèdits, negoci bancari, finances, sistemes d'informació i operacions.</i>
	<i>Direcció Financera</i>			✓	✓	✓	✓	CE	
	<i>Direcció de Negoci Bancari</i>	✓		✓	✓	✓	✓	CE	
	<i>Direcció de Sistemes d'Informació i Tecnologia</i>					✓		CE	
	<i>Direcció Back Office Centralitzat</i>					✓		CE	
	<i>Direcció de Mercat de Capitals</i>	✓	✓	✓	✓	✓		CE	
Responsables de les funcions de control	<i>Subdirecció General de Control Intern</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	CE	<i>Incidència en el perfil de risc i responsables amb un càrrec directiu més important de la gestió de riscos, del control intern (que engloba</i>
	<i>Direcció de Gestió Global del Risc</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	CE	

Tipologia	Càrrec	Principals Riscos						Entitat	
		Crèdit [1]	Mercat	Balanç	Liquiditat	Operacional	Negoci	Motiu pel qual està subjecte	
	Direcció de Persones					✓		CE	Compliment Normatiu, Seguretat i Auditoria Interna) i del disseny dels sistemes retributius, del seu seguiment i de la seva liquidació.
Empleats que compleixin els requisits quantitius		Cap	No s'aplica					GCE	(*)

[1] Incorpora en la mateixa columna el risc de contrapart i el risc de concentració.

(*) Criteris quantitius (article 4 del Reglament Delegat UE 604/2014):

- a) Persones la remuneració total de les quals sigui igual o superior a 500.000 euros en l'exercici anterior.
- b) Persones que es trobin dins el 0,3%, arrodonint a l'enter més pròxim, del personal al qual s'ha concedit la remuneració total més elevada en l'exercici anterior i que no estiguin recollides en altres tipologies.
- c) Persones la compensació total de les quals superi la retribució més baixa percebuda per algun dels Alts Directius o Prenedors de Risc identificats, sempre que la unitat de negoci que dirigeixi tingui la consideració d'unitat de negoci important i/o que l'activitat que dugui a terme tingui un impacte material en el perfil de risc. En el cas que alguna persona complís amb el que recullen els apartats a) i b) dels requisits quantitius serà neutralitzat de ser considerada persona identificada sempre que la seva remuneració variable no superi el llindar de 75.000 € i/o el 75% de la remuneració fixa total.

Qualsevol professional que no compleixi cap dels criteris fixats anteriorment (tant qualitius com quantitius), s'exclou del Col·lectiu Identificat.

Per a la determinació del col·lectiu (MIFID) subjecte a les polítiques i pràctiques de remuneració, s'han tingut en compte les Directrius en aquesta matèria que ha emès l'Autoritat Europea de Valors i Mercats (ESMA). Prenent com a base aquestes directrius, formen part d'aquest col·lectiu totes les persones del Grup Caixa d'Enginyers que puguin exercir un efecte significatiu en els serveis d'inversió o auxiliars⁴ prestats al Soci, en particular:

⁴ Els serveis d'inversió o auxiliars s'enumeren en l'article 63 de la Llei del Mercat de Valors.

- El personal d'atenció al públic en contacte amb el públic, és a dir, qui tracta directament amb el Soci.
- El personal encarregat de la venda dels productes.
- Qualsevol altre tipus de personal que participi indirectament en la prestació de serveis d'inversió i/o serveis auxiliars, el sistema de remuneració dels quals pugui crear incentius inadequats per actuar en contra del millor interès del Soci o amb un impacte significatiu en el servei prestat. S'inclourien sota aquest concepte:
 - els encarregats de supervisar als agents de vendes (com els superiors jeràrquics);
 - els que es puguin incentivar per exercir pressió sobre el personal de vendes;
 - els analistes financers els informes dels quals poden ser utilitzats pel personal de vendes per induir els socis a adoptar decisions d'inversió;
 - els que intervenen en la gestió i la tramitació de reclamacions, la retenció de Socis i el disseny i el desenvolupament de productes; i
 - els empleats adscrits a aquells departaments o direccions les funcions dels quals tenen relació directa o indirecta amb el mercat de valors o amb la prestació de serveis d'inversió.

Prenent com a base el descrit, la Comissió Executiva en la sessió de 19/02/15 i la seva sessió de 17/07/15 va procedir a l'actualització de la Política Retributiva en què es recull una llista no nominativa del Col·lectiu MIFID, que es presenta a continuació (aquesta llista haurà de ser mantinguda i actualitzada per l'Àrea de Persones, i revisada periòdicament per la funció de Compliment Normatiu):

- Subdirecció General Comercial.
- Planificació comercial.
- Direcció Comercial.
- Subdirecció Comercial.
- Empleats de Banca Universal, Banca Personal i Banca Empresa.
- Empleats de la xarxa comercial.

- Oficina Directa.
- Màrqueting.
- *Back Office* Centralitzat.
- Administració de Mercats.
- Valors.
- B. O. Mercats de Capitals.
- Gestió Global de Risc (definició i classificació d'instruments financers).
- Subdirecció General de Control Intern.
- Compliment Normatiu (supervisió en el disseny i llançament de campanyes i productes nous).
- Mercat de Capitals.
- Assessoria Jurídica (responsable reclamacions oficials).
- Direcció General, Direcció d'Inversions, Direcció de Control Intern i Compliment Normatiu de Caixa Enginyers Gestió SGIIC.
- Membres del Comitè de Negoci (Nous Productes) i Comitè MiFID/RIC no identificats en apartats anteriors.

Per a la determinació dels prenedors de risc de CEG s'han tingut en compte les activitats professionals que incideixen de manera significativa en el perfil de risc de la gestora i/o de les IIC gestionades. La Comissió Executiva en la sessió de 17/07/15 va aprovar l'Annex a la Política Retributiva del GCE, Caixa Enginyers Gestió, SAU; SCIIC en què es recull una llista no nominativa dels prenedors de risc de la filial, que es presenta a continuació, amb la identificació dels riscos que s'han considerat més rellevants en les funcions respectives. Aquesta llista haurà de ser mantinguda i proposta a revisió amb periodicitat mínima anual per part de la Comissió de Nomenaments i Retribucions, a proposta de l'Alta Direcció i amb l'assessorament de l'Àrea de Persones:

Àmbit d'afectació	Càrrec	Principals Riscos				
		Crèdit	Mercat	Liquiditat	Operacional	Negoci
SGIIC	Direcció General (*)	✓	✓	✓	✓	✓
	Direcció d'Inversions	✓	✓	✓	✓	
	Direcció d'Administració				✓	✓
	Direcció de Control Intern				✓	✓
IIC	Direcció General (*)	✓	✓	✓		✓
	Direcció d'Inversions	✓	✓	✓	✓	✓
	Direcció d'Administració				✓	✓
	Direcció de Control Intern	✓	✓	✓	✓	✓
	Gestors d'IIC (**)	✓	✓	✓	✓	

(*) La Direcció General té la consideració d'Alta Direcció.

(**) Caixa Enginyers Gestió defineix com a gestors d'IIC aquells treballadors als quals se'ls hagi encomanat directament participar en la presa de decisions d'una o de diverses IIC, sempre amb la supervisió del seu superior jeràrquic. Aquests empleats incideixen de manera directa en el perfil de risc de les IIC, assumint els riscos que s'indiquen a la taula anterior.

9.3. Aspectes generals de la Política Retributiva del Grup Caixa d'Enginyers

La Comissió Executiva va aprovar l'actualització de la Política de remuneració del Grup Caixa d'Enginyers en les reunions celebrades al febrer i al juliol del 2015. A continuació es detallen els principis de l'esmentada Política:

1. Transparència

A través de la publicació de la informació exigida per la normativa vigent en matèria retributiva, informació financera, informació de rellevància prudencial, i vetllant perquè es comuniqui a tots els professionals del Grup Caixa d'Enginyers el Sistema de Remuneració i, especialment, els principis i el contingut de la Política Retributiva.

2. Sostenibilitat a llarg termini

Ha d'anar en consonància amb les característiques de l'objecte social i l'activitat duta a terme per les entitats del Grup Caixa d'Enginyers, amb els seus resultats i amb l'estratègia empresarial, els objectius, els valors i els interessos del Grup Caixa d'Enginyers.

3. Gestió prudent dels riscos

Mitjançant la promoció d'una gestió adequada i eficaç dels riscos, sense que s'incorporin incentius per assumir riscos que excedeixin el nivell definit pel Grup Caixa d'Enginyers per a cadascun, establert en les diferents polítiques de gestió del risc existents (Inversió Creditícia, Inversions Financeres, Gestió d'Actius i Passius, entre d'altres).

4. Vinculació a resultats

La part de retribució més estretament relacionada amb els resultats és la retribució variable. Aquesta retribució variable s'estableix a partir d'objectius de diversa índole dins d'un marc temporal, no essent consolidable ni de caràcter obligatori, essent supeditada a l'existència de beneficis.

En general, els sistemes de retribució variable del Grup Caixa d'Enginyers inclouen:

- **Elements quantitatius**, en relació amb objectius de negoci alineats amb una gestió prudent dels riscos.
- **Elements qualitatius**, en relació amb la qualitat dels resultats, la satisfacció del soci, indicadors en matèria de govern corporatiu i objectius de desenvolupament professional avaluats pel superior jeràrquic, lligats a l'avaluació de l'acompliment.

5. Generació de compromís i motivació a la plantilla

Mitjançant la consecució dels objectius del Grup Caixa d'Enginyers, aconseguint una vinculació del professional més gran amb el Grup a partir del reconeixement de la seva feina.

6. Evitació d'eventuals conflictes d'interès

Mitjançant l'establiment de controls i procediments interns que evitin generar incentius que puguin incitar els qui els perceben a afavorir els seus propis interessos en possible detriment de l'interès del Soci.

Política de remuneració específica per a cada Col·lectiu

Òrgans de govern (Consellers/es)

Són els membres dels òrgans de govern i les comissions delegades de les societats que integren el Grup Caixa d'Enginyers. Segons els Estatuts Socials de Caixa d'Enginyers, en tot cas es reintegraran als membres del Consell Rector les despeses que els origini l'exercici de la seva funció; a més, podran ser compensats per l'assistència a les sessions del Consell Rector i a les comissions delegades del Consell, i per la realització de qualsevol altra activitat o funció pròpia del seu càrrec, mitjançant el pagament de dietes que fixarà l'Assemblea General. Per als consellers/es de les Filials, l'aprovació d'aquest sistema i aquests criteris és facultat del Consell Rector de Caixa d'Enginyers, en la seva condició de Soci Únic, i s'aplica el mateix sistema que a l'empresa matriu.

A l'Assemblea General Ordinària, celebrada el 21 de maig del 2015, es va aprovar mantenir la dieta de 1.000 euros dels Consellers de l'entitat, per les seves actuacions col·lectives o individuals, per cada assistència a les reunions del Consell Rector de la societat cooperativa i a les reunions de la Comissió Executiva, de la Comissió d'Auditoria i Riscos i de la Comissió de Nomenaments i Retribucions, així com la realització de qualsevol altra activitat o funció pròpia dels seus càrrecs. Tot això amb vigència a partir de l'1 de gener del 2015. També es va aprovar la limitació de l'import global que es pot percebre anualment al màxim de l'1% del Marge Brut anual de l'entitat. Aquest límit suposa un impacte reduït en l'estructura de costos de l'entitat i, a més, està referenciat a la consecució del Marge Brut.

L'import total de les dietes percebudes pels Consellers/es de totes les Entitats del Grup Caixa d'Enginyers durant l'exercici 2015 ha ascendit a 242 milers d'euros.

Per la seva banda, durant l'exercici 2015 la Comissió Executiva s'ha reunit en 14 ocasions i la Comissió de Nomenaments i Retribucions en 5 ocasions, essent la remuneració agregada percebuda durant l'any pels seus membres de 56 i 15 milers d'euros respectivament.

Alts directius

S'identifiquen com a Alta Direcció els professionals que desenvolupen funcions d'Alta Direcció sota la dependència directa del seu òrgan d'administració. En aquesta definició s'inclou el director general de Caixa d'Enginyers i de cadascuna de les societats que integren el Grup Caixa d'Enginyers i, en tot cas, aquells que tinguessin un contracte d'Alta Direcció subjecte al Reial Decret 1382/1985 o a la normativa que el modifiqui.

A cada entitat del Grup Caixa d'Enginyers, els òrgans de govern podran formular, a fi d'incrementar el grau d'integració i identificació del / de la Directiu/va amb el Grup, clàusules en el contracte d'Alta Direcció de complement de l'acció protectora de la Seguretat Social (que cobreixi les contingències de jubilació, invalidesa i mort), a més de clàusules indemnitzatòries amb motiu de l'extinció contractual, que hauran de complir amb la premissa que els pagaments realitzats per cessament o rescissió anticipada es realitzaran en funció dels resultats obtinguts durant el temps transcorregut des de l'inici de la prestació de serveis del / de la perceptor/a i no retribuir mals resultats o conductes indegudes. A aquests efectes s'inclouran disposicions en matèria de remissió, retencions, ajornament, rendiment i recuperacions. Com a garantia addicional, per procedir a l'abonament de les indemnitzacions per cessament o rescissió anticipada es requerirà una proposta motivada per part de la Comissió de Nomenaments i Retribucions i la posterior aprovació per la Comissió Executiva, prèvia constatació del compliment dels requisits anteriors.

Col·lectiu Identificat

a) Retribució Fixa.

Està regulada en el conveni col·lectiu sectorial que s'aplica a cadascuna de les entitats que formen part del Grup Caixa d'Enginyers, o, si escau, en els contractes individuals signats amb els professionals. Les revisions o actualitzacions requereixen la supervisió per part de la Comissió de Nomenaments i Retribucions i la posterior aprovació per part de la Comissió Executiva, tot això amb caràcter anual.

Dins el disseny de la retribució fixa es té en compte el nivell de responsabilitat dels diferents càrrecs, les referències de mercat i les polítiques vigents a nivell intern.

b) Retribució Variable.

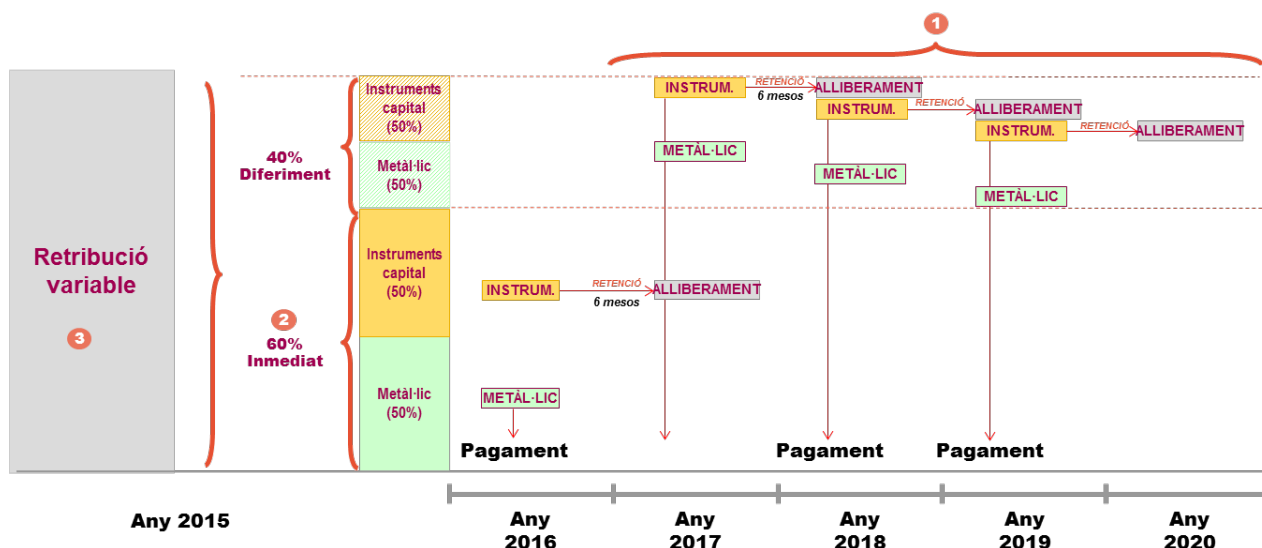
Està alineada amb el Pla Estratègic, tenint en compte les millors pràctiques del mercat i de l'entorn regulatori. Així mateix, amb l'objectiu d'incentivar i fidelitzar, es vincula al sistema anual d'avaluació, als resultats del Grup Caixa d'Enginyers i a la generació de valor a llarg termini, i està alineada amb els interessos dels Socis.

La retribució variable no és consolidable ni té caràcter obligatori. Les revisions o actualitzacions requereixen la supervisió per part de la Comissió de Nomenaments i Retribucions i la posterior aprovació per part de la Comissió Executiva, tot això amb caràcter anual.

Els criteris de definició i distribució són els següents:

1. El disseny de la Retribució Variable recull indicadors a nivell individual/segment, unitat/àrea i generals.
2. La Comissió Executiva determinarà una ràtio apropiada entre els components fixos i variables en què el component fix sigui una proporció prou rellevant de la remuneració total que permeti una flexibilitat completa del component variable, fins al punt que sigui possible no retribuir per aquest concepte. En qualsevol cas, i en compliment del que regula la Llei 10/2014 de supervisió i solvència, s'estableix com a límit màxim que la retribució variable no sigui superior al 100% del component fix de la remuneració total de cada persona (ràtio 1:1), podent-se aprovar per l'Assemblea General un percentatge superior, però limitat al 200%, de component fix de la remuneració total (ràtio 1:2).
3. La remuneració variable no condicionarà en cap cas la capacitat del Grup Caixa d'Enginyers per reforçar la solidesa de la seva base de capital. És per això que s'estableix com a condició per a la seva distribució, en primer lloc, l'existència de beneficis, i, posteriorment, arribar a un determinat percentatge de rendibilitat sobre fons propis a nivell consolidat. El percentatge l'ha de determinar anualment la Comissió Executiva.
4. La remuneració variable garantida només es podrà contemplar quan es contracti personal nou i es disposi d'una base de capital sana i sòlida, i es limitarà al primer any d'ocupació.
5. Remissió: Es difereix el 40% de la Retribució Variable segons quadre adjunt.
6. Liquidació en Instruments de Capital: El 50% de la retribució variable es liquidarà en títols cooperatius de Caixa d'Enginyers, segons el quadre adjunt.
7. L'abonament i l'alliberament de la part diferida, un cop finalitzats els períodes de retenció, en el cas de liquidació mitjançant Instruments de Capital, estarà supeditada a una valoració o ajust a risc ex-post, podent arribar a quedar reduïda o fins i tot eliminada en cas que no resultés sostenible d'acord amb la situació de l'Entitat/Grup en el seu conjunt, si no es justifica en funció dels seus resultats, de la unitat de negoci o del directiu/va.

En aquest cas, la decisió de no liquidar la part diferida de retribució variable s'ha d'aprovar per la Comissió Executiva, previ informe raonat de la Comissió de Nomenaments i Retribucions.

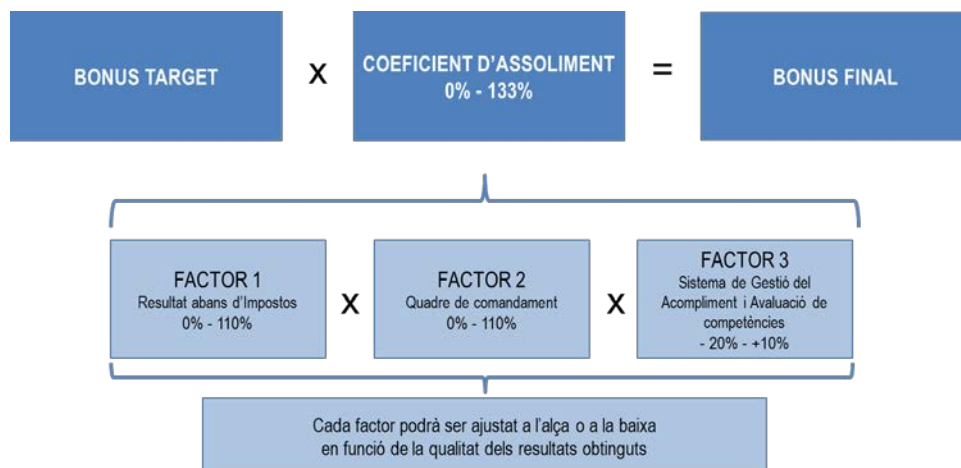
• Principals característiques:

- 1 Diferiment a tres anys d'un 40% de la retribució variable anual. La meitat d'aquestes quanties s'abonarà per terços en metàl·lic i l'altra meitat s'alliberarà també per terços en títols cooperatius de l'Entitat en els anys successius. Per percebre-ho s'haurà d'estar en actiu en el moment de l'abonament / alliberament.
- 2 El percentatge del 60% de retribució variable anual restants s'abonarà una meitat en metàl·lic i amb caràcter immediat, i l'altra meitat en títols cooperatius de l'Entitat que s'hauran de retenir per període de 6 mesos.
- 3 La meritació de la retribució variable anual estarà subjecte al compliment d'una sèrie de condicions suspensives ("malus"): deficient performance financer del Grup; incompliment pel beneficiari dels codis de conducta; reformulació material dels estats financers de l'entitat, etc.

No obstant tot això, per aplicació de la neutralització del principi de proporcionalitat s'exclou de l'aplicació dels criteris 5 a 7 enumerats anteriorment als professionals del Col·lectiu Identificat, sempre que la remuneració variable anual no superi individualment el lílindar de 50.000 euros i/o el 50% de la seva remuneració fixa, prenent com a referència el que estableix el Reglament Delegat UE 604/2014; tenint cura, però, de no excloure aquelles persones que, tot i que individualment no superin aquests límits, formin part d'un col·lectiu que, en conjunt, pugui posicionar el Grup Caixa d'Enginyers en uns nivells de risc inadequats.

Els responsables de les Funcions de Control comptaran amb l'autoritat necessària per a exercir la seva comesa, salvaguardant sempre la independència de la seva funció pel que fa a les unitats objecte de la seva activitat de control, i seran remunerats seguint els principis generals d'aquesta Política i en funció de la consecució dels objectius relacionats amb les seves funcions, independentment dels resultats de les àrees de negoci que controlin.

Mecànica del Sistema de Retribució Variable durant l'any 2015 per al Col·lectiu Identificat:

Factor 3. Enquesta a empleats: si el resultat és inferior a la referència fixada s'aplicarà un ajust a la baixa entre el -10% i el -15%

Quadre de comandament (Factor 2)		
	OBJECTIUS FINANCERS	OBJECTIUS NO FINANCERS
A nivell de Grup	Resultats després dels Impostos Recursos Gestionats Ràtio CET-1 Ràtio d'eficiència	Enquesta de socis
A nivell de Div./Filial	Recursos Gestionats	--

Cada mètrica té un pes determinat i en funció del nivell de compliment s'estableix un nivell d'assoliment de l'incentiu.

Cada divisió té uns objectius i pressupostos específics. Si no s'estableixen objectius de divisió per a un cas concret, es dona més pes als objectius de Grup.

Col·lectiu MiFID

El Grup Caixa d'Enginyers tindrà especialment en consideració per a aquest col·lectiu en el disseny de la retribució variable els aspectes següents:

- Els riscos en matèria de normes de conducta i conflictes d'interès que es puguin plantejar.
- Que no generi incentius que puguin incitar les persones competents a afavorir els seus propis interessos en detriment dels de l'Entitat i/o en detriment dels interessos dels socis/clientes.
- Que no es vinculi amb la venda directa de determinats instruments financers.

- Que consideri tots els factors pertinents, com el paper exercit per les persones competents, el tipus de productes oferts i els mètodes de distribució.
- Que la proporció entre els components fixos i variables de la retribució sigui adequada.
- Que no tingui en compte només els volums de venda, és a dir, que inclogui criteris qualitatius que animin les persones competents a actuar en benefici dels interessos del soci.
- Que vinculi el resultat de les seves activitats amb el compliment de les normes de conducta.
- Que no sigui innecessàriament complex.

En els procediments interns que tinguin relació amb el Disseny i l'Arrencada de nous productes o serveis i els relacionats amb la incentivació als seus professionals per vendes dels diferents productes que es comercialitzen, es recollirà expressament la necessitat d'avaluar si els aspectes de remuneració en aquest aspecte plantegen riscos associats a les normes de conducta i als conflictes d'interès.

Prenedors de Risc CEG.

Els prenedors de risc de CEG (la Direcció General té consideració d'Alta Direcció), estaran subjectes als principis definits per al col·lectiu identificat. No obstant això, per aplicació de la neutralització del principi de proporcionalitat, s'exclou de l'aplicació dels criteris 5 a 7 sobre retribució variable del col·lectiu identificat, recollits anteriorment, sempre que la remuneració variable no superi individualment el llindar de 50.000 € i el 50% de la seva remuneració fixa.

- Atès que l'objectiu variable dels gestors d'IIC i del Director d'Inversions està vinculat a la rendibilitat de les IIC, es tindran en compte els criteris específics següents per fixar la seva remuneració variable:
- La política estarà d'acord amb una gestió eficaç del risc, ja que no s'oferiran incentius per assumir un excés de risc. L'avaluació dels resultats dels gestors d'IIC està lligada a superar la rendibilitat del *benchmark* i es penalitzarà que la rendibilitat del fons en sigui inferior.
- Així mateix, en l'avaluació de la rendibilitat es tindrà en compte l'incompliment dels límits de risc, si aquests es produïssin de forma intencionada amb l'objectiu d'assumir més risc.
- L'avaluació de resultats de l'empleat no tindrà en consideració únicament la rendibilitat de les IIC gestionades, sinó que es combinarà amb objectius de la societat i amb resultats individuals de caràcter no financer.
- L'avaluació de resultats es durà a terme tenint en compte diversos exercicis, d'acord amb les característiques de les IIC gestionades. D'aquesta manera es garanteix l'avaluació a llarg termini.
- Es valorarà positivament el creixement del patrimoni de l'IIC gestionada.

Tot el personal.

Els aspectes de retribució fixa i variable recollits en l'apartat del personal d'Alta Direcció i del Col·lectiu Identificat també són aplicables a la resta dels / de les professionals que treballen al GCE, a excepció dels criteris 5 a 7 enumerats anteriorment.

S'inclouen en aquest col·lectiu i, per tant, estan subjectes als criteris especificats anteriorment, els empleats responsables de les funcions clau de Caixa Enginyers Vida, diferents de la Direcció General.

Anualment tots els professionals del Grup participen en un procés d'avaluació senzill i clar la màxima del qual és el seu reconeixement, la seva motivació i el seu desenvolupament professional i que serveix per a establir plans d'acció basats en la detecció de punts forts i d'àrees de millora. El Sistema d'Avaluació està basat en el compliment d'unes competències individuals i transversals, amb diferents nivells esperats per aquestes últimes competències depenent de cada família professional. Les competències es tradueixen en uns comportaments observables que cada responsable ha d'avaluar de les persones del seu equip de manera que pugui determinar si es donen mai, gairebé mai, de vegades, gairebé sempre o sempre (valors de l'1 al 5).

9.4. Remuneracions dels consellers i empleats del Grup Caixa d'Enginyers per àrees de negoci

Es mostra el desglossament de les remuneracions dels consellers (per les seves actuacions col·lectives o individuals, per cada assistència a les reunions del Consell Rector de la societat cooperativa i a les reunions de la Comissió Executiva, de la Comissió d'Auditoria i Riscos i de la Comissió de Nomenaments i Retribucions, com també per la realització de qualsevol altra activitat o funció pròpia dels seus càrrecs) i empleats del Grup per àrees de negoci, corresponents a l'exercici 2015.

	CAIXA	CIV	CIG	TOTAL
Membres del Consell Rector	Milers d'euros			
José Oriol Sala Arlandis (President)	45			45
Manuel Bertran Mariné (Vicepresident)	27			27
Enric Homs Martínez (Secretari)	28			28
David Parcerisas Vázquez (Vocal nº 1)	8			8
Pedro A. Hernández del Santo (Vocal nº2)	27			27
Pedro Marín Giménez (Vocal nº 3)	7			7
Jaime Roure Pagés (Vocal nº 4)	8			8
José María Pera Abadía (Vocal nº 5)	13			13
Félix Masjuan Teixidó (Vocal nº 6)	10			10
Sebastià Carrión Morros (Vocal nº 7)	8			8
Josep Maria Muxí Comellas (Vocal nº 8)	10			10
Antoni Santamans Olivé (Vocal nº 9)	7			7
Montserrat Salleras Costal (Vocal nº 10)	11			11
Joan Cavallé Miranda		6		6
Máximo Borrell Vidal		6	5	11
Jaume Bassa Pasqual		1		1
Ferrán Sicart i Ortí		5	5	10
Jordi Martí			5	5
TOTAL	209	18	15	242

ÀREES DE NEGOCI	Consell d'administració Consellers no executius (1)	Consell d'administració Consellers executius (2)	Banca d'inversió (3)	Banca comercial (4)	Gestió d'actius (4)	Funcions corporatives (5)	Funcions indep. de control (6)	Resta (7)	Total
Nombre total de personal (empleats o no)	18	-	-	-	-	-	-	-	-
Nombre d'empleats (9)			-	231	14	61	20	128	454
Remuneració total bruta (en milers de euros) (10)	242	-	-	8.970	958	3.201	1.059	5.813	20.001
De la que:									
Remuneració variable, incloses aportacions a beneficis discrecionals per pensió (en milers d'euros) (11)			-	890	198	194	111	473	1.866

(1) Membres no executius dels òrgans de direcció del Grup Caixa Enginyers segueixin o no al càrrec a 31/12/15.

(2) Membres executius dels òrgans de direcció del Grup Caixa Enginyers segueixin o no al càrrec a 31/12/15.

(3) Serveis d'assessorament a empreses.

(4) Xarxa comercial, inclou l'activitat comercial de préstecs a particulars i empreses.

(5) Mercat de Capitals i Departament d'Inversions de Caixa Enginyers Gestió.

(6) Àrees transversals (Assessoria Jurídica, Persones, SIT i Organització i Innovació).

(7) Personal de Gestió Global del Risc, Compliment Normatiu i Auditoria Interna, a nivell consolidat i/o individual.

(8) Resta de departaments del GCI.

(9) Nombre total d'empleats del Grup Caixa Enginyers que han percebut alguna remuneració durant l'exercici 2015, formin o no part de la plantilla a 31 de desembre de 2015

(10) Retribució fixa, variable, variable diferida i pagaments per cessament.

(11) Inclou el Bonus meritat el 2015 i abonats al març (excepte la part diferida) i els incentius comercials meritats el 2015 i abonats al gener 2016.

9.5. Remuneracions del Col·lectiu Identificat del Grup Caixa d'Enginyers

Es mostra el detall de les remuneracions del Col·lectiu Identificat del Grup Caixa d'Enginyers corresponents a l'exercici 2015. Cap de les persones a títol individual ha meritat una retribució per sobre d'un milió d'euros.

Concepte		Import* / Nombre
Col·lectiu identificat (1)		19
Dels quals alts directius		3
Dels quals en funcions de control		3
Import de la Remuneració fixa total (2)		1.722
Import de la Remuneració variable total meritada (3)		611
D'abonament immediat*	En participacions	41
	En efectiu	467
D'abonament diferit (en 2-3 anys)	En participacions	27
	En efectiu	76
Remuneracions diferides meritades en anys anteriors i abonades a l'exercici	En participacions	10
	En efectiu	38
Remuneracions diferides meritades en anys anteriors pendents de pagament (4)	En participacions	48
	En efectiu	111
Import de l'ajust explícit ex-post aplicat en l'any per a remuneracions meritades en anys previs		-
Nombre de beneficiaris de remuneració variable garantida		-
Import total de remuneració variable garantida en l'any		-
Nombre de beneficiaris d'indemnitzacions per acomiadament per resolució anticipada de contracte		-
Import total d'indemnitzacions per resolució anticipada de contracte pagades en l'any		-
Import màxim d'indemnització per resolució anticipada de contracte satisfet a una persona		-
Nombre de beneficiaris d'aportacions a beneficis discrecionals de pensió realitzades en l'exercici		-
Import total de les aportacions a beneficis discrecionals de pensió en l'exercici		-

* Imports en milers d'euros.

(1) Nombre total de persones identificades del Grup Caixa Enginyers (són tots empleats) que han percebut alguna remuneració durant l'exercici 2015, formin o no part de la plantilla al 31 de desembre de 2015.

(2) Tota és en metàl·lic, s'inclouen les remuneracions en espècie percebudes durant l'any, així com altres imports abonats en concepte de beneficis corporatius.

(3) Inclou el Bonus meritat el 2015 i abonat al març 2016 (excepte la part diferida) i els incentius comercials meritats el 2015 i abonats al gener 2016.

(4) Poden arribar a consolidar-se o no, depenent dels ajustos ex-post i que la persona estigui en actiu en el moment de l'abonament.